

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו
מוסקוביץ ואח' נ' בית השיטה-עסיס, תעשיות מזון בע"מ ואח'
ת"צ 29834-01-20
סוג עניין: תובענה ייצוגית לפי חוק להגנת הצרכן
תאריך פתיחה: 13 ינואר 2020
רמת היסיון: פתוח לציבור

בעניין:

1. דוד מוסקוביץ ת"ז 047779731

2. אולג ציפורן ת"ז 323487850

בית המשפט המחוזי תל-אביב
13-01-2020
נתקבל
80

ע"י ב"כ עו"ד יוחי גבע,

מדרך מאיר ויסגל 2, פארק המדע רחובות 76326

טלפון: 08-9102341, פקס: 08-9102361

טל: 04-8555099, פקס: 04-8555110

המבקשים

- נגד -

1. בית השיטה עסיס תעשיות מזון בע"מ, ח.פ. 512652488

רחוב רימון 2, שוהם, קרית אוסם א.ת תמך 6085000

2. מוצרי עוף טוב (2011) בע"מ ח.פ. 513153510

ד.נ. בקעת בית שאן

3. אשבול בע"מ, ח.פ. 510502628

רחוב היצירה 5, ראש העין 4801737

4. שקוף שזה טבעי בע"מ, ח.פ. 514553254

רחוב האורן 4, רעננה, 4357404

5. מאפית המכבים בע"מ, ח.פ. 511440646

רחוב המכבים 35, פתח-תקוה 4922038

6. אסם השקעות בע"מ, ח.פ. 520026063

רחוב רימון 2, שהם

המשיבות

סכום התביעה האישית – 300 ש"ח

סכום התביעה: מעל 30,000,000 ש"ח

בקשה לאישור תובענה ייצוגית

המבקשים מתכבדים בזאת, להגיש לבית המשפט הנכבד, בד בבד עם הגשת התביעה העיקרית בתיק דנן ("התביעה"), בקשה לאישור התביעה כיייצוגית לפי הוראות חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות").

- כתב התביעה מצ"ב כנספח "1" לבקשה זו.
- תצהיר המבקשים, מצ"ב כנספחים "2(א) ו-2(ב)" לבקשה זו.

הגדרת קבוצה: בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת לאשר את ניהול התובענה בשם קבוצת הצרכנים
הבאה:

**"כל צרכן אשר רכש מוצרים מתוצאת המשיבות עליהם מצוין כי הם מיוצרים מרכיבים טבעיים בעוד
שהם מכילים סוכר שאינו רכיב טבעי"**.

א. פירוט העובדות:

1. בקשת אישור זו עניינה בהפרת הוראות הדין בידי המשיבות. המשיבות, כולן, מייצרות ואו משוקות מוצרים על גביהם נרשם כי הם מיוצרים מרכיבים טבעיים. ברם, מדובר במוצרים המכילים סוכר שאיננו רכיב טבעי. כך נקבע מפורשות בפסק דינו של ביהמ"ש העליון עא 4873/18 **דוד ניצן נ' אסם השקעות בע"מ** (5.1.2020, פורסם ב"נבו"). התוצאה היא שהמשיבות מטעות את הציבור.

מוצריהן של המשיבות

2. המשיבה 1 מייצרת בין השאר מלפפונים בחומץ מסוגים שונים עליהם נרשם "רכיבים טבעיים בלבד". המוצר מכיל ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 1 מצ"ב כנספת "3" לבקשה זו.

3. המשיבה 2 מייצרת בין מוצרי עוף מסוגים שונים לרבות שניצלים מסוגים שונים, קציצות עוף וכיוצ"ב. על גבי המוצרים נרשם "100% רכיבים טבעיים". המוצרים מכילים ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 2 מצ"ב כנספת "4" לבקשה זו.

4. המשיבה 3 מייצרת מוצרים מסוגים שונים לרבות "שלווה" (חיטה תפוחה) ו"דגן" (המיוצר מתירס). על גבי המוצרים נרשם כי הם מיוצרים מ"מרכיבים טבעיים". המוצרים מכילים ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב טבעי (וכן גלוקוזה), באחוז שנע בין 31.6%-28.6. במילים אחרות, כמעט שליש מהמוצר מיוצר מסוכר שאיננו רכיב טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 3 מצ"ב כנספת "5" לבקשה זו.

5. המשיבה 4 מייצרת מוצרים מסוגים שונים לרבות "גרנולה דגנים ושוקולד". על גבי המוצר נרשם כי הוא מיוצר מ"מרכיבים טבעיים". המוצר מכיל ברשימת הרכיבים "סוכר חום" שאיננו רכיב טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 4 מצ"ב כנספת "6" לבקשה זו.

6. המשיבה 5 מייצרת מוצרים מסוגים שונים לרבות "פיתות". על גבי המוצר נרשם כי הוא מיוצר "מחומרים טבעיים בלבד". הפיתות מכילות ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב (בוודאי חומר) טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 5 מצ"ב כנספת "7" לבקשה זו.

7. המשיבה 6 מייצרת מוצרים מסוגים שונים לרבות "במבה אדומה". על גבי המוצר נרשם כי הוא מיוצר "מחומרים טבעיים בלבד". הבמבה האדומה מכילה ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב (בוודאי חומר) טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 6 מצ"ב כנספת "8" לבקשה זו.

8. נקל לראות כי המשיבות כולן הצהירו על גבי אריזות המוצרים כי הם מיוצרים מרכיבים/חומרים טבעיים. ברם, המוצרים מכילים סוכר שאיננו רכיב או חומר ייצור טבעי. בנסיבות אלה מדובר במצג שווא ואף בהפרת תקנים רשמיים.

עניינם של המבקשים

9. המבקשים הינם צרכנים מן השורה. המבקשים נוהגים לרכוש מוצרי מזון בשים לב לכיתוב "רכיבים טבעיים". במילים אחרות, המבקשים יעדיפו לרכוש מוצר עליו מוצהר כי הוא מיוצר מרכיבים/חומרים טבעיים על פני מוצר אחר מתחרה. המבקשים ירכשו מוצרים על גביהם נרשם כי הם מיוצרים מרכיבים טבעיים כאשר אלמלא מצג זה המבקשים לא היו רוכשים את המוצרים כלל.

10. המבקש 1 רכש את מוצריהם של המשיבות 1, 5 ו-6.

11. המבקש 1 רכש את המוצר "מלפפונים בחומץ" באופן תדיר שכן על גבי אריזת המוצר צוין כי הוא מיוצר "מרכיבים טבעיים בלבד". על גבי אריזות המתחרים סימון שכזה לא מופיע. המבקש לא היה רוכש את המוצרים אלמלא הסימון "מרכיבים טבעיים בלבד", בוודאי שלא באופן תדיר.

12. המבקש 1 רכש גם פיתות (13 יחידות) מתוצרת המשיבה 5, מאפיית המכבים. המבקש רכש את הפיתות דווקא מתוצרת המשיבה 5 מכיוון שעל גבי האריזה צוין כי הפיתות מיוצרות מחומרים טבעיים בלבד. אלמלא כך היה מצוין, היה רוכש המבקש מוצרי מאפה אחרים, וביניהם מוצרים המיוצרים מקמח מלא ומקמח שיפון.

13. המבקש 1 רכש את המוצר "במבה אדומה" באופן תדיר שכן על גבי אריזת המוצר צוין כי הוא מיוצר "מרכיבים טבעיים בלבד". על גבי חטיפים של חברות מתחרות, סימון כזה איננו מופיע. המבקש לא היה רוכש את המוצר אלמלא הסימון "רכיבים טבעיים בלבד".

14. המבקש 2 רכש את מוצריהן של המשיבות 2, 3 ו-4.

15. המבקש 2 רכש מוצרי עוף מתוצרת המשיבה 2 (עוף טוב) וביניהם מוצרי שניצל מסוגים שונים לרבות שניצל דק ענק, קציצות עוף וכיוצ"ב. המבקש 2 רכש את מוצרי העוף מתוצרת המשיבה 2 משום שעל גבי האריזה צוין כי הם מיוצרים מ-100% רכיבים טבעיים". אלמלא כך צוין, לא היה רוכש המבקש את המוצרים, בוודאי לא בכמות בה נרכשו.

16. המבקש 2 רכש מספר רב של פעמים מוצרים מתוצרת המשיבה 3 (אשכול) וביניהם המוצרים "שלווה" ו-"ידגן". המבקש 2 רכש את המוצרים כיוון שעל גבי האריזה צוין שהם עשויים מרכיבים טבעיים. המבקש 2 לא היה רוכש את המוצרים אלמלא מצג זה, בוודאי שלא בכמות כה רבה של מקרים.

17. המבקש 2 אף רכש מספר פעמים את המוצר גרנולה דגנים ושוקולד מתוצרת המשיבה 4. המבקש 2 רכש את המוצר כיוון שעל גבי האריזה צוין כי הוא מיוצר "מרכיבים טבעיים". אלמלא כך לא היה רוכש המבקש 2 את המוצר.

ב. הטיעון המשפטי:

1.ב. התנאים לאישור התובענה כייצוגית

18. חוק תובענות ייצוגיות נועד להסדיר באופן ממצה את הדינים החלים על הגשת תביעות ייצוגיות בישראל. בין היתר, נועד החוק לקבוע כללים אחידים לעניין הגשה וניהול של תובענות ייצוגיות, כאשר מטרתו המוצהרת של המחוקק היא לפעול לשם שיפור ההגנה על זכויות. החוק בבסיסו אף נועד לקדם באופן ספציפי ארבע מטרות המפורטות בו. סעיף 1 להוראות חוק תובענות ייצוגיות קובע באופן הבא:

"מטרתו של חוק זה לקבוע כללים אחידים לענין הגשה וניהול של תובענות ייצוגיות, לשם שיפור ההגנה על זכויות, ובכך לקדם בפרט את אלה:

- (1) מימוש זכות הגישה לבית המשפט, לרבות לסוגי אוכלוסיה המתקשים לפנות לבית המשפט כיהידים;
- (2) אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו;
- (3) מתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין;
- (4) ניהול יעיל, הוגן וממצה של תביעות."

19. שתי התכליות המרכזיות שבבסיס החוק הינן תכלית הפיצוי ("מתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין") ותכלית ההרתעה ("אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו"). תכלית הפיצוי עיקרה במתן סעד למי שנפגע מהפרת הוראות הדין. תכלית ההרתעה עיקרה בתמרוץ מעוללים פוטנציאליים להימנע מהפרה עתידית של הוראות הדין. כפי שנקבע ברע"א 4556/94 טצת ואח' נ' א' זילברשץ ואח', פ"ד מט(5) 774, 784:

"ביסוד התובענה הייצוגית מונחים שני שיקולים מרכזיים: האחד, הגנה על אינטרס הפרט באמצעות מתן תרופה ליחיד שנפגע. אותו יחיד, ברוב המקרים, אינו טורח להגיש תביעה. לעתים בא הדבר בשל כך שהנזק שנגרם לאותו יחיד הוא קטן יחסית. עם זאת, הנזק לקבוצה הוא גדול, כך שרק ריכוז תביעות יחידים לתביעה אחת, היא התובענה הייצוגית, הופך את תביעתם... השיקול השני עניינו אינטרס הציבור. ביסוד אינטרס זה מונח הצורך לאכוף את הוראות החוק שבגדריו מצויה התובענה הייצוגית. לתובענה הייצוגית ערך מרחיב. מפרי החוק יודעים כי לניזוקים יכולת פעולה נגדם..."

20. חוק תובענות ייצוגיות אינו מתיר הגשת תובענה ייצוגית בכל עניין ועניין אלא רק בעניינים המנויים בתוספת השניה לחוק, או בעניינים בהם נקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש תביעה ייצוגית. כאמור בסעיף 3(א) לחוק:

" לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית."

21. התוספת השניה לחוק כוללת רשימה של עילות בהן ניתן להגיש תביעה ייצוגית. לענייננו, העילה הקבועה בסעיף 1 לתוספת היא הרלוונטית:

"תביעה נגד עוסק, כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן, בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו."

22. מובן מאליו, כי המבקשים הינם לקוחות של המשיבות, שהינן עוסק בהיותן מי שמוכר נכס או שירות. לענין זה יצויין, כי חוק תובענות ייצוגיות מתיר גם הגשת תביעה בידי לקוח, לרבות לקוח עסקי, כנגד עוסק, גם בעילות שאינן מכוח הוראות חוק הגנת הצרכן.
23. בהקשר זה חוק תובענות ייצוגיות מהווה הסדר מרחיב לעומת הדין הקודם שהתיר הגשת תביעה מכח הוראות חוק הגנת הצרכן בלבד, בידי "צרכן" כהגדרתו באותו חוק. עמד על-כך כבי' השופט בנימיני בבש"א (ת"א) 14184/07 תא (ת"א) 2057-07 שרון דפני פרי נ' שערי דלק פתוח וניהול-שותפות רשומה (נבו), 2.8.2010 בפסקה 14:
- המונח "לקוח" איננו מוגדר בחוק הגנת הצרכן, ויש לפרשו כפשוטו, כך שיחול על כל מי שרכש נכס או קיבל שירות מ"עוסק" במהלך עיסוקו... "צרכן", לעומת זאת, מוגדר בסעיף 1 לחוק הגנת הצרכן כ"מי שקונה נכס או מקבל שירות מעוסק במהלך עיסוקו לשימוש שעיקרו אישי, ביחי או משפחתי". לכן נפסק בעבר, לפני כניסתו לתוקף של חוק תובענות ייצוגיות, כי כאשר התובענה הייצוגית מבוססת על עילה מכח חוק הגנת הצרכן, הקבוצה התובעת כוללת רק את רוכש הנכס, ולא כל מי שמשמש בו. כמו-כן, הגדרת "צרכן" הוציאה מתחולתה כל מי שרכש נכס לצרכים שאינם אישיים, ביתיים או משפחתיים, והכוונה ללקוחות מוסדיים או עסקיים... אולם כיום, אין חלות עוד מגבלות אלו בתובענה ייצוגית, שכן היא איננה חייבת להיות מוגבלת לעילה שמכוח חוק הגנת הצרכן, והיא גם אינה מוגבלת למי שמוגדר כ"צרכן" ... לאור האמור לעיל, אין הבקשה שבפני מצומצמת רק לעילות מכוח חוק הגנת הצרכן, אלא כוללת עילות נוספות שיפורטו לקמן. כמו כן, הקבוצה התובעת עשויה לכלול לא רק מי שנחשבים כצרכן לפי החוק, אלא גם "לקוחות" של המשיבה אשר רכשו מהן דלק לרכבים המשמשים לצורכי עסק.
24. סעיף 4 לחוק תובענות ייצוגיות קובע את רשימת הזכאים להגיש בקשה לאישור תביעה ייצוגית. לענייננו, רלוונטי סעיף 4(א)(1) לחוק:
- "אדם שיש לו עילה כתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה;"
25. כלומר, על מנת להיות זכאים לנהל תובענה ייצוגית, על המבקשים להראות כי עומדת להם עילת תביעה באחד העניינים המנויים בתוספת השניה, וכן כי התביעה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי קבוצת התובעים. וליישום לענייננו, על המבקשים להראות כי עומדת להם עילת תביעה כנגד המשיבות, וכי עילת התביעה מעוררת שאלות משותפות של עובדה ומשפט לכלל חברי קבוצת התובעים.
26. בשלב של הבקשה לאישור תביעה ייצוגית על המבקש לשכנע את ביהמ"ש כי עומדת לו לכאורה עילת תביעה אישית, אך אין להעמיד בהקשר זה דרישות מחמירות. עמדה על-כך השופט שטרסברג כהן בע"א 2967/95 מגן וקשת בע"מ נ' טמפו, פ"ד נא(2) 312 (פסקה 19 לפסק-דינה):

"נראה לי, כי על המבחן למילוי התנאים שבסעיף 54 מבחינת נטל ומידת ההוכחה, להיות אחיד לכל סעיפיו המשניים, ולגבי כל התנאים הנדרשים מהתובע, ועליו לשכנע את בית המשפט במידת הסבירות הראויה ולא על פי האמור בכתב התביעה בלבד, כי הוא ממלא לכאורה אחר כל דרישות סעיף 54א ולענייננו, שהראשונה בהן היא קיומה של עילה אישית כאמור בס' 54א(א). אין להעמיד דרישות מחמירות מדי, לענין מידת השכנוע, משום שאלה עלולות להטיל על הצדדים ועל בית המשפט עומס יתר בכיור הנושא המקדמי, דבר העלול לגרום להתמשכות המשפט, לכפילות בהתדיינות ולרפיון ידים של תובעים ייצוגיים פוטנציאליים. את כל אלה יש למנוע על ידי קריטריון מאוזן בנושא נטל ומידת ההוכחה הנדרשים מהתובע הייצוגי, שמצד אחד שלא יפטור אותו מתובת שכנוע ומצד שני לא יטיל עליו נטל כבד מדי."

27. בנוגע להוכחת הנוק, חוק תובענות ייצוגיות קובע כי די בהוכחת גרימה של נזק ברמה לכאורית. כאמור בסעיף 4(ב)(1) לחוק: "בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן 1(א) – די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק." בשלב אישור התובענה כייצוגית, די בהוכחת נזקו של המבקש ואין צורך להראות את הנוק אשר נגרם לכלל חברי הקבוצה. כפי שקבע כב' השופט בנימיני בת.א. 1065/05 שאי שאול נ' תדיראן (פורסם ב"נבו", 14.2.08) בפסקה 31 להחלטה:

" כאשר אחד מיסודות העילה הוא נזק "די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק" (סעיף 4(ב)(1) לחוק). בשלב זה, אין צורך להראות נזק שנגרם לכאורה לכל חברי הקבוצה. זאת ועוד, בניגוד לדין הישן, מזדה סעיף 8(ג)(2) לחוק, כי בית המשפט יאשר תובענה ייצוגית גם כאשר לא הוכחה עילה אישית לכאורה של המבקש; אלא שבמקרה זה יורה בית המשפט על החלפת התובע המייצג."

28. התנאים לאישור תביעה ייצוגית מנויים בסעיף 8(א) לחוק, הקובע כי:

8. (א) בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:
- (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;
 - (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין;
 - (3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בדרך הולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בענין זה;
 - (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל בתום לב.

29. על המבקש לאשר תובענה כייצוגית לעמוד בתנאים הקבועים בחוק. יחד עם זאת, נתונה לביהמ"ש הנכבד הסמכות להורות על החלפת תובע, ולאשר את התובענה בשמו של תובע ייצוגי תלפי, מכוח הוראת סעיף 8(ג) לחוק. משמעות הדבר היא שגם במידה ונפסק כי התובע הייצוגי עצמו הינו נעדר עילת תביעה אישית, או שהתובענה הוגשה בחוסר תום לב, הרי שבסמכותו של ביהמ"ש להורות על החלפתו. על השלכתו הדרמטית של סעיף 8 לחוק עמד ביהמש העליון ברע"א 2022/07 הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ נ' אר-און השקעות בע"מ (13.8.07, פורסם ב"נבו"):

"סמכותו של ביהמ"ש להורות על החלפת תובע משנה מקצה לקצה את מהות ההליך המקדמי בשלב בקשת האישור. עד לחקיקת החוק, די היה לו לנתבע הייצוגי, בכדי להוביל לדחיית בקשת האישור, לו היה מראה כי התובע הייצוגי איננו בעל עילת תביעה אישית או כי הוא אינו מייצג באופן הולם את הקבוצה. הצלחתו של הנתבע הייצוגי במשימה זו, דינה היה להוביל להדיפת התביעה כנגדו. במצב המשפטי הקודם, בקשת האישור היתה נבחנת כהליך אדוורטרי בין שני צדדים: התובע הייצוגי והנתבע. כשלונן של התובע להראות כי עומדת לו עילת תביעה אישית, מוביל היה בהכרח לדחייתו של בקשת האישור ולסילוק התובענה כולה.

בעקבות חקיקת החוק, נדרש בית המשפט לשאול את עצמו שתי שאלות: האחת, האם עומדת לתובע הייצוגי עילת תביעה אישית. השניה, במידה והתשובה לשאלה הראשונה היא כשלילה, האם ניתן להחליף את התובע הייצוגי בתובע אחר, ולאשר את התובענה הייצוגית בשמו. מתן מענה לשאלה השניה מצריך בחינה רחבה יותר של הטיעונים בבקשת האישור, תוך התמקדות בזכויותיה של הקבוצה המיוצגת כולה כלפי הנתבע הייצוגי. מכאן, שעל הנתבע הייצוגי המבקש להדוף את בקשת האישור, מוטלת החובה להתמודד עם טענות ביחס לקיומה של זכות תביעה בידי קבוצת התובעים בכללותה."

30. בהתאם להוראות שפורטו לעיל, חרי שהדיון משלב זה יחולק למספר שלבים. **בשלב הראשון**, נראה כי עומדת למבקשים, ואף ליתר חברי הקבוצה, עילת תביעה אישית כנגד המשיבות, וכי נגרם להם לכאורה נזק. **בשלב השני**, נעמוד על נזקם הלכאורי של חברי הקבוצה, ועל הסעדים להם הם זכאים. **בשלב השלישי**, נעמוד על התקיימות התנאים לאישור התביעה כייצוגית המנויים בסעיף 8 לחוק.

31. וכעת לפירוט הדברים כסדרם.

2.ב עילת הפרת חובה חקוקה

32. יסודותיה של עוולת הפרת חובה חקוקה מנויים בהוראות סעיף 63 לפקודת הנזיקין, המורה אותנו באופן הבא:

"(א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני."

33. לעולת הפרת חובה חקוקה חמישה יסודות (ראה ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש, פ"ד לז(1) 113, בעמ' 139): (א) קיום חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק (ב) החיקוק נועד לטובתו של הניזוק (ג) המזיק הפר את החובה המוטלת עליו, (ד) ההפרה גרמה לניזוק נזק (ה) הנזק אשר נגרם הוא מסוג הנזקים אליו נתכוון החיקוק.

34. תקן ישראלי 1145 (תקן הסימון הכללי) ותקן ישראלי 356 (תקן הסוכר) הינם תקנים רשמיים, הן מכוח היותם מורכזים ככאלה והן מכוח הוראות צו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון) התשנ"ט – 1998.

- הוראות תקן ישראלי 1145 מצ"ב כנספח "9" לבקשה זו.

- הוראות תקן ישראלי 356 מצ"ב כנספח "10" לבקשה זו.

35. תקן הסוכר קובע בסעיף 2.4 (שכותרתו "שם המוצר") כי:

"אין לסמן את המוצר בכינוי כלשהו המציין או הרומז שהמוצר הוא "טבעי".

36. סעיף 8.1.2 לתקן ישראלי 1145 קובע באופן הבא:

"אם אחד הרכיבים הוא מזון שתקן ישראלי חל עליו, מציינים את שמו של המזון ברשימת הרכיבים כנדרש בתקן החל עליו, ואין מפרטים את רכיביו"...

37. כלומר, בהינתן שסעיף 8.1.2 לתקן 1145 מחייב לציין את שם המוצר בהתאם לתקן הסוכר, ותקן הסוכר אוסר לכנות את המוצר בשמו כ"טבעי", חל איסור גם לכנות את הסוכר בתור רכיב "טבעי".

38. במסגרת עא 4873/18 דוד ניצן נ' אסם השקעות בע"מ (5.1.2020, פורסם ב"נבו") עמדה לדיון שאלה זו בדיוק - האם סוכר, בהינתן שלא ניתן לכנותו כ"טבעי" בהתאם לתקן הסוכר, יכול להיות "רכיב טבעי" בהתאם לתקן 1145 בהיותו חלק ממוצר מזון המכיל סוכר. ביהמ"ש העליון השיב על שאלה זו בשלילה.

39. כדברי כב' השופט הנדל באותו עניין בפסקה 4 לפסק דינו:

"בהקשר זה, מקובלת על ידי טענת המערערים כי אין הצדקה להחיל את האיסור על סימון סוכר כ"טבעי" רק על סוכר כמוצר בפני עצמו ולא על סוכר כרכיב במוצר אחר. במילים אחרות, התכלית של האיסור על סימון סוכר כ"טבעי" זהה בין אם מדובר בסוכר כמוצר ובין אם מדובר בסוכר כרכיב, כך שלעניין איסור זה אין להבחין בין השניים."

40. ביהמ"ש העליון קבע כי סעיף 8.1.2 לתקן 1145 אוסר על כינוי "סוכר" בתואר רכיב טבעי. כאמור בפסקה 2 לפסק דינו של כב' השופט הנדל:

"סעיף 8.1.2 לתקן הסימון הכללי לא ביקש להחיל את כל ההוראות של התקן החל על מוצר מסוים כאשר הוא מהווה רכיב במוצר אחר, אלא רק את ההוראות הנוגעות לשמו. אולם, האיסור על סימון הסוכר כ"טבעי" מופיע בסעיף המתייחס לשם המוצר, ומכך עולה כי הוא חל גם על

הסוכר כאשר הוא מהווה רכיב במוצר אחר. על כן, נראה כי סעיף 8.1.2 לתקן הסימון הכללי – החל על סימון המוצר קטשופ בהתאם לסעיף 107 לתקן הקטשופ – אוסר על סימון הסוכר כרכיב טבעי בקטשופ.”

41. יצויין, כי כבי' השופטת וילנר סברה כי ניתן להגיע לתוצאה זו בשתי דרכים שונים, אולם דעת הרוב היא דעתו של כבי' השופט הנדל אליה הצטרף גם כבי' השופט קרא, שאף ציין באופן הבא:

“התכליות הנקובות בחוק התקנים – לספק מידע ולשמור על בריאות הציבור, עליהן עמד השופט הנדל בחוות דעתו, וכפועל יוצא, בחינת הסוגיה שלפנינו תוך שימת הדגש על הצרכן המבקש לקבל מידע מלא ובהיר ככל הניתן בכואו לרכוש מוצר מזון כזה או אחר – מובילות לפרשנות התקנים באופן שאינו מאפשר את סימונו של הקטשופ על ידי המשיבה בתווית לפיה הקטשופ מכיל “רכיבים טבעיים בלבד” שעה שסוכר הוא אחד ממרכיביו. בראייתו, מצב בו קיים איסור גורף לסמן סוכר כ”טבעי” כאשר זה נמכר כמוצר, בעוד כאשר הסוכר משמש כרכיב במוצר אחר, הוא יסומן כמכיל רכיבים טבעיים בלבד, לא יכול לדור בכפיפה אחת עם מטרות החוק לספק מידע ולשמור על בריאות הציבור.”

42. משכך עומדת למבקשים עילת הפרת חובה חקוקה.

3.3. עילה לפי חוק הגנת הצרכן

43. סעיף 2 לחוק הגנת הצרכן, קובע את הבאות:

“2. איסור הטעיה”

(א) לא יעשה עוסק דבר – במעשה או במחדל, בכתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת – העלול להטעות צרכן בכל עניין מהותי בעסקה (להלן – הטעיה); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו עניינים אלה כמהותיים לעסקה:

- (1) הטיב, המהות, הכמות והסוג של נכס או שירות;
- (2) המידה, המשקל, הצורה והמרכיבים של נכס;
- (3) מועד ההספקה או מועד מתן השירות;
- (4) השימוש שניתן לעשות בנכס או בשירות, התועלת שניתן להפיק מהם והסיכונים הכרוכים בהם;
- (5) דרכי הטיפול בנכס;
- (6) זהות היצרן, היבואן או נתן השירות;
- (7) השם או הכינוי המסחרי של הנכס או השירות;
- (8) מקום הייצור של הנכס;
- (9) תאריך הייצור של הנכס או תאריך תפוגתו;
- (10) החסות, העידוד או ההרשאה שניתנו לייצור הנכס או למכירתו או למתן השירות;

¹ ההדגשות, כאן ובכל מקום אחר, אינן במקור אלא אם נאמר אחרת.

- (11) התאמתו של הנכס או השירות לתקן, למיפרט או לדגם ;
- (12) קיומם של חלפים, אבזרים או חמרים המיוחדים או המתאימים לתיקון הנכס או לשימוש בו ;
- (13) המחיר הרגיל או המקובל או המחיר שנדרש בעבר, לרבות תנאי האשראי ושיעור הריבית ;
- (14) חוות דעת מקצועית או תוצאות של בדיקה שניתנו לגבי טיב הנכס או השירות, מהותם, תוצאות השימוש בהם, והסיכונים הכרוכים בהם ;
- (15) השימוש הקודם שנעשה בנכס או היותו חדש או משופץ ;
- (16) שירות אחזקה ותנאיו ;
- (17) תנאי אחריות לנכס או לשירות ;
- (18) כמות הטובין שבמלאי מסוג נושא העסקה ;
- (19) היות העסקה שלא במהלך עסקים .
- (20) היות מקורו של הנכס המכר בפשיטת רגל בכינוס נכסים או בפירוק חברה ;
- (21) תנאי הביטול של עסקה.

44. אחריותה של המשיבות כיצרניות ו/או משווקות ו/או מחזיקות, יחד או לחוד, של המוצרים נשוא הטעיה, קבועה במפורש בסעיף 2(ב) לחוק הגנת הצרכן הקובע כי :

"(ב) לא ימכור עוסק, לא ייבא ולא יחזיק לצרכי מסחר נכס שיש בו הטעיה ולא ישתמש בנכס כאמור למתן שירות."

45. לענייננו, הוטעו המבקשים לרכוש מוצרים הנחזים להיות ככאלה המיוצרים מרכיבים טבעיים. מדובר בהטעיה בעניין מהותי בעסקה, לרבות לעניין טיבו, סוגו ומהותו של המוצר (סעיף קטן "1"), והתאמתו לתקן (סעיף קטן "11"). גם מבחינה אינטואיטיבית, ובהתעלם מהתקנים, מוצר המכיל סוכר הוא איננו "מיוצר מרכיבים טבעיים".

ב.4. עילה לפי חוק עשיית עושר

46. סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט קובע באופן הבא :

חובת ההשבה

1. (א) מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן - הזוכה) שבאו לו מאדם אחר (להלן - המזכה), חייב להשיב למזכה את הזכיה, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שוויה.
- (ב) אחת היא אם באה הזכיה מפעולת הזוכה, מפעולת המזכה או בדרך אחרת.

47. המשיבות התעשרו בניגוד לדין בכך שהן מכרו כמות גבוהה יותר מהמוצרים עקב הסימון "רכיבים טבעיים". כספים אלה על המשיבות להשיב לתברי הקבוצה. כפי שנקבע בידי כב' השופט גרוסקופף במסגרת תצ (מרכז) 51324-03-14 עזרא יהודה נ' Hewlett-Packard Company (3.5.2017), פורסם ב"נבו".

5.2. נזקיהם של המבקשים וסעדים כספיים

48. לו היה המוצרים מסומנים באופן הולם, היו המבקשים נמנעים מרכישתם כמפורט לעיל. משכך, יש להשיב את כספי הרכישה, בין אם מכוח הוראות הדין הכלליות, בין אם מכוח חוק עשיית עושר ולא במשפט.
49. בנסיבות בהן רוכש הצרכן מוצר שונה ממה שנתכוון לרכוש הוא זכאי לפיצוי בגין נזקו הממוני. הפיצוי יכול שיהיה בגובה מחיר המוצר או בשיעור נמוך יותר (השבה חלקית) (ת.א. (ת"א) 2474/02 **רותם תומר נ' מת"ב מערכות תקשורת בכבלים בע"מ** (27.5.2004)). שיעור ההשבה החלקית נקבע בין היתר בהסתמך על שיקולים שונים לרבות, חומרת המעשים, הפער בין המוצר כפי שהוצג ובין המוצר כפי שנמכר וכיוצ"ב. למקרים בהם נפסקה השבה בשיעור חלקי ראה למשל (תק (י-ם) 4952/07 **הזז אביבה נ' אדמון גיל** (12.5.2008, פורסם ב"נבו"), תק (י-ם) 4952/07 **הזז אביבה נ' אדמון גיל** (12.5.2008, פורסם ב"נבו").
50. המבקש 1 מעריך את נזקיו הכלכליים בסך 120 שקלים ביחס למוצרי המשיבה 1, בסך 90 ₪ ביחס למוצרי המשיבה 5, ובסך 40 ₪ ביחס למוצרי המשיבה 6.
51. המבקש 2 מעריך את נזקיו הכלכליים בסך 450 ₪ ביחס למוצרי המשיבה 2, בסך 70 ₪ ביחס למוצרי המשיבה 3, ובסך 50 ₪ ביחס למוצרי המשיבה 4.
52. כמו כן, המבקשים סבורים כי הם זכאים לפיצוי בגין נזקיהם הבלתי ממוניים ובכלל זאת עקב הפגיעה באוטונומיה, והרגשות השליליים הנלווים לכך דוגמת כעס, מרמה ואובדן אמון ביצרני מזון, אותם חשו עקב העובדה שהמוצרים אינם מיוצרים מרכיבים טבעיים.
53. המבקשים צרכו מוצר בריא פחות ממה שנתכוונו לרכוש (טבעי). בנסיבות אלו חוו המבקשים עוגמת נפש וחשו כי הם רומו בידי המשיבות.
54. בע"א 1338/97 **תנובה נ' ראבי**, פד נו(1) 672, 682, נאמרו הדברים הבאים בידי כב' השופטת נאור :
- הנזק הלא ממוני שהתובע טוען לו מאופיין בתחושת הגועל הנובעת מכך שמדובר בסיליקון, על כל המטען האסוציאטיבי המלווה חומר זה. לדעתי, נזק מסוג זה הוא לכאורה נזק בר-פיצוי. הטעיה בדבר תכולת החלב במקרה זה היא לכאורה בגדר פגיעה באוטונומיה של הפרט. אנו עוסקים במוצר מזון. זכותם של צרכנים היא לקבוע מה יכניסו לפיהם ולגופם וממה יימנעו. מי שרוצה למשל לצרוך רק מזון כשר, ויסתבר לו בדיעבד שהמזון שהוצג תוך הטעיה איננו כזה, יחוש תחושת גועל ופגיעה באוטונומיה שלו. כך יחוש גם מי שצורך רק מזון אורגני, והתברר לו בדיעבד שמזון שפורסם כמזון אורגני איננו כזה. מי שמבקש לקנות חלב דל שומן דווקא לא יסכין עם כך שימכרו לו תוך הטעיה חלב שבו שיעור השומן גבוה, ולהפך. בכל המקרים הללו ובמקרים רבים אחרים שניתן להעלות על הדעת, ישנה פגיעה באוטונומיה של הפרט, אף שאין עמה נזק גוף או סכנה ממשית לנזק גוף. לכל צרכן וצרכן העדפות בנוגע למזונותיו, העדפות המבטאות לעתים את האידאולוגיה שהוא מאמין בה כדרך לחיים נכונים או בריאים. אכן, זה שאינו שומר כשרות יוכל לומר לשומר הכשרות: מה קרה אם אכלת מזון שאינו כשר; לא נגרם לך כל נזק. לא זו השקפתו של מי שמבקש לשמור על כשרות או לאכול רק מזון אורגני או מזון דל שומן.

וכך קבעה כב' השופטת פרוקצ'יה (בפסקה 13 לפסק-דינה) :

“בענייננו מדובר בהוספת מרכיב לדבר מאכל תוך הפרת חובת התקן הרשמי בלא שהצרכן ידע את דבר קיומו של אותו מרכיב כמזון שצרך ובמציאות דברים שבה אותו תוסף מזון איננו מזיק לבריאות. לשאלה באיזו מידה עוגמת נפש של צרכן במצב דברים זה היא מבחינת נזק הנובע ממהלכם הטבעי של הדברים, אין תשובה אחידה אשר קורצה מעור אחד. אכן עשויים להיות מצבים קיצוניים שבהם הטעיה לגבי מרכיביו של מוצר אכילה, גם כשאין בהם נזק בריאותי, עשויה להיות בעלת חשיבות מיוחדת לצרכן מהיבטים שונים, למשל מבחינה ערכית, מבחינת השקפת עולמו או עקב קיומה של העדפה מוגדרת למוצר בעל מרכיבים מסוימים לצורך השגת תכלית ספציפית. כך למשל הצגת מוצר אכילה ככשר אף שאינו כשר, או הצגת מזון כמזון אורגני אף שאינו כזה, או הצגת מוצר כדל-שומן בעוד שלמעשה הוא רב-שומן – אלה עשויות במקרים מסוימים להוליד נזק לא ממוני שניתן לומר במידת ודאות כי הוא נגרם באורח טבעי ובמהלכם הרגיל של הדברים כתוצאה ישירה מעוולת הנתבע. בסוג מקרים אלה מצויה בלב הצרכן העדפה ברורה ומוגדרת למוצר בעל אפיון מסוים – בין העדפה שמקורה בערכי דת והשקפת עולם, בין העדפה הנובעת מערכי טבעונות ובין העדפה הכנויה על תכלית לשלוט בהיקף הקלוריות הנצרכות מהמזון, וכידוע באלה עניינים. פגיעה בהקשרים אלה בזכותו של הצרכן לבחור את המוצר הראוי בעיניו היא פגיעה ממשית בתחום העדפותיו כפרט, ונזקו הכללי מפגיעה זו אינו קשה להוכחה.

קיומה של העדפה מוגדרת וברורה של הצרכן לרכוש מוצר בעל איכויות מוגדרות עשוי לתת בידו כלי לגיטימי לתבוע את נזקו מהמשווק על הפרת חובתו שלא להטעותו לגבי תכונותיו של המוצר הנרכש. עילה מסוג זה עשויה במקרים מתאימים גם להצדיק תובענה ייצוגית אשר את בני קבוצתה, השותפים לתובענה, ניתן להגדיר בלא קושי מיוחד. אולם המקרה שלפנינו הוא שונה, והתשובה לו קשה ומורכבת יותר.”

55. עקב ההטעיה, סבלו המבקשים מפגיעה באוטונומיה ונפגמה יכולתם להכריע בדבר הרכב מזונותיהם, מה לצרוך וממה להימנע. העדפתם הצרכנית של המבקשים היתה לרכוש מוצר שהינו מיוצר מרכיבים טבעיים ובפועל רכשו המבקשים מוצרים אשר אינם כאלה. כמו כן נפגעה יכולת החשוואה של המבקשים לבחור מבין מוצרים דומים על סמך איכות המוצר, טיבו וטבעו. כך נקבע בת"א 1169-07 לאה הוראל נ' שטראוס מחלבות בע"מ ואח' (20.10.2010, פורסם ב"נבו"):

“טענה זו, על שני חלקיה, אין ביכולתי לקבל. המבקש טענה שהנזק שנגרם לה הוא העדר אפשרות להשוות את מחירי המוצרים למחירי מוצרים אחרים, דבר שהיה אפשרי אם המשיבות היו מסמנות את אריונות המוצרים כנדרש על פי התקן. נזק כזה אמנם אינו נזק ממוני או רכוש, אך הוכר בפסיקה כנזק שיש לפצות עליו. ומאז שנפסקה ההלכה בעניין ראבי (ראו: עא 1338/97 תנובה מרכז שיתופי לשווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ נ' תופיק ראבי, נו (4) 673 (2003)) אין עוד מניעה הלכתית להכיר בפגיעה שתגרום לצרכן ביכולתו לקבל מידע, שיאפשר לו להשוות מחירים ולרכוש את המוצר שבו יתפוך על יסוד שיקולי מחיר, איכות ושאר שיקולים שהם רלוונטיים להחלטה צרכנית, כנזק שהוא בר פיצוי בתובענה מעין זו שלפנינו (ראו למשל: כ"ש"א (ת"א) 1877/06 (תא 1036/06) שרית טל נ' מרכז רפואי רבין (קמפוס בילינסון) (טרם פורסם, [פורסם בנבו] 31.5.10)). נזק כזה ניתן לראות כנובע הן מהפרת התובח החקוקה והן מהפרת איסור ההטעיה המיוחדת למשיבות ומשום כך אין מנוס מלדחות טענה זו של המשיבות.”

56. המבקשים מעריכים את הפגיעה באוטונומיה של כל אחד מהם בסך של 50 נה נוספים.

6.2. הגדרת הקבוצה והסעדים המגיעים לכלל חברי הקבוצה

6.1.1 כללי:

57. יובהר ראשית, כי בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות תפקידו של בית המשפט הנכבד הוא להגדיר את קבוצת התובעים, כאמור בסעיף 10(א) לחוק בו מצויין כי "אישר בית המשפט תובענה ייצוגית, יגדיר בהחלטתו את הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה".

58. בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת לאשר את ניהול התובענה בשם קבוצת הצרכנים הבאה:

"כל צרכן אשר רכש מוצרים מתוצאת המשיבות עליהם מצוין כי הם מיוצרים מרכיבים טבעיים בעוד שהם מכילים סוכר שאינו רכיב טבעי".

59. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר למבקשים לתבוע בשמם את של חברי הקבוצה את הסעדים כמפורט להלן: השבה מלאה או חלקית לכל אריזה ואריזה של המוצרים, ופיצוי בסך 50 ש"ח לכל צרכן וצרכן בגין הפגיעה באוטונומיה.

6.2. צוי עשה וסעד הצהרתי:

60. בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת ליתן צו הצהרתי, ולפיה המשיבות הפרו את הוראות הדין. כמו כן, מתבקש ביחמ"ש הנכבד ליתן צו עשה, ולהורות למשיבות לתקן את אריזות המוצרים ולהסיר מהן את הכיתוב "רכיבים טבעיים", "חומרים טבעיים", "רכיבים טבעיים בלבד", "100% רכיבים טבעיים" וכיוצ"ב.

61. סעד שכזה הינו אפשרי ואף ראוי בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות. כפי שנקבע בידי כב' השופט אלטוביה בבש"א (ת"א) 21177/04 גינדי טל נ' מגדל חברה לבטוח בע"מ (נבו, 15.1.2009):

"כפי שנקבע לעיל, הפרו המשיבות את חובת הגילוי היזום המוטלת עליהן בכך שלא הסבו את תשומת לבם של המבוטחים המשרתים בצה"ל כי בעת השרות כפופה יכולת ניצול הפוליסות להוראות רשויות הצבא. לפיכך, יש להיעתר לבקשתם של התובעים ולהעניק להם את הסעד ההצהרתי החלופי הנדרש על דם, היינו תיקונם של הפגמים שנפלו בפוליסות...

לא נותר אלא לקבוע כיצד על המשיבות למלא אחר חובת הגילוי היזום בקשר עם הוראות הדין הצבאי. באשר לכך, יש להתייחס לנדרש מהמבטח בשני מועדי הזמן הרלוונטיים למידע נשוא התובענה, היינו בשלב עובר לכריתתו של הסכם הביטוח ובמהלך תקופת הביטוח עובר לגיוסו של המבוטח. ראשית – על המשיבות, לכלול בפוליסת הביטוח פסקה "בולטת", במשמעות שניתן למונח זה בדין הביטוח, המפנה את תשומת לב המבוטח כי השימוש בפוליסה כפוף בעת השרות הצבאי להוראות הצבא המשתנות מפעם לפעם. שנית – על המבטח ליידע את המבוטח לקראת מועד גיוסו הצפוי, במועד שמאפשר ביטול ההתקשרות מבחינת גבית תשלומי הפרמיה, כי אופן השימוש בכיסוי הביטוחי מושפע מהוראות הצבא..

ב.3.4 סעד כספי

62. אין למבקשים נתונים בדבר היקף מכירותיהם של המוצרים. הערכת הנזק בשלב זה הינה בעייתית, הואיל ובידי המבקשים חסרים נתונים המצויים בידי המשיבות.
63. בנסיבות אלה די בהערכה ולפיה הסכום המצרפי של המבקשה כלפי המשיבות עולה על 30,000,000 ₪.
64. בהקשר זה, קובע סעיף 20(א) לחוק תובענות ייצוגיות באופן הבא:

(א) הכריע בית המשפט בתובענה הייצוגית, כולה או חלקה, לטובת הקבוצה שבשמה נוהלה התובענה הייצוגית, כולה או חלקה, רשאי הוא במסגרת החלטתו על מתן פיצוי כספי או סעד אחר לחברי הקבוצה להורות, בין השאר, הוראה כמפורט להלן, לפי הענין, ובלבד שלא יהיה בכך כדי להכביד במידה העולה על הנדרש על חברי הקבוצה או על בעלי הדין:

(1) על תשלום פיצוי כספי או על מתן סעד אחר, בשיעור ובאופן שיקבע, לכל אחד מחברי הקבוצה שהוכחה זכאותו לפיצוי או לסעד כאמור;

(2) על כך שכל חבר קבוצה יוכיח את זכאותו לפיצוי כספי או לסעד אחר;

(3) על תשלום פיצוי כספי בסכום כולל ועל אופן חישוב חלקו של כל חבר קבוצה, ובלבד שסכום הפיצוי הכולל ניתן לחישוב מדויק על יסוד הראיות שבפני בית המשפט; הורה בית המשפט על תשלום פיצוי כספי בסכום כולל כאמור, רשאי הוא להורות בדבר חלוקה בין חברי הקבוצה, באופן יחסי לנזקיהם, של יתרת הסכום שתיוותר אם חבר קבוצה, אחד או יותר, לא דרש את חלקו, לא הוכיח את זכאותו לפיצוי או לסעד, לא אותר או שלא ניתן לחלק לו את חלקו מסיבה אחרת, ובלבד שחבר קבוצה לא יקבל

פיצוי כספי או סעד אחר מעבר למלוא הפיצוי או הסעד המגיע לו; נותרה יתרת סכום לאחר החלוקה לחברי הקבוצה כאמור, יורה בית המשפט על העברתה לאוצר המדינה.”

65. החוק קובע מנגנון גמיש במסגרתו יהא רשאי ביהמ"ש לקבוע כיצד ניתן יהיה להוכיח את נזקם האישי של החברים בקבוצה, כאשר בהתאם לסעיף 20(א)(3) יתרת הכספים – אשר לא יידרשו – תועבר לאוצר המדינה.

66. לחליפין, במידה ויתגלו קשיים באיתור חלק מחברי קבוצת התובעים (מה שסביר מאוד בהחשב בסכום התביעה הנמוך), ניתן יהיה ליישם את עקרונות "הפיצוי לטובת הציבור" הקבועים בסעיף 20(ג) לחוק:

“מצא בית המשפט כי פיצוי כספי לחברי הקבוצה, כולם או חלקם, אינו מעשי בנסיבות הענין, בין משום שלא ניתן לזהותם ולבצע את התשלום בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת, רשאי הוא להורות על מתן כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, כפי שימצא לנכון בנסיבות הענין.”

67. פסיקת סעד לטובת הציבור הוכרה גם כסעד ראוי בפסק-דינה של כבוד השופטת נאור בענין **תנובה נ' ראבי** (בעמ' 687):

“שאלת הסעד ושאלת הגדרתה של “הקבוצה” הן שאלות שיש ביניהן, כפי שנראה, קשר גומלין הדוק. בית המשפט עמד בצדק על כך שאין דרכם של צרכנים לשמור קבלות בגין רכישת החלב, ויהיה קושי במשפט עצמו בהבאת ראיות בידי תובעים פוטנציאליים. נראה לי שפתרון אפשרי לקושי בזהויה חברי הקבוצה שסביר שאכן יתעורר הוא שייקבע פיצוי לטובת הקבוצה או לטובת הציבור...”

לכית המשפט סמכות רחבה לקבוע את הסעד, ועמדתה היא שגם כתביעות לפי חוק הגנת הצרכן ניתן לקבוע סעד לטובת הציבור או סעד לטובת הקבוצה.”

68. את חישוב הסך הכולל של הפיצוי לחברי הקבוצה ניתן יהא לעשות באמצעות כלים סטטיסטיים או בדרך של אומדנא. כפי שנקבע למשל לאחרונה ע"י ביהמ"ש העליון בע"א 345/03 **רייכרט נ' יורשי המונח משה שמש ז"ל** (ניתן ביום 7.6.07):

“סיכומם של דברים עד כה, עקרונית ניתן לקבוע את הנזק בתובענות ייצוגיות בדרכים שונות אשר מיושמות בקשת רחבה של מצבים. מן הצד האחד עומדת, כנקודת מוצא, דרך ההוכחה הקבועה בסעיף 20(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות ובתקנות ניירות ערך, לפיה מוכח הנזק באמצעות הגשת תצהירים על-ידי כל אחד מחברי הקבוצה. דרכי הוכחה נוספות, אשר קרובות במהותן להליך האינדיבידואלי, מבוססות על קביעת נזקו של כל אחד מחברי הקבוצה אך זאת, ללא ניהול הליך מפורט של הגשת תצהירים, אלא באמצעות חישוב כללי המבוסס על נתונים עובדתיים שאינם שנויים במחלוקת או ניתנים להוכחה פשוטה. ניתן, כמובן, לשלב בין שתי הדרכים, על-ידי התוויית נוסחה כללית שתיושם, לגבי כל אחד מיחיד הקבוצה, על-פי הנתונים המיוחדים הנוגעים לו. מן העבר האחר, קיימות דרכים נוספות

לקביעת הפיצוי, המבוססות על קביעת סכום הנזק הכולל שנגרם לקבוצה כולה באמצעות שיטות שונות שפורטו לעיל. לבסוף, במקרים בהם לא ניתן לחשב את הנזק (אף שאין תולק כי נגרם), קיימת אפשרות לקבוע את סכום הפיצוי גם על דרך האומדנה."

7.ב. התקיימות התנאים לאישור התביעה כייצוגית

69. סעיף 8א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי:

8. (א) בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:

- (5) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;
- (6) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין;
- (7) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה בענין זה;
- (8) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב.

70. להלן נעמוד על התקיימות תנאים אלו כסדרם.

7.1.ב שאלות משותפות של עובדה ומשפט

71. התנאי הראשון לאישור התביעה הייצוגית הינו כי התובענה מעוררת שאלות משותפות – לכלל חברי הקבוצה – של עובדה ומשפט.

72. בפסיקות השונות נקבע באופן ברור כי אין צורך בזהות בשאלות המשותפות, וכי די בכך שמרכיב מרכזי בהתדיינות יהא משותף לחברי הקבוצה. כך נקבע למשל ברע"א 8332/96 שמש נ' רייכרט, פ"ד נה(5) 276:

"אין לפרש את הדרישה לקיומן של שאלות של עובדה ומשפט המשותפות לקבוצה כדרישה לזהות מלאה בכל השאלות הטעונות הכרעה לגבי כל קבוצת התובעים. דרישה של זהות מוחלטת בכל השאלות הטעונות הכרעה, עובדתיות כמשפטיות, תסכל את תכלית התובענה הייצוגית ותהפוך את השימוש בה למשימה בלתי אפשרית. לפיכך, יש לאמץ גישה לפיה די בכך שהשאלות העיקריות, העומדות במוקד הדין, תהיינה משותפות לחברי הקבוצה, ואין נפקא מינא אם מתקיים שוני בשאלה משנית זו או אחרת."

(פסקה 15 לפסק דינה של כבוד השופטת ט' שטרסברג-כהן)

וכמו כן ראה רע"א 4556/94 **טצת נ' זילברשץ**, פ"ד מט(5) 774:

"אין כל צורך שכל השאלות המתעוררות ביחס לקבוצה תהיינה משותפות. די בכך שהיסוד המשותף מהווה מרכיב מהותי בהתדיינות. אם יש לאחד מהקבוצה עניין שהוא מיוחד לו - כגון נזק מיוחד - ניתן לבררו בשלב האינדיווידואלי, אשר יבוא לאחר סיום השלב הקבוצתי, ולאחר שנקבעה בו שאלת האחריות של הנתבעים." (פסקה 12 לפסק דינו של כבוד הנשיא א' ברק)

73. לענייננו, איש לא יחלוק כי התובענה מעוררת שאלות רבות המשותפות לכלל חברי הקבוצה, שכן:

(א) המשיבות הפרו כלפי כלל חברי הקבוצה את הוראות הדין והתקן ובתוך כך הפרו חובות חקוקות שנועדו להגן על הקבוצה מפני הטעיה ברכישת מוצרים אשר לא נתכוונו לרוכשם.

(ב) לכלל חברי הקבוצה נגרם נזק, בשל רכישת המוצרים אשר נתזו להיות "מרכיבים טבעיים" בעוד שבפועל פני הדברים שונים בתכלית.

(ג) לחברי הקבוצה נגרם נזק זהה, הן מבחינת הנזק הממוני והן מבחינת הנזק הבלתי ממוני.

7.2.ב הדרך היעילה וההוגנת

74. התנאי השני הוא כי התובענה הייצוגית היא הדרך ההוגנת והיעילה להכריע בסכסוך בנסיבות העניין.
75. בהקשר זה, מן הראוי לחזור ולציין המטרות שביסוד חוק תובענות ייצוגיות, המפורטות בו בסעיף 1, וכוללות בין השאר את המטרות של "אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו", "מימוש זכות הגישה לבית המשפט", "מתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין" וכן "ניהול יעיל, הוגן וממצה של תביעות".
76. לענייננו, יש באישור התביעה הייצוגית כדי להגשים את המטרות שצוינו לעיל בכללותן.
77. ראשית, יש בהגשת תביעה ייצוגית זו בכדי לתרום משמעותית להרתעתן של המשיבות – ומעוולים כדוגמתן – מלפגוע בצורה חמורה בציבור במקרים כדוגמת המקרה נשוא תובענה זו. הצורך בהרתעה מתחזק לאור החשיבות שבמניעת התופעה החמורה של אי-התאמה בין מהות המוצר והסימון עליו, לא כל שכן, עת הסימון עוסק בנושא מוצרי בריאות, והשוואה בין מוצר רגיל לבין מוצר בריא יותר.
78. שנית, תובענה זו היא הכרחית על מנת לממש את זכאותם לפיצוי של חברי הקבוצה כלפי המשיבות.
79. בסכום התביעה האישית, העומד על עשרות בודדות של שקלים, אין די על מנת לתמרץ תובע לפתוח בהליך משפטי מורכב ומסובך כנגד גופים עוצמתיים במיוחד כדוגמת המשיבות, וראה בהקשר זה את הדברים שנאמרו ברע"א 4556/94 **טצת ואח' נג' זילברשץ ואח'**, פ"ד מט (5) 774, בעמ' 784.

ב.7.3. ייצוג הולם ותום לב

80. לעניין הייצוג ההולם, תרי שהמבקשים הינם בעלי אמצעים כלכליים הנדרשים לשם ניהול ההליך. המבקשים ייוצגו ע"י עוה"ד הח"מ, המבטיחים להעמיד לרשות הקבוצה ייצוג משפטי ככל שיידרש על מנת לממש את זכויות החברים בקבוצה כלפי המשיבה.

הח"מ, הינו עו"ד עתיר נסיון בתחום התובענות הייצוגיות ובפרט בתחום התובענה הייצוגית הצרכנית.

81. לעניין דרישת תום-הלב, תרי שתביעה זו הוגשה בתום-לב בידי המבקשים, אשר נפגעו בצורה קשה ממעשיהן של המשיבות, ומעוניינים לזכות בפיצוי המגיע להם, וכן לפעול על מנת להרתיע את המשיבות מפני מעשים דומים בעתיד.

82. המבקשים נכונים ומסוגלים לעמוד מאחורי התביעה ולהשקיע את המשאבים הנדרשים לשם כך, הן מבחינת זמן והן מבחינה כלכלית.

בבש"א 1440/98 זילברשלג נ' אל-על (פורסם בנבו) נקבע כי:

חוסר תום הלב צריך שיתבטא ביסודות שהם על גבול אי החוקיות ונראה שלא די בהתנהגות רשלנית גרידא של התובע בכדי לשלול את תום ליבו.

בדומה, ברע"א 4556/94 ט.צ.ת ואח' נגד זילברשץ ואח', פ"ד מט (5) 774, 778 נקבע ע"י כב' הנשיא ברק כי:

"עניין כשירות התובע איננו יכול להפוך עיקר וכל מה שיש לבדוק הוא האם התובענה הייצוגית הוגשה מתוך מניעים פסולים כגון: פגיעה בחברה המתחרה, או רצון לסחוט פשרה".

ג. שכר טרחה וגמול

83. תקנות תובענות ייצוגיות, תשי"ע 2010, מורות כי יש לפרט במסגרת בקשה לאישור תובענה ייצוגית גם את דרך חישוב הגמול לתובע המייצג ושכר הטרחה לבא כוחו. סעיף 23(ב) לחוק תובענות ייצוגיות – המתייחס לשכר טרחת עורך הדין - קובע באופן הבא:

"בקביעת שיעור שכר הטרחה של בא כוח מייצג לפי סעיף קטן (א), יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

- (1) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;
- (2) מורכבות ההליך, הטרחה שטרחה בא הכוח המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה, וכן ההוצאות שהוציא לשם כך;
- (3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית;
- (4) האופן שבו ניהל בא הכוח המייצג את ההליך;
- (5) הפער שבין הסעדים הנתבעים בבקשה לאישור לבין הסעדים שפסק בית המשפט בתובענה הייצוגית.

ואילו סעיף 22(ב) לחוק תובענות ייצוגיות – המתייחס לגמול לתובע המייצג - קובע באופן הבא:

”בקביעת שיעור הגמול יתחשב בית המשפט, בין השאר, בשיקולים אלה:

- (1) הטרחה שטרחה התובע המייצג והסיכון שנטל על עצמו בהגשת התובענה הייצוגית ובניהולה, בפרט אם הסעד המבוקש בתובענה הוא סעד הצהרתי;
- (2) התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה;
- (3) מידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית.”

84. אנו מציעים, כי שכר הטרחה והגמול ייקבעו באחוזים מגובה ההטבה לחברי הקבוצה, וכן אנו מציעים כי בקביעת גובה הסכומים יתחשב ביהמ”ש הנכבד אף בעניינים הבאים:

- (א) התועלת שתצמח לחברי הקבוצה מהפסקת ההטעיה ומסימון מוצריהן של המשיבות בהתאם לדין.
- (ב) מידת החשיבות הציבורית של התביעה, העוסקת בסימון המנוגד לדין של מוצרי מזון.
- (ג) העבודה היסודית שהושקעה בהגשת התובענה ובכתיבתה. בכתיבת הבקשה הושקעו שעות עבודה רבות.

85. בשלב זה, ומקום בו גודל הקבוצה וגובה הסכומים שנגבו מחבריה, אינו ידוע, הרי שאין מקום לנקוב בנתונים מספריים ביחס לשיעור שכר הטרחה והגמול.

ד. אחרית דבר

86. מהאמור לעיל עולה, כי מתקיימים כלל התנאים הנדרשים לצורך אישורה של התובענה כייצוגית וכי תובענה זו מגשימה את תכליותיו של החוק.

87. מכל האמור לעיל מתבקש ביהמ"ש הנכבד לעשות שימוש בסמכותו ולהורות כדלקמן:

- (א) לאשר את ניהול התובענה כתובענה כייצוגית, לדון בה ולהכריע בה לטובת המבקשים.
- (ב) להורות על הדרכים להוכחת נזקם של יחידים הקבוצה.
- (ג) לפסוק לטובת חברי הקבוצה פיצוי כולל בסך 30,000,000 ₪ (או כל סכום אחר אותו ימצא ביהמ"ש הנכבד לנכון לפסוק בנסיבות העניין בהתחשב בין היתר בשאלה אם לאחר הגשת התביעה המשיכו המשיבות במעשיהן הפסולים).
- (ד) להורות על מתן צווי עשה וצוויים הצהרתיים כמפורט לעיל.
- (ה) לפסוק פיצוי מיוחד למבקשים בגין הטרחה, והסיכון אותו נטלו על עצמם למען חברי הקבוצה.
- (ו) להורות על תשלום שכר טרחה לעורכי הדין המייצגים בהתאם לשיקולים שפורטו לעיל.

 יוהי גבע, עו"ד
 ב"כ המבקשים

תצהיר

אני הח"מ דוד מוסקוביץ נושא ת"ז מס' 047779731 לאחר שהוזהרתי כי עליי להצהיר את האמת אחרת אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק באם לא אעשה כן מצהיר בזה כדלקמן.

1. בקשת אישור זו עניינה בהפרת הוראות הדין בידי המשיבות. המשיבות, כולן, מייצרות ו/או משווקות מוצרים על גביהם נרשם כי הם מיוצרים מרכיבים טבעיים. ברם, מדובר במוצרים המכילים סוכר שאיננו רכיב טבעי. כך נקבע מפורשות בפסק דינו של ביהמ"ש העליון עא 4873/18 **דוד ניצן נ' אסם השקעות בע"מ** (5.1.2020, פורסם ב"נבו"). התוצאה היא שהמשיבות מטעות את הציבור.

2. המשיבה 1 מייצרת בין השאר מלפפונים בחומץ מסוגים שונים עליהם נרשם "רכיבים טבעיים בלבד". המוצר מכיל ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 1 מצ"ב כנספת "3" לבקשה זו.

3. המשיבה 2 מייצרת בין מוצרי עוף מסוגים שונים לרבות שניצלים מסוגים שונים, קציצות עוף וכיוצ"ב. על גבי המוצרים נרשם "100% רכיבים טבעיים". המוצרים מכילים ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 2 מצ"ב כנספת "4" לבקשה זו.

4. המשיבה 3 מייצרת מוצרים מסוגים שונים לרבות "שלווה" (חיטה תפוחה) ו"דגן" (המיוצר מתירס). על גבי המוצרים נרשם כי הם מיוצרים מ"מרכיבים טבעיים". המוצרים מכילים ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב טבעי (וכן גלוקוזה), באחוז שנע בין 28.6-31.6%. במילים אחרות, כמעט שליש מהמוצר מיוצר מסוכר שאיננו רכיב טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 3 מצ"ב כנספת "5" לבקשה זו.

5. המשיבה 4 מייצרת מוצרים מסוגים שונים לרבות "גרנולה דגנים ושוקולד". על גבי המוצר נרשם כי הוא מיוצר "מרכיבים טבעיים". המוצר מכיל ברשימת הרכיבים "סוכר חום" שאיננו רכיב טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 4 מצ"ב כנספת "6" לבקשה זו.

6. המשיבה 5 מייצרת מוצרים מסוגים שונים לרבות "פיתות". על גבי המוצר נרשם כי הוא מיוצר "מחומרים טבעיים בלבד". הפיתות מכילות ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב (בוודאי חומר) טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 5 מצ"ב כנספת "7" לבקשה זו.

7. המשיבה 6 מייצרת מוצרים מסוגים שונים לרבות "במבה אדומה". על גבי המוצר נרשם כי הוא מיוצר "מחומרים טבעיים בלבד". הבמבה האדומה מכילה ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב (בוודאי חומר) טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 6 מצ"ב כנספת "8" לבקשה זו.

8. נקל לראות כי המשיבות כולן הצהירו על גבי אריזות המוצרים כי הם מיוצרים מרכיבים/חומרים טבעיים. ברם, המוצרים מכילים סוכר שאיננו רכיב או חומר ייצור טבעי. בנסיבות אלה מדובר במצג שווא ואף בהפרת תקנים רשמיים.

9. המבקשים הינם צרכנים מן השורה. המבקשים נוהגים לרכוש מוצרי מזון בשים לב לכיתוב "רכיבים טבעיים". במילים אחרות, המבקשים יעדיפו לרכוש מוצר עליו מוצהר כי הוא מיוצר מרכיבים/חומרים טבעיים על פני מוצר אחר מתחרה. המבקשים ירכשו מוצרים על גביהם נרשם כי הם מיוצרים מרכיבים טבעיים כאשר אלמלא מצג זה המבקשים לא היו רוכשים את המוצרים כלל.

10. אני רכשתי את מוצריהם של המשיבות 1, 5 ו-6.

11. אני רכשתי את המוצר "מלפפונים בחומץ" באופן תדיר שכן על גבי אריזת המוצר צוין כי הוא מיוצר "מרכיבים טבעיים בלבד". על גבי אריזות המתחרים סימון שכזה לא מופיע. אני לא הייתי רוכש את המוצרים אלמלא הסימון "מרכיבים טבעיים בלבד", בוודאי שלא באופן תדיר.

12. אני רכשתי גם פיתות (13 יחידות) מתוצרת המשיבה 5, מאפיית המכבים. אני רכשתי את הפיתות דווקא מתוצרת המשיבה 5 מכיוון שעל גבי האריזה צוין כי הפיתות מיוצרות מחומרים טבעיים

בלבד. אלמלא כך היה מצוין, הייתי רוכש מוצרי מאפה אחרים, וביניהם מוצרים המיוצרים מקמח מלא ומקמח שיפון.

13. אני רכשתי את המוצר "במבה אדומה" באופן תדיר שכן על גבי אריזת המוצר צוין כי הוא מיוצר "מרכיבים טבעיים בלבד". על גבי חטיפים של חברות מתחרות, סימון כזה איננו מופיע. אני לא הייתי רוכש את המוצר אלמלא הסימון "רכיבים טבעיים בלבד".

14. יסודותיה של עוולת הפרת חובה חקוקה מנויים בהוראות סעיף 63 לפקודת הנוזקים, המורה אותנו באופן הבא:

"(א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני."

15. לעוולת הפרת חובה חקוקה חמישה יסודות (ראה ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש, פ"ד לז(1) 113, בעמ' 139): (א) קיום חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק (ב) החיקוק נועד לטובתו של הניזוק (ג) המזיק הפר את החובה המוטלת עליו, (ד) ההפרה גרמה לניזוק נזק (ה) הנזק אשר נגרם הוא מסוג הנזקים אליו נתכוון החיקוק.

16. תקן ישראלי 1145 (תקן הסימון הכללי) ותקן ישראלי 356 (תקן הסוכר) הינם תקנים רשמיים, הן מכוח היותם מורכזים ככאלה והן מכוח הוראות צו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון) התשנ"ט - 1998.

- הוראות תקן ישראלי 1145 מצ"ב כנספת "9" לבקשה זו.

- הוראות תקן ישראלי 356 מצ"ב כנספת "10" לבקשה זו.

17. תקן הסוכר קובע בסעיף 2.4 (שכותרתו "שם המוצר") כי:

"אין לסמן את המוצר בכינוי כלשהו המציין או הרומז שהמוצר הוא "טבעי".

18. סעיף 8.1.2 לתקן ישראלי 1145 קובע באופן הבא :

"אם אחד הרכיבים הוא מזון שתקן ישראלי חל עליו, מציינים את שמו של המזון ברשימת הרכיבים כנדרש בתקן החל עליו, ואין מפרטים את רכיביו"...

19. כלומר, בהינתן שסעיף 8.1.2 לתקן 1145 מחייב לציין את שם המוצר בהתאם לתקן הסוכר, ותקן הסוכר אוסר לכנות את המוצר בשמו כ"טבעי", חל איסור גם לכנות את הסוכר בתור רכיב "טבעי".

20. במסגרת עא 4873/18 דוד ניצן נ' אסם השקעות בע"מ (5.1.2020, פורסם ב"נבו") עמדה לדיון שאלה זו בדיוק - האם סוכר, בהינתן שלא ניתן לכנותו כ"טבעי" בהתאם לתקן הסוכר, יכול להיות "רכיב טבעי" בהתאם לתקן 1145 בהיותו חלק ממוצר מזון המכיל סוכר. ביהמ"ש העליון השיב על שאלה זו בשלילה.

21. כדברי כב' השופט הנדל באותו עניין בפסקה 4 לפסק דינו :

"בהקשר זה, מקובלת עליי טענת המערערים כי אין הצדקה להחיל את האיסור על סימון סוכר כ"טבעי" רק על סוכר כמוצר בפני עצמו ולא על סוכר כרכיב במוצר אחר. במילים אחרות, התכלית של האיסור על סימון סוכר כ"טבעי" זהה בין אם מדובר בסוכר כמוצר ובין אם מדובר בסוכר כרכיב, כך שלעניין איסור זה אין להבחין בין השניים."

22. ביהמ"ש העליון קבע כי סעיף 8.1.2 לתקן 1145 אוסר על כינוי "סוכר" בתואר רכיב טבעי. כאמור בפסקה 2 לפסק דינו של כב' השופט הנדל :

"סעיף 8.1.2 לתקן הסימון הכללי לא ביקש להחיל את כל ההוראות של התקן החל על מוצר מסוים כאשר הוא מהווה רכיב במוצר אחר, אלא רק את ההוראות הנוגעות לשמו. אולם, האיסור על סימון הסוכר כ"טבעי" מופיע בסעיף המתייחס לשם המוצר, ומכך עולה כי הוא חל גם על הסוכר כאשר הוא מהווה רכיב במוצר אחר. על כן, נראה כי סעיף 8.1.2 לתקן הסימון הכללי – החל על סימון המוצר קטשופ בהתאם לסעיף 107 לתקן הקטשופ – אוסר על סימון הסוכר כרכיב טבעי בקטשופ."

23. יצוין, כי כב' השופטת וילנר סברה כי ניתן להגיע לתוצאה זו בשתי דרכים שונים, אולם דעת הרוב היא דעתו של כב' השופט הנדל אליה הצטרף גם כב' השופט קרא, שאף ציין באופן הבא :

"התכליות הנקובות בחוק התקנים – לספק מידע ולשמור על בריאות הציבור, עליהן עמד השופט הנדל בחוות דעתו, וכפועל יוצא, בחינת הסוגיה שלפנינו תוך שימת הדגש על הצרכן המבקש לקבל מידע מלא ובהיר ככל הניתן בבואו לרכוש מוצר מזון כזה או אחר – מובילות לפרשנות התקנים באופן שאינו מאפשר את

סימונו של הקטשופ על ידי המשיבה בתווית לפיה הקטשופ מכיל "רכיבים טבעיים בלבד" שעה שסוכר הוא אחד ממרכיביו. בראייתי, מצב בו קיים איסור גורף לסמן סוכר כ"טבעי" כאשר זה נמכר כמוצר, בעוד כאשר הסוכר משמש כרכיב במוצר אחר, הוא יסומן כמכיל רכיבים טבעיים בלבד, לא יכול לדור בכפיפה אחת עם מטרות החוק לספק מידע ולשמור על בריאות הציבור."

24. משכך עומדת לזכותי עילת הפרת חובה חקוקה.

25. סעיף 2 לחוק הגנת הצרכן, קובע את הבאות:

"2. איסור הטעיה"

(א) לא יעשה עוסק דבר – במעשה או במחדל, בכתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת – העלול להטעות צרכן בכל עניין מהותי בעסקה (להלן – הטעיה); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו עניינים אלה כמהותיים לעסקה:

- (1) הטיב, המהות, הכמות והסוג של נכס או שירות;
- (2) המידה, המשקל, הצורה והמרכיבים של נכס;
- (3) מועד ההספקה או מועד מתן השירות;
- (4) השימוש שניתן לעשות בנכס או בשירות, התועלת שניתן להפיק מהם והסיכונים הכרוכים בהם;
- (5) דרכי הטיפול בנכס;
- (6) זהות היצרן, היבואן או נותן השירות;
- (7) השם או הכינוי המסחרי של הנכס או השירות;
- (8) מקום הייצור של הנכס;
- (9) תאריך הייצור של הנכס או תאריך תפוגתו;
- (10) החסות, העידוד או ההרשאה שניתנו לייצור הנכס או למכירתו או למתן השירות;
- (11) התאמתו של הנכס או השירות לתקן, למיפרט או לדגם;
- (12) קיומם של חלפים, אבזרים או חמרים המיוחדים או המתאימים לתיקון הנכס או לשימוש בו;
- (13) המתיר הרגיל או המקובל או המחיר שנדרש בעבר, לרבות תנאי האשראי ושיעור הריבית;
- (14) חוות דעת מקצועית או תוצאות של בדיקה שניתנו לגבי טיב הנכס או השירות, מהותם, תוצאות השימוש בהם, והסיכונים הכרוכים בהם;
- (15) השימוש הקודם שנעשה בנכס או היותו חדש או משופץ;
- (16) שירות אחזקה ותנאיו;
- (17) תנאי אחריות לנכס או לשירות;
- (18) כמות הטובין שבמלאי מסוג נושא העסקה;
- (19) היות העסקה שלא במהלך עסקים.
- (20) היות מקורו של הנכס המכר בפשיטת רגל בכינוס נכסים או בפירוק חברה;

¹ ההדגשות, כאן ובכל מקום אחר, אינן במקור אלא אם נאמר אחרת.

(21) תנאי הביטול של עסקה.

26. אחריותה של המשיבות כיצרניות ו/או משווקות ו/או מחזיקות, יחד או לחוד, של המוצרים נשוא ההטעיה, קבועה במפורש בסעיף 2(ב) לחוק הגנת הצרכן הקובע כי:

"(ב) לא ימכור עוסק, לא ייבא ולא יחזיק לצרכי מסחר נכס שיש בו הטעיה ולא ישתמש בנכס כאמור למתן שירות."

27. לענייננו, הוטעתי לרכוש מוצרים הנחזים להיות ככאלה המיוצרים מרכיבים טבעיים. מדובר בהטעיה בעניין מהותי בעסקה, לרבות לעניין טיבו, סוגו ומהותו של המוצר (סעיף קטן "1"), והתאמתו לתקן (סעיף קטן "11"). גם מבחינה אינטואיטיבית, ובהתעלם מהתקנים, מוצר המכיל סוכר הוא איננו "מיוצר מרכיבים טבעיים".

28. סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט קובע באופן הבא:

חובת ההשבה

1. (א) מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן - הזוכה) שבאו לו מאדם אחר (להלן - המזכה), חייב להשיב למזכה את הזכיה, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שוויה.
- (ב) אחת היא אם באה הזכיה מפעולת הזוכה, מפעולת המזכה או

בדרך אחרת.

29. המשיבות התעשרו בניגוד לדין בכך שהן מכרו כמות גבוהה יותר מהמוצרים עקב הסימון "רכיבים טבעיים". כספים אלה על המשיבות להשיב לחברי הקבוצה. כפי שנקבע בידי כב' השופט גרוסקופף במסגרת תצ (מרכז) 51324-03-14 עזרא יהודה נ' Hewlett-Packard Company (3.5.2017), פורסם ב"נבו".

30. לו היו המוצרים מסומנים באופן הולם, הייתי נמנע מרכישתם כמפורט לעיל. משכך, יש להשיב את כספי הרכישה, בין אם מכוח הוראות הדין הכלליות, בין אם מכוח חוק עשיית עושר ולא במשפט.

31. בנסיבות בהן רוכש הצרכן מוצר שונה ממה שנתכוון לרכוש הוא זכאי לפיצוי בגין נזקו הממוני. הפיצוי יכול שיהיה בגובה מחיר המוצר או בשיעור נמוך יותר (השבה חלקית) (ת.א. (ת"א) 2474/02 רותם תומר נ' מת"ב מערכות תקשורת בכבלים בע"מ (27.5.2004)). שיעור ההשבה החלקית נקבע בין היתר בהסתמך על שיקולים שונים לרבות, חומרת המעשים, הפער בין המוצר כפי שהוצג ובין המוצר כפי שנמכר וכיוצ"ב. למקרים בהם נפסקה השבה בשיעור חלקי ראה למשל (תק (י-ם) 4952/07 הזז אביבה נ' אדמון גיל (12.5.2008), פורסם ב"נבו"), תק (י-ם) 4952/07 הזז אביבה נ' אדמון גיל (12.5.2008), פורסם ב"נבו".

32. אני מעריך את נזקי הכלכליים בסך 120 שקלים ביחס למוצרי המשיבה 1, בסך 90 ₪ ביחס למוצרי המשיבה 5, ובסך 40 ₪ ביחס למוצרי המשיבה 6.

33. כמו כן, אני סבור כי אני זכאי לפיצוי בגין נזקיהם הבלתי ממוניים ובכלל זאת עקב הפגיעה באוטונומיה, והרגשות השליליים הנלווים לכך דוגמת כעס, מרמה ואובדן אמון ביצרני מזון, אותם חשו עקב העובדה שהמוצרים אינם מיוצרים מרכיבים טבעיים.

34. אני צרכתי מוצר בריא פחות ממה שנתכוונתי לרכוש (טבעלי). בנסיבות אלו חוויתי עוגמת נפש וחשתי כי רומתי בידי המשיבות.

35. בע"א 1338/97 תנובה נ' ראבי, פד נז(1) 672, 682, נאמרו הדברים הבאים בידי כב' השופטת נאור:

הנזק הלא ממוני שהתובע טוען לו מאופיין בתחושת הגועל הנובעת מכך שמדובר בסיליקון, על כל המטען האסוציאטיבי המלווה חומר זה. לדעתי, נזק מסוג זה הוא לכאורה נזק בר־פיצוי. הטעיה בדבר תכולת החלב במקרה זה היא לכאורה בגדר פגיעה באוטונומיה של הפרט. אנו עוסקים במוצר מזון. זכותם של צרכנים היא לקבוע מה יכניסו לפיהם ולגופם וממה יימנעו. מי שרוצה למשל לצרוך רק מזון כשר, ויסתבר לו בדיעבד שהמזון שהוצג תוך הטעיה איננו כזה, יחוש תחושת גועל ופגיעה באוטונומיה שלו. כך יחוש גם מי שצורך רק מזון אורגני, והתברר לו בדיעבד שמזון שפורסם כמזון אורגני איננו כזה. מי שמבקש לקנות חלב דל שומן דווקא לא יסכין עם כך שימכרו לו תוך הטעיה חלב שבו שיעור השומן גבוה, ולהפך. בכל המקרים הללו ובמקרים רבים אחרים שניתן להעלות על הדעת, ישנה פגיעה באוטונומיה של הפרט, אף שאין עמה נזק גוף או סכנה ממשית לנזק גוף. לכל צרכן וצרכן העדפות בנוגע למזונותיו, העדפות המבטאות לעתים את האידאולוגיה שהוא מאמין בה כדרך לחיים נכונים או בריאים. אכן, זה שאינו שומר כשרות יוכל לומר לשומר הכשרות: מה קרה אם אכלת מזון שאינו כשר; לא נגרם לך כל נזק. לא זו השקפתו של מי שמבקש לשמור על כשרות או לאכול רק מזון אורגני או מזון דל שומן.

וכך קבעה כב' השופטת פרוקצ'יה (בפסקה 13 לפסק-דינה):

"בעניינינו מדובר בהוספת מרכיב לדבר מאכל תוך הפרת חובת התקן הרשמי בלא שהצרכן ידע את דבר קיומו של אותו מרכיב במזון שצרך ובמציאות דברים שבה אותו תוסף מזון איננו מזיק לבריאות. לשאלה באיזו מידה עוגמת נפש של צרכן במצב דברים זה היא בבחינת נזק הנובע ממהלכם הטבעי של הדברים, אין תשובה אחידה אשר קורצה מעור אחד. אכן עשויים להיות מצבים קיצוניים שבהם הטעיה לגבי מרכיביו של מוצר אכילה, גם כשאין בהם נזק בריאותי, עשויה להיות בעלת חשיבות מיוחדת לצרכן מהיבטים שונים, למשל מבחינה ערכית, מבחינת השקפת עולמו או עקב קיומה של העדפה מוגדרת למוצר בעל מרכיבים מסוימים לצורך השגת תכלית ספציפית. כך למשל הצגת מוצר אכילה ככשר אף שאינו כשר, או הצגת מזון כמזון אורגני אף שאינו כזה, או הצגת מוצר כדל־שומן בעוד שלמעשה

הוא רב־שומן – אלה עשויות במקרים מסוימים להוליד נזק לא ממוני שניתן לומר במידת ודאות כי הוא נגרם באורח טבעי ובמהלכם הרגיל של הדברים כתוצאה ישירה מעוולת הנתבע. בסוג מקרים אלה מצויה בלב הצרכן העדפה ברורה ומוגדרת למוצר בעל אפיון מסוים – בין העדפה שמקורה בערכי דת והשקפת עולם, בין העדפה הנובעת מערכי טבעונות ובין העדפה הבנויה על תכלית לשלוט בהיקף הקלוריות הנצרכות מהמזון, וכיוצא באלה עניינים. פגיעה בהקשרים אלה בזכותו של הצרכן לבחור את המוצר הראוי בעיניו היא פגיעה ממשית בתחום העדפותיו כפרט, ונזקו הכללי מפגיעה זו אינו קשה להוכחה.

קיומה של העדפה מוגדרת וברורה של הצרכן לרכוש מוצר בעל איכויות מוגדרות עשוי לתת בידו כלי לגיטימי לתבוע את נזקו מהמשווק על הפרת חובתו שלא להטעות לגבי תכונותיו של המוצר הנרכש. עילה מסוג זה עשויה במקרים מתאימים גם להצדיק תובענה ייצוגית אשר את בני קבוצתה, השותפים לתובענה, ניתן להגדיר בלא קושי מיוחד. אולם המקרה שלפנינו הוא שונה, והתשובה לו קשה ומורכבת יותר.

36. עקב ההטעיה, סבלתי מפגיעה באוטונומיה ונפגמה יכולתי להכריע בדבר הרכב מזונותיי, מה לצרוך וממה להימנע. העדפתתי הצרכנית של הייתה לרכוש מוצר שהינו מיוצר מרכיבים טבעיים ובפועל רכשתי מוצרים אשר אינם כאלה. כמו כן נפגעה יכולת ההשוואה שלי לבחור מבין מוצרים דומים על סמך איכות המוצר, טיבו וטבעו. כך נקבע בת"א 1169-07 לאה הראל נ' שטראוס מחלבות בע"מ ואח' (20.10.2010, פורסם ב"נבו"):

37. אני מעריך את הפגיעה באוטונומיה שלי בסך של 50 ₪ נוספים.

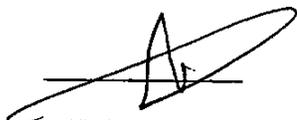
38. לעניין הייצוג ההולם, הרי שאני הנו בעל אמצעים כלכליים הנדרשים לשם ניהול ההליך. אני ייצג ע"י עוה"ד יוחי גבע, המבטיח להעמיד לרשות הקבוצה ייצוג משפטי ככל שיידרש על מנת לממש את זכויות החברים בקבוצה כלפי המשיבה.

בא כוחי, הינו עו"ד עתיר נסיון בתחום התובענות הייצוגיות ובפרט בתחום התובענה הייצוגית הצרכנית.

39. לעניין דרישת תום-הלב, הרי שתביעה זו הוגשה בתום-לב בידי, כמי שנפגע בצורה קשה ממעשיהן של המשיבות, ומעוניין לזכות בפיצוי המגיע לי, וכן לפעול על מנת להרתיע את המשיבות מפני מעשים דומים בעתיד.

40. אני נכון ומסוגל לעמוד מאחורי התביעה ולהשקיע את המשאבים הנדרשים לשם כך, הן מבחינת זמן והן מבחינה כלכלית.

זהו שמי זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

דוד מוסקוביץ

אישור עורך הדין

אני הח"מ עו"ד יוחי גבע מאשר בזה כי ביום ²⁰ 12.1.10 התייצב בפני מר דוד מוסקוביץ נושא ת"ז מס' **047779731** ולאחר שהוזהרתיו כי עליו להצהיר את האמת אחרת יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק באם לא יעשה כן, אישר את תצהירו וחתם עליו בפניי.

חתימת עורך הדין
יוחי גבע ע"ד
מ.ר. 30122
ויסול 2, רחובות
08-9102344

תצהיר

אני הח"מ אולג ציפורן נושא ת"ז מס' 323487850 לאחר שהוזהרתי כי עליי להצהיר את האמת אחרת אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק באם לא אעשה כן מצהיר בזה כדלקמן.

1. בקשת אישור זו עניינה בהפרת הוראות הדין בידי המשיבות. המשיבות, כולן, מייצרות ו/או משוקות מוצרים על גביהם נרשם כי הם מיוצרים מרכיבים טבעיים. ברם, מדובר במוצרים המכילים סוכר שאיננו רכיב טבעי. כך נקבע מפורשות בפסק דינו של ביהמ"ש העליון עא 4873/18 **דוד ניצן נ' אסם השקעות בע"מ** (5.1.2020, פורסם ב"נבו"). התוצאה היא שהמשיבות מטעות את הציבור.

2. המשיבה 1 מייצרת בין השאר מלפפונים בחומץ מסוגים שונים עליהם נרשם "רכיבים טבעיים בלבד". המוצר מכיל ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 1 מצ"ב כנספת "3" לבקשה זו.

3. המשיבה 2 מייצרת בין מוצרי עוף מסוגים שונים לרבות שניצלים מסוגים שונים, קציצות עוף וכיוצ"ב. על גבי המוצרים נרשם "100% רכיבים טבעיים". המוצרים מכילים ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 2 מצ"ב כנספת "4" לבקשה זו.

4. המשיבה 3 מייצרת מוצרים מסוגים שונים לרבות "שלווה" (חיטה תפוחה) ו"דגן" (המיוצר מתירס). על גבי המוצרים נרשם כי הם מיוצרים מ"מרכיבים טבעיים". המוצרים מכילים ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב טבעי (וכן גלוקוזה), באחוז שנע בין 28.6-31.6%. במילים אחרות, כמעט שליש מהמוצר מיוצר מסוכר שאיננו רכיב טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 3 מצ"ב כנספת "5" לבקשה זו.

5. המשיבה 4 מייצרת מוצרים מסוגים שונים לרבות "גרנולה דגנים ושוקולד". על גבי המוצר נרשם כי הוא מיוצר "מרכיבים טבעיים". המוצר מכיל ברשימת הרכיבים "סוכר חום" שאיננו רכיב טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 4 מצ"ב כנספת "6" לבקשה זו.

6. המשיבה 5 מייצרת מוצרים מסוגים שונים לרבות "פיתות". על גבי המוצר נרשם כי הוא מיוצר "מחומרים טבעיים בלבד". הפיתות מכילות ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב (בוודאי חומר) טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 5 מצ"ב כנספת "7" לבקשה זו.

7. המשיבה 6 מייצרת מוצרים מסוגים שונים לרבות "במבה אדומה". על גבי המוצר נרשם כי הוא מיוצר "מחומרים טבעיים בלבד". הבמבה האדומה מכילה ברשימת הרכיבים "סוכר" שאיננו רכיב (בוודאי חומר) טבעי.

- תמונות מוצריה של המשיבה 6 מצ"ב כנספת "8" לבקשה זו.

8. נקל לראות כי המשיבות כולן הצהירו על גבי אריזות המוצרים כי הם מיוצרים מרכיבים/חומרים טבעיים. ברם, המוצרים מכילים סוכר שאיננו רכיב או חומר ייצור טבעי. בנסיבות אלה מדובר במצג שווא ואף בהפרת תקנים רשמיים.

9. המבקשים הינם צרכנים מן השורה. המבקשים נוהגים לרכוש מוצרי מזון בשים לב לכיתוב "רכיבים טבעיים". במילים אחרות, המבקשים יעדיפו לרכוש מוצר עליו מוצהר כי הוא מיוצר מרכיבים/חומרים טבעיים על פני מוצר אחר מתחרה. המבקשים ירכשו מוצרים על גביהם נרשם כי הם מיוצרים מרכיבים טבעיים כאשר אלמלא מצג זה המבקשים לא היו רוכשים את המוצרים כלל.

10. אני רכשתי את מוצריהן של המשיבות 2, 3 ו-4.

11. אני רכשתי מוצרי עוף מתוצרת המשיבה 2 (עוף טוב) וביניהם מוצרי שניצל מסוגים שונים לרבות שניצל דק ענק, קציצות עוף וכיוצ"ב. אני רכשתי את מוצרי העוף מתוצרת המשיבה 2 משום שעל גבי האריזה צוין כי הם מיוצרים מ-"100% רכיבים טבעיים". אלמלא כך צוין, לא הייתי רוכש את המוצרים, בוודאי לא בכמות בה נרכשו.

12. אני רכשתי מספר רב של פעמים מוצרים מתוצרת המשיבה 3 (אשכול) וביניהם המוצרים "שלווה" ו-"דגן". אני רכשתי את המוצרים כיוון שעל גבי האריזה צוין שהם עשויים מרכיבים טבעיים. אני לא הייתי רוכש את המוצרים אלמלא מצג זה, בוודאי שלא בכמות כה רבה של מקרים.

13. אני אף רכשתי מספר פעמים את המוצר גרנולה דגנים ושוקולד מתוצרת המשיבה 4. אני רכשתי את המוצר כיוון שעל גבי האריזה צוין כי הוא מיוצר "מרכיבים טבעיים". אלמלא כן לא הייתי רוכש את המוצר.

14. יסודותיה של עוולת הפרת חובה חקוקה מנויים בהוראות סעיף 63 לפקודת הנוזיקין, המורה אותנו באופן הבא:

"(א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוג או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני."

15. לעולת הפרת חובה חקוקה חמישה יסודות (ראה ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש, פ"ד לז(1) 113, בעמ' 139): (א) קיום חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק (ב) החיקוק נועד לטובתו של הניזוק (ג) המזיק הפר את החובה המוטלת עליו, (ד) ההפרה גרמה לניזוק נזק (ה) הנזק אשר נגרם הוא מסוג הנזקים אליו נתכוון החיקוק.

16. תקן ישראלי 1145 (תקן הסימון הכללי) ותקן ישראלי 356 (תקן הסוכר) הינם תקנים רשמיים, הן מכוח היותם מורכזים ככאלה והן מכוח הוראות צו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון) התשנ"ט - 1998.

- הוראות תקן ישראלי 1145 מצ"ב כנספת "9" לבקשה זו.

- הוראות תקן ישראלי 356 מצ"ב כנספת "10" לבקשה זו.

17. תקן הסוכר קובע בסעיף 2.4 (שכותרתו "שם המוצר") כי:

"אין לסמן את המוצר בכינוי כלשהו המציין או הרומז שהמוצר הוא "טבעי".

18. סעיף 8.1.2 לתקן ישראלי 1145 קובע באופן הבא :

"אם אחד הרכיבים הוא מזון שתקן ישראלי חל עליו, מציינים את שמו של תמזון ברשימת הרכיבים כנדרש בתקן החל עליו, ואין מפרטים את רכיביו"...

19. כלומר, בהינתן שסעיף 8.1.2 לתקן 1145 מחייב לציין את שם המוצר בהתאם לתקן הסוכר, ותקן הסוכר אוסר לכנות את המוצר בשמו כ"טבעי", חל איסור גם לכנות את הסוכר בתור רכיב "טבעי".

20. במסגרת עא 4873/18 דוד ניצן נ' אסם השקעות בע"מ (5.1.2020, פורסם ב"נבו") עמדה לדיון שאלה זו בדיוק - האם סוכר, בהינתן שלא ניתן לכנותו כ"טבעי" בהתאם לתקן הסוכר, יכול להיות "רכיב טבעי" בהתאם לתקן 1145 בהיותו חלק ממוצר מזון המכיל סוכר. ביהמ"ש העליון השיב על שאלה זו בשלילה.

21. כדברי כב' השופט הנדל באותו עניין בפסקה 4 לפסק דינו :

"בהקשר זה, מקובלת עליי טענת המערערים כי אין הצדקה להחיל את האיסור על סימון סוכר כ"טבעי" רק על סוכר כמוצר בפני עצמו ולא על סוכר כרכיב במוצר אחר. במילים אחרות, התכלית של האיסור על סימון סוכר כ"טבעי" זהה בין אם מדובר בסוכר כמוצר ובין אם מדובר בסוכר כרכיב, כך שלעניין איסור זה אין להבחין בין השניים."

22. ביהמ"ש העליון קבע כי סעיף 8.1.2 לתקן 1145 אוסר על כינוי "סוכר" בתואר רכיב טבעי. כאמור בפסקה 2 לפסק דינו של כב' השופט הנדל :

"סעיף 8.1.2 לתקן הסימון הכללי לא ביקש להחיל את כל ההוראות של התקן החל על מוצר מסוים כאשר הוא מהווה רכיב במוצר אחר, אלא רק את ההוראות הנוגעות לשמו. אולם, האיסור על סימון הסוכר כ"טבעי" מופיע בסעיף המתייחס לשם המוצר, ומכך עולה כי הוא חל גם על הסוכר כאשר הוא מהווה רכיב במוצר אחר. על כן, נראה כי סעיף 8.1.2 לתקן הסימון הכללי - החל על סימון המוצר קטשופ בהתאם לסעיף 107 לתקן הקטשופ - אוסר על סימון הסוכר כרכיב טבעי בקטשופ."

23. יצוין, כי כב' השופטת וילנר סברה כי ניתן להגיע לתוצאה זו בשתי דרכים שונים, אולם דעת הרוב היא דעתו של כב' השופט הנדל אליה הצטרף גם כב' השופט קרא, שאף ציין באופן הבא :

"התכליות הנקובות בחוק התקנים - לספק מידע ולשמור על בריאות הציבור, עליהן עמד השופט הנדל בחוות דעתו, וכפועל יוצא, בחינת הסוגיה שלפנינו תוך שימת הדגש על הצרכן המבקש לקבל מידע מלא ובהיר ככל הניתן בבואו לרכוש מוצר מזון כזה או אחר - מובילות לפרשנות התקנים באופן שאינו מאפשר את

סימונו של הקטשופ על ידי המשיבה בתווית לפיה הקטשופ מכיל "רכיבים טבעיים בלבד" שעה שסוכר הוא אחד ממרכיביו. בראייתי, מצב בו קיים איסור גורף לסמן סוכר כ"טבעי" כאשר זה נמכר כמוצר, בעוד כאשר הסוכר משמש כרכיב במוצר אחר, הוא יסומן כמכיל רכיבים טבעיים בלבד, לא יכול לדור בכפיפה אחת עם מטרות החוק לספק מידע ולשמור על בריאות הציבור."

24. משכך עומדת לזכותי עילת הפרת חובה חקוקה.

25. סעיף 2 לחוק הגנת הצרכן, קובע את הבאות:

"2. איסור הטעיה"

(א) לא יעשה עוסק דבר – במעשה או במחדל, בכתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת – העלול להטעות צרכן בכל עניין מהותי בעסקה (להלן – הטעיה); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו עניינים אלה כמהותיים לעסקה:

- (1) הטיב, המהות, הכמות והסוג של נכס או שירות;
- (2) המידה, המשקל, הצורה והמרכיבים של נכס;
- (3) מועד ההספקה או מועד מתן השירות;
- (4) השימוש שניתן לעשות בנכס או בשירות, התועלת שניתן להפיק מהם והסיכונים הכרוכים בהם;
- (5) דרכי הטיפול בנכס;
- (6) זהות היצרן, היבואן או נותן השירות;
- (7) השם או הכינוי המסחרי של הנכס או השירות;
- (8) מקום הייצור של הנכס;
- (9) תאריך הייצור של הנכס או תאריך תפוגתו;
- (10) החסות, העידוד או ההרשאה שניתנו לייצור הנכס או למכירתו או למתן השירות;
- (11) התאמתו של הנכס או השירות לתקן, למיפרט או לדגם;
- (12) קיומם של חלפים, אבזרים או חמרים המיוחדים או המתאימים לתיקון הנכס או לשימוש בו;
- (13) המחיר הרגיל או המקובל או המחיר שנדרש בעבר, לרבות תנאי האשראי ושיעור הריבית;
- (14) חוות דעת מקצועית או תוצאות של בדיקה שניתנו לגבי טיב הנכס או השירות, מהותם, תוצאות השימוש בהם, והסיכונים הכרוכים בהם;
- (15) השימוש הקודם שנעשה בנכס או היותו חדש או משופץ;
- (16) שירות אחזקה ותנאיו;
- (17) תנאי אחריות לנכס או לשירות;
- (18) כמות הטובין שבמלאי מסוג נושא העסקה;
- (19) היות העסקה שלא במהלך עסקים.
- (20) היות מקורו של הנכס המכר בפשיטת רגל בכינוס נכסים או בפירוק חברה;

¹ ההדגשות, כאן ובכל מקום אחר, אינן במקור אלא אם נאמר אחרת.

(21) תנאי הביטול של עסקה.

26. אחריותה של המשיבות כיצרניות ו/או משווקות ו/או מחזיקות, יחד או לחוד, של המוצרים נשוא ההטעיה, קבועה במפורש בסעיף 2(ב) לחוק הגנת הצרכן הקובע כי:

"(ב) לא ימכר עוסק, לא יבא ולא יחזיק לצרכי מסחר נכס שיש בו הטעיה ולא ישתמש בנכס כאמור למתן שירות."

27. לענייננו, הוטעתי לרכוש מוצרים הנחזים להיות ככאלה המיוצרים מרכיבים טבעיים. מדובר בהטעיה בעניין מהותי בעסקה, לרבות לעניין טיבו, סוגו ומהותו של המוצר (סעיף קטן "1"), והתאמתו לתקן (סעיף קטן "11"). גם מבחינה אינטואיטיבית, ובהתעלם מהתקנים, מוצר המכיל סוכר הוא איננו "מיוצר מרכיבים טבעיים".

28. סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט קובע באופן הבא:

חובת ההשבה

1. (א) מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן - הזוכה) שבאו לו מאדם אחר (להלן - המזכה), חייב להשיב למזכה את הזכיה, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שוויה.

(ב) אחת היא אם באה הזכיה מפעולת הזוכה, מפעולת המזכה או

בדרך אחרת.

29. המשיבות התעשרו בניגוד לדין בכך שהן מכרו כמות גבוהה יותר מהמוצרים עקב הסימון "רכיבים טבעיים". כספים אלה על המשיבות להשיב לחברי הקבוצה. כפי שנקבע בידי כבי' השופט גרוסקופף במסגרת תצ (מרכז) 51324-03-14 עזרא יהודה נ' Hewlett-Packard Company (3.5.2017), פורסם ב"נבו".

30. לו היו המוצרים מסומנים באופן הולם, הייתי נמנע מרכישתם כמפורט לעיל. משכך, יש להשיב את כספי הרכישה, בין אם מכוח הוראות הדין הכלליות, בין אם מכוח חוק עשיית עושר ולא במשפט.

31. בנסיבות בהן רוכש הצרכן מוצר שונה ממה שנתכוון לרכוש הוא זכאי לפיצוי בגין נזקו הממוני. הפיצוי יכול שיהיה בגובה מחיר המוצר או בשיעור נמוך יותר (השבה חלקית) (ת.א. (ת"א) 2474/02 רותם תומר נ' מת"ב מערכות תקשורת בכבלים בע"מ (27.5.2004)). שיעור ההשבה החלקית נקבע בין היתר בהסתמך על שיקולים שונים לרבות, תומרת המעשים, הפער בין המוצר כפי שהוצג ובין המוצר כפי שנמכר וכיוצ"ב. למקרים בהם נפסקה השבה בשיעור חלקי ראה למשל (תק (י-ם) 4952/07 הזז אביבה נ' אדמון גיל (12.5.2008), פורסם ב"נבו"), תק (י-ם) 4952/07 הזז אביבה נ' אדמון גיל (12.5.2008), פורסם ב"נבו".

32. אני מעריך את נזקיי הכלכליים בסך 450 ₪ ביחס למוצרי המשיבה 2, בסך 70 ₪ ביחס למוצרי המשיבה 3, ובסך 50 ₪ ביחס למוצרי המשיבה 4.

33. כמו כן, אני סבור כי אני זכאי לפיצוי בגין נזקיהם הבלתי ממוניים ובכלל זאת עקב הפגיעה באוטונומיה, והרגשות השליליים הנלווים לכך דוגמת כעס, מרמה ואובדן אמון ביצרני מזון, אותם חשו עקב העובדה שהמוצרים אינם מיוצרים מרכיבים טבעיים.

34. אני צרכתי מוצר בריא פחות ממה שנתכוונתי לרכוש (טבעי). בנסיבות אלו חוויתי עוגמת נפש וחשתי כי רומתי בידי המשיבות.

35. בע"א 1338/97 תנובה נ' ראבי, פד נז(1) 672, 682, נאמרו הדברים הבאים בידי כב' השופטת נאור:

הנזק הלא ממוני שהתובע טוען לו מאופיין בתחושת הגועל הנובעת מכך שמדובר בסיליקון, על כל המטען האסוציאטיבי המלווה חומר זה. לדעתי, נזק מסוג זה הוא לכאורה נזק בריפיוני. הטעיה בדבר תכולת החלב במקרה זה היא לכאורה בגדר פגיעה באוטונומיה של הפרט. אנו עוסקים במוצר מזון. זכותם של צרכנים היא לקבוע מה יכניסו לפיהם ולגופם וממה יימנעו. מי שרוצה למשל לצרוך רק מזון כשר, ויסתבר לו בדיעבד שהמזון שהוצג תוך הטעיה איננו כזה, יחוש תחושת גועל ופגיעה באוטונומיה שלו. כך יחוש גם מי שצורך רק מזון אורגני, והתברר לו בדיעבד שמזון שפורסם כמזון אורגני איננו כזה. מי שמבקש לקנות חלב דל שומן דווקא לא יסכין עם כך שימכרו לו תוך הטעיה חלב שבו שיעור השומן גבוה, ולהפך. בכל המקרים הללו ובמקרים רבים אחרים שניתן להעלות על הדעת, ישנה פגיעה באוטונומיה של הפרט, אף שאין עמה נזק גוף או סכנה ממשית לנזק גוף. לכל צרכן וצרכן העדפות בנוגע למזונותיו, העדפות המבטאות לעתים את האידאולוגיה שהוא מאמין בה כדרך לחיים נכונים או בריאים. אכן, זה שאינו שומר כשרות יוכל לומר לשומר הכשרות: מה קרה אם אכלת מזון שאינו כשר; לא נגרם לך כל נזק. לא זו השקפתו של מי שמבקש לשמור על כשרות או לאכול רק מזון אורגני או מזון דל שומן.

וכך קבעה כב' השופטת פרוקציה (בפסקה 13 לפסק-דינה):

"בעניינינו מדובר בהוספת מרכיב לדבר מאכל תוך הפרת חובת התקן הרשמי בלא שהצרכן ידע את דבר קיומו של אותו מרכיב במזון שצרך ובמציאות דברים שבה אותו תוסף מזון איננו מזיק לבריאות. לשאלה באיזו מידה עוגמת נפש של צרכן במצב דברים זה היא בבחינת נזק הנובע ממהלכם הטבעי של הדברים, אין תשובה אחידה אשר קורצה מעור אחד. אכן עשויים להיות מצבים קיצוניים שבהם הטעיה לגבי מרכיביו של מוצר אכילה, גם כשאין בהם נזק בריאותי, עשויה להיות בעלת חשיבות מיוחדת לצרכן מהיבטים שונים, למשל מבחינה ערכית, מבחינת השקפת עולמו או עקב קיומה של העדפה מוגדרת למוצר בעל מרכיבים מסוימים לצורך השגת תכלית ספציפית. כך למשל הצגת מוצר אכילה ככשר אף שאינו כשר, או הצגת מזון כמזון אורגני אף שאינו כזה, או הצגת מוצר כדל-שומן בעוד שלמעשה

הוא רב-שומן – אלה עשויות במקרים מסוימים להוליד נזק לא ממוני שניתן לומר במידת ודאות כי הוא נגרם באורח טבעי ובמהלכם הרגיל של הדברים כתוצאה ישירה מעולת הנתבע. בסוג מקרים אלה מצויה בלב הצרכן העדפה ברורה ומוגדרת למוצר בעל אפיון מסוים – בין העדפה שמקורה בערכי דת והשקפת עולם, בין העדפה הנובעת מערכי טבעונות ובין העדפה הבנויה על תכלית לשלוט בהיקף הקלוריות הנצרכות מהמזון, וכיוצא באלה עניינים. פגיעה בהקשרים אלה בזכותו של הצרכן לבחור את המוצר הראוי בעיניו היא פגיעה ממשית בתחום העדפותיו כפרט, ונזקו הכללי מפגיעה זו אינו קשה להוכחה.

קיומה של העדפה מוגדרת וברורה של הצרכן לרכוש מוצר בעל איכויות מוגדרות עשוי לתת בידו כלי לגיטימי לתבוע את נזקו מהמשווק על הפרת חובתו שלא להטעותו לגבי תכונותיו של המוצר הנרכש. עילה מסוג זה עשויה במקרים מתאימים גם להצדיק תובענה ייצוגית אשר את בני קבוצתה, השותפים לתובענה, ניתן להגדיר בלא קושי מיוחד. אולם המקרה שלפנינו הוא שונה, והתשובה לו קשה ומורכבת יותר.

36. עקב ההטעיה, סבלתי מפגיעה באוטונומיה ונפגמה יכולתי להכריע בדבר הרכב מזונותיי, מה לצרוך וממה להימנע. העדפתתי הצרכנית של הייתה לרכוש מוצר שהינו מיוצר מרכיבים טבעיים ובפועל רכשתי מוצרים אשר אינם כאלה. כמו כן נפגעה יכולת ההשוואה שלי לבחור מבין מוצרים דומים על סמך איכות המוצר, טיבו וטבעו. כך נקבע בת"א 1169-07 לאה הראל נ' שטראוס מחלבות בע"מ ואח' (20.10.2010, פורסם ב"נבו"):

37. אני מעריך את הפגיעה באוטונומיה שלי בסך של 50 ₪ נוספים.

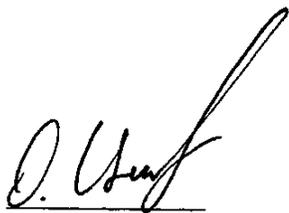
38. לעניין הייצוג ההולם, הרי שאני הנו בעל אמצעים כלכליים הנדרשים לשם ניהול ההליך. אני ייצג ע"י עוה"ד יוחי גבע, המבטיח להעמיד לרשות הקבוצה ייצוג משפטי ככל שיידרש על מנת לממש את זכויות החברים בקבוצה כלפי המשיבה.

בא כוחי, הינו עו"ד עתיר נסיון בתחום התובענות הייצוגיות ובפרט בתחום התובענה הייצוגית הצרכנית.

39. לעניין דרישת תום-הלב, הרי שתביעה זו הוגשה בתום-לב בידי, כמי שנפגע בצורה קשה ממעשיהן של המשיבות, ומעוניין לזכות בפיצוי המגיע לי, וכן לפעול על מנת להרתיע את המשיבות מפני מעשים דומים בעתיד.

40. אני נכון ומסוגל לעמוד מאחורי התביעה ולהשקיע את המשאבים הנדרשים לשם כך, הן מבחינת זמן והן מבחינה כלכלית.

זהו שמי זו חתימתתי ותוכן תצהירי אמת.

אולג ציפורן

אישור עורך הדין

אני הח"מ עו"ד יוחי גבע מאשר בזה כי ביום 12.1.20 התייצב בפני מר אולג ציפורן נושא ת"ז מס' **323487850** ולאחר שהוזהרתיו כי עליו להצהיר את האמת אחרת יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק באם לא יעשה כן, אישר את תצהירו וחתם עליו בפניי.

מכון התקנים הישראלי
The Standards Institution of Israel

תקן ישראלי - ת"י 1145

יולי 1982

תוקן בטבת התשס"א - דצמבר 2000

סימון מזון ארוז מראש Labelling of prepackaged food

תקן זה בא במקום
התקן הישראלי ת"י 1145 מיולי 1982
גיליון התיקון מס' 2 מספטמבר 1989
גיליון התיקון מס' 3 מיולי 1995
גיליון התיקון מס' 4 מיוני 1996
והוא כולל את
תיקון מס' 5 מדצמבר 2000

עוד יוחי גבע 23.03.2015 תקן זה מועד לשימוש אישי בלבד. אין לצלם להעתיק, להפיץ או לשכפל בכל דרך שהיא. כל הזכויות שמורות למכון התקנים הישראלי.

התיקון במהדורה זו הוכן על ידי ועדת מומחים בהרכב זה:

א' בוגנר, ס' בן נון, ק' גניה, צ' דביר (יו"ר), ד' פופקו, ז' פייקובסקי

התיקון במהדורה זו אושר על ידי הוועדה הטכנית 544 - סימון מוצרי מזון, בהרכב זה:

איגוד לשכות המסחר בישראל	- ג' רגב
איגוד צרכנים בלתי תלוי	- ח' אלון
ארגון הצרכנים הדתיים (אצ"ד)	- ח' קמינר
המועצה הישראלית לצרכנות	- ס' בן נון, ל' מאור
התאחדות התעשיינים בישראל	- ק' גבור, א' צגלה
חברת העובדים	- ד' הרטל
משרד הבריאות - שירות המזון	- ק' גניה
משרד החקלאות	- צ' דביר
משרד התעשייה והמסחר	- ד' הלפרן (יו"ר)
צבא ההגנה לישראל	- ר' בקר

רכז הוועדות - א' צירלין

יש לבדוק אם המסמך רשמי, או אם חלקים ממנו רשמיים.
 תקן רשמי/גיליון תיקון רשמי (במלואם או בחלקם) נכנסים לתוקף 60 יום מפרסום ההודעה ברשומות,
 אלא אם בהודעה נקבע מועד מאוחר יותר לכניסה לתוקף.
 שים לב: מסמך המתפרסם ברשומות כ"גיליון תיקון" יכול להיות גיליון תיקון נפרד, או תיקון המשולב בתקן.

תוכן העניינים

1	תחום התקן	1
1	אזכורים	1א
1	הגדרות	2
3	דרישות כלליות	3
5	שם המזון	4
5	שם היצרן, היבואן, המשווק והארוז	5
5	ארץ הייצור	6
5	תכולה	7
6	רכיבים	8
8	תאריך	9
9	סימון תזונתי	10
12	הוראות החסנה, הובלה ושימוש	11
12	כשרות	12
12	סימון מזון ארוז מראש שאינו מיועד למכירה קמעונית	13
14	נספח א - רשימת ויטמינים, מינרלים וחומצות אמינו חופשיות	14
15	נספח ב - סימון מוצר המזון בכינויים המפורטים בסעיף המשנה 3.4א	15
18	נספח ג - סימון מוצר מזון בכינוי "טבעי" או בכינוי שקיל	18
20	נספח ד - תקנים ישראלים שחלה עליהם הקביעה בנושא סימון תאריך	20
24	רשימת מונחים	24

במהדורה זו של התקן הוכנסו שינויים ותוספות המעדכנים את המהדורה משנת 1982 ואת גיליונות התיקון שלה, ששולבו כולם בגוף התקן. השינויים והתוספות (תיקון מס' 5 מ-2000) ממוסגרים במסגרת למניעת סרבול מוספרו הערות השוליים בתקן במספור חדש, לפי סדר הופעתן, ללא שמירה על המספור ההיסטורי ועדכוניו. תיקון זה הוא טכני בלבד, ולכן לא מוסגר המספור החדש במסגרת.

עוד יוחי נכע 23.03.2015 חתו זה נועד לשימוש אישי בלבד. או לצלם להעתיק. להפיץ או לשכפל בכל דרך שהוא. כל הזכויות שמורות למכון התכנים הישראלי.

1. תחום התקן

תקן זה קובע דרישות לסימון מזון ארוז מראש, למעט פירות וירקות לא מעובדים. התקן קובע דרישות לסימון מזון ארוז מראש המיועד למכירה קמעונית. כמו כן קובע התקן דרישות סימון למזון ארוז מראש מהסוגים המפורטים להלן, שאינם מיועדים למכירה קמעונית:

- מזון לייצור תעשייתי (לרבות לאריזה מחדש);
- מזון באריזה סיטונית;
- מזון ארוז מראש שהוא צירוף יחידות אריזה⁽¹⁾.

אם יש סתירה בין דרישות תקן זה לבין דרישות הסימון שבתקן מיוחד החל על מזון מסוים, או לבין דרישות הסימון שבתקן קבוצתי החל על קבוצת מזונות מסוימת, מחייבות הדרישות שבתקן המיוחד או שבתקן הקבוצתי. למרות האמור לעיל, הכתוב בסעיף 9 "תאריך" בתקן זה הוא התקף גם אם בתקן המיוחד או בתקן הקבוצתי צוינו דרישות אחרות לעניין סימון תאריך⁽²⁾.

א. אזכורים

תקנים ומסמכים המוזכרים בתקן זה (תקנים ומסמכים לא מתוארכים - המהדורה האחרונה שלהם היא הקובעת):

מסמכים ישראליים

קובץ התקנות מסי' 4545 מיום 20-10-1983 - צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (סימון קוד של מזון ארוז מראש) התשמ"ד-1983

מסמכים זרים

AOAC - Official Methods of Analysis of the Association of Official Analytical Chemists

2. הגדרות

הגדרות אלה כוחן יפה בתקן זה:

2.1. אדם

לרבות חברה או התאחדות או חבר בני אדם מאוגדים ושאינם מאוגדים.

2.2. אריזה⁽³⁾

כל עטיפה או מכל של מזון המיועדים למכירה קמעונית, שהמזון נארז בהם כולו או בחלקו.

2.2.2. אריזה סיטונית

אריזה שהמזון הארוז בה נמכר מתוכה לאחר פתיחתה במכירה קמעונית. האריזה הסיטונית איננה מיועדת להימכר בשלמותה לצרכן אחד ואיננה צירוף של יחידות אריזה, המסומנות כנדרש בסעיף המשנה 3.1.1 שלהלן.

2.2.1. יחידת אריזה

אריזה המכילה יחידת מזון אחת, או אריזה המכילה מספר יחידות מזון שמקובל לשווקן ולמכרן יחד.

(1) יחידות אריזה שנועדו למכירה קמעונית, כל אחת בנפרד, ונארזו יחד לצורך הובלה והחסנה בלבד ולא לצורך מכירה קמעונית כמכלול.

(2) בנספח ד' מפורטים התקנים הישראליים שהקביעה בעניין סימון התאריך חלה עליהם.

(3) בכל מקום בתקן שמופיעה בו המילה "אריזה" בלי המילים "סיטונית" או "מזון לייצור תעשייתי", היא מצוינת אריזה המיועדת למכירה קמעונית.

עוד יוח' גבע 23.03.2015. תקן זה נועד לשימוש אישי בלבד. אין לצלם להעתיק, להפיץ או לשכפל בכל דרך שהיא. כל הזכויות שמורות למכון התקנים הישראלי.

- 2.2.2. אריזה כוללת**
 אריזה המכילה מספר יחידות אריזה, הנמכרות יחד במכירה קמעונית.
- 2.3. אריזה מראש**
 אריזה שהמזון נארז בה לפני המכירה הקמעונית ולא בזמן הקנייה.
- 2.4. ארץ ייצור**
 הארץ שהמזון יוצר בה.
- 2.5. יבואן**
 אדם שעסקו או חלק מעסקו לייבא מזון.
- 2.6. יצרן**
 אדם העוסק בין בעצמו ובין בידי אחרים בייצור תעשייתי של מזון, אדם העוסק בעבודה תעשייתית מן העבודות הדרושות לתהליך הייצור או הדרושות לשם שינוי צורתו, טיבו או איכותו של מזון, ואדם העוסק באריזתו של המזון.
- 2.6.א. ייצור תעשייתי**
 ייצור תעשייתי של מזון או עשיית עבודה תעשייתית מן העבודות הדרושות לתהליך ייצור המזון, לרבות עבודות הדרושות לשם שינוי צורתו, טיבו או איכותו. גם אריזתו של המזון נחשבת ייצור תעשייתי.
- 2.7. מזון**
 דבר המיועד לצריכת אדם באכילה, בשתייה או בלעיסה, לרבות חומרי מוצא ותוספות, למעט חומרים המשמשים ברפואה בלבד.
- 2.8. כתובת**
 כתובת מלאה (יישוב, רחוב ומספר בית אם יש) לאיתורו של הנמען. תא דואר בלבד אינו נחשב כתובת.
- 2.9. סימון**
 מידע רלוונטי למזון, לרבות ייצורו, החסנתו, הובלתו והשימוש בו. המידע יכול להיות כתוב, מודפס, משוכפל, מוטבע, מצויר או מצולם על האריזה או על תווית או על תג ודומיהם, המוצמדים לאריזה או הנלווים אליה.
- 2.10. קוד**
 סימון שנקבע על ידי הרשות המוסמכת, כמפורט בצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (סימון קוד של מזון ארוז מראש) התשמ"ד-1983, כפי שפורסם בקובץ התקנות מס' 4545 מיום 20-10-1983, או כל דין אחר שיבוא במקומו.
- 2.11. רכיבים**
 חומרי מוצא ותוספות, המשמשים בייצור המזון.
- 2.12. שם המזון**
 שם המתאר תיאור נכון ולא מטעה את מהותו של המזון.
- 2.13. שם מקובל**
 שם דמיוני או כינוי, שניתן למוצר מזון.

2.14. תאריך אחרון לשיווק

תאריך אחרון למכירה קמעונית, המאפשר תקופת החסנה סבירה בבית הצרכן בתנאי ההחסנה המומלצים או המקובלים למוצר, שבה נשמרות באופן מקסימלי תכונותיו האופייניות של המוצר.

2.15. תכולה

כמות המוצר בלא האריזה, מבוססת ביחידות משקל או ביחידות נפח.

2.16. בר-קיימא

המתקיים עד לגמר השימוש הצפוי במוצר, בתנאים מקובלים של החסנה והובלה.

2.17. אריזה שקופה

אריזה שאפשר לראות דרכה את כל המוצר, או חלק מייצג ממנו.

2.18. מכירה קמעונית

מכירת מצרך ישירות לצרכן.

2.19. צרכן

מי שקונה מצרך לכל מטרה, לרבות צריכה מוסדית, פרט ליצור או למכירה.

3. דרישות כלליות

3.1. חובה לסמן את הפרטים שלהלן:

- 3.1.1. על גבי אריזת מזון ארוז מראש המיועד למכירה קמעונית יסומנו הפרטים המפורטים בסעיפים 4-9. אם נדרש, יסומנו גם הפרטים המפורטים בסעיפים 10-12, כמפורט בסעיפים אלה.
- 3.1.2. על גבי אריזת מזון ארוז מראש שאינו מיועד למכירה קמעונית (ראה סעיף 1) חובה לסמן את הפרטים הנדרשים לפי סעיף 13 בלבד.
- 3.2. אין חובה לסמן אריזה כוללת בפרטי חסימון הנדרשים בתקן זה, אם התקיימו שני תנאים אלה:
א. יחידות האריזה שבאריזה הכוללת סומנו בכל פרטי חסימון הנדרשים בתקן זה.
ב. האריזה הכוללת שקופה ומאפשרת לקרוא בבירור את פרטי חסימון שעל גבי יחידות האריזה.
אריזה כוללת, שיחידות האריזה בה אינן מסומנות כנדרש בתקן זה, תסומן בפרטים הנדרשים בתקן זה וכן במילים: "למכירה רק באריזה זו".
- 3.3. כל סימון יהיה נכון, לא מטעה וניתן להוכחה.
- 3.4. לא יצוינו בסימון של המוצר סגולות מרפא המיוחסות למזון, ולא יצוין בסימון כי צריכתו עשויה לרפא או למנוע מחלה כלשהי.
- 3.4. סימון מוצר המזון בכינויים מהמפורטים להלן יהיה בהתאם למפורט בסעיף 10 ובנספח ב.
- "נטול..." או "ללא..." (בהשלמת המילים הרלוונטיות מבין המילים: כולסטרול, נתרן, מלח, שומן);
- "דל..." או "מופחת..." (בהשלמת המילים הרלוונטיות מבין המילים: קלוריות, כולסטרול, נתרן, מלח, שומן);
- "קלי" או "קלה";
- "דיאטתי" או "דיאטי" או "דיאט";

- "לדיאטה..." (בהשלמת המילים הרלוונטיות מבין המילים: "דלת נתרן" או "דלת מלח");
 "ללא נתרן" (או "ללא מלח"); "דלת שומן"; "ללא שומן".

- 3.5. מותר לכלול בסימון גם מידע נוסף, שלא נדרש בתקן זה, ובלבד שלא יהיה מנוגד לדרישותיו.
- 3.6. הסימון יהיה ברור, קריא ובר-קיימא. הוא לא יטושטש על ידי המזון או עקב איורים או עקב חומר אחר כתוב, מודפס או מוטבע, או עקב סיבה אחרת. אם הסימון הוא על גבי תווית, תהיה זאת מוצמדת היטב למוצר.
- 3.7. צבע הדפוס וחומרים אחרים המשמשים לסימון לא יפגעו בטיב המזון ולא יעבירו אליו כל חומר זר.
- 3.8. החלק המילולי של פרטי הסימון הנדרשים בתקן יהיה בעברית; מותר שסימון זה יהיה גם בלועזית, בתנאי שיכלול את כל הפרטים הנדרשים בתקן ויהיה זהה בתוכנו לכתוב בעברית.
- למרות האמור לעיל, סימון שם המזון בלבד בלועזית אינו מחייב סימון בלועזית של כל פרטי הסימון הנדרשים בתקן.
- מזון שסומן בלועזית בפרטים נוספים על הנדרש בתקן בנוגע להחשנה, לשימוש, לטריות המוצר, לתאריך, לרכיבים ולתוספות, יסומן בפרטים אלה גם בעברית. הפרטים הנוספים בעברית יהיו זהים בתוכנם לחלק הנוסף בסימון בלועזית.
- 3.9. גודל האותיות העבריות והספרות שבסימון יהיה לפחות כנקוב בטבלה 1. גודל האותיות בלועזית לא יהיה גדול מגודל האותיות בעברית. גודל האותיות של השם המקובל לא יהיה גדול מגודל האותיות של שם המזון כפול 3.

טבלה 1

גודל מינימלי של האותיות והספרות (מ"מ)				התכולה (ג' או מ"ל)
רכיבים, כתובת	תאריך	שם היצרן, שם היבואן, שם המשווק, שם האורז	שם המזון, תכולה	
1.0	1.0	1.5	1.5	עד 10
1.0	1.0	1.5	1.5	מעל 10 עד 25
1.5	1.5	1.5	1.5	מעל 25 עד 50
1.5	1.5	1.5	2.0	מעל 50 עד 250
1.5	2.0	2.0	3.0	מעל 250 עד 450
1.5	2.0	2.0	3.0	מעל 450 עד 900
1.5	2.0	2.0	4.0	מעל 900

- 3.10. הסימון יהיה בולט לעין. אם הוא בצבע, יהיה צבעו שונה מצבע הרקע.
- 3.11. כשהאריזה מורכבת ממספר שכבות, יהיה הסימון על השכבה החיצונית. אולם אם השכבה החיצונית עשויה חומר שקוף, מותר שהסימון יהיה מתחתיה ובלבד שיהיה קריא וברור בעד השכבה השקופה.
- 3.12. מזון הניתן לשיווק במספר צורות, שיש להן משמעות לגבי הצרכן, יסומן בחתום: שלם, חתוך, מרוסק, פלחים, קוביות וכיוצא בהם.

עוד יותי גבע 23.03.2015. תה זה נועד לשימוש אישי בלבד. אין לצלם להעתיק. להפיץ או לשכפל בגל דרך שהיא. כל הזכויות שמורות למכו התמנים הישראלי.

גודל האותיות לסימון זה יהיה לפחות מחצית גודל אותיות שם המוצר.

- 3.13. כל פרטי הסימון הנדרשים בתקן יסומנו על הפנים החיצוניים של האריזה. שם המזון, התאריך (או לחלופין, ציון המקום על אריזה המוצר שבו מסומן התאריך) והתכולה יסומנו באותו צד של האריזה, המיועד להיות גלוי לעין הצרכן בשעת הצגת המזון למכירה. הוראות סעיף משנה זה חלות גם על הסימון בלועזית, אם סומן⁽⁴⁾.
- 3.14. סימון מוצר המזון כולו או סימון הרכיבים שלו בכינוי "טבעי" או בכינוי שקיל לו יהיה כמפורט בנספח ג.

4. שם המזון

- 4.1. הסימון יכלול את שם המזון. אם בשם המזון כמה מילים, ייכתבו כל המילים שבשם בגודל אחד ובהדגש אחד.
- 4.2. אם קיים תקן מיוחד למוצר, שם המזון יהיה השם המופיע בתקן המיוחד. סימון זה של שם המזון כמצוין בתקן המיוחד ייעשה רק אם המוצר עומד בקריטריונים המפורטים בתקן המיוחד.
- 4.3. נוסף על שם המזון מותר לסמן גם שם מקובל.

5. שם היצרן, היבואן, המשווק והאורז

- 5.1. הסימון יכלול ציון גלוי של שם היצרן ושל כתובתו. לחלופין, במקום לסמן את שמו רשאי היצרן לסמן, נוסף על כתובתו, את סימן המסחר הרשום שלו לעניין המוצר שהוא מייצר, ובלבד שסימן המסחר כולל אותיות ואינו מטעה לגבי מהות המוצר.
- 5.2. הסימון של מוצר מיובא, המשווק בארצו המקורית, יכלול גם את שם היבואן ואת כתובתו.
- 5.3. מותר לציין על המזון את שמו ואת כתובתו של אדם אחר במקום שם יצרן המזון וכתובתו, אם נקט האדם האחר את כל האמצעים להבטחת קיומו של כל דין הקשור בייצור המזון, לרבות ביקורת מתמדת על ייצור המוצר, אריזתו, משקלו, סימונו, שיווקו, הובלתו והחסנתו. אם סומן שם אדם אחר במקום שם היצרן, יסומן שם יצרן המזון בקוד.

6. ארץ הייצור

- 6.1. מזון מיובא יסומן בשם ארץ הייצור.
- 6.2. מותר שלא לסמן את ארץ הייצור של מוצרים מיובאים, המשמשים בייצור מזון בארץ. לצורך סעיף זה שינוי אריזה בלבד לא ייחשב ייצור.

7. תכולה

- 7.1. הסימון יכלול את התכולה הנקייה (נטו) של המזון שבאריזה, ביחידות משקל או ביחידות נפח.

⁽⁴⁾ אם סומן שם המזון בלבד בלועזית (דבר שאינו מחייב סימון בלועזית של כל שאר פרטי הסימון הנדרשים בתקן), יהיה סימון זה באותו צד אריזה המיועד להיות גלוי לעין הצרכן בשעת הצגת המזון למכירה.

עוד ניתן ציטוט 2014 23 22 תהי זה עוזר לטענות עושה רליד עו לילח להחזרה לרשום או לטענה רהל דרר עהמו גל הזרחה עחורוז לרנו הזרחה העשרה

- 7.1.1 התכולה של מזון נוזלי תסומן ביחידות נפח:
 - מיליליטרים (מ"ל) למוצר שתכולתו קטנה מ-1000 מ"ל;
 - ליטרים למוצר שתכולתו 1000 מ"ל ויותר.
- 7.1.2 התכולה של מזון מוצק, מוצק למחצה או צמיג תסומן ביחידות משקל:
 - גרמים (ג') למוצר שתכולתו קטנה מ-1000 ג';
 - קילוגרמים (ק"ג) למוצר שתכולתו 1000 ג' ויותר.
- 7.1.3 התכולה הנקייה של מוצר ארוז במכלי אירוסול תסומן ביחידות משקל כשהמוצר מוצק למחצה או אבקה, או שתסומן ביחידות נפח כשהמוצר נוזלי.
- 7.1.4 אסור לחוסיף ליד יחידות הנפח או המשקל של התכולה שם תואר העלול להטעות.
- 7.2 התכולה של מזון נתון בנוזל תסומן ביחידות משקל. תכולה לאחר סינון וגם תכולה נקייה. בסימון של התכולה לאחר סינון יהיו גם המילים "משקל לאחר סינון..."
- 7.3 על האריזה הכוללת יסומנו מספר יחידות האריזה שבה, התכולה הנקייה ליחידת אריזה, והתכולה הנקייה הכוללת.
- 7.4 מוצר, העלול לפגוע במשקלו בתנאי מסחר או בתנאי שיווק רגילים בגלל החסנה או בגלל הצגה למכירה, תצוין התכולה הפחותה שיש לשערה.

8. רכיבים

- 8.1 תצוין המילה "רכיבים" ולאחריה יצוינו כל הרכיבים שהוספו, לרבות מים⁽⁵⁾, בסדר תכולה יורד לפי תכולתם היחסית במשקל מוצר המזון, למעט המזונות שלחלן:
- 8.1.1 מזון מיובש, שישוחרז על ידי תוספת מים, מותר לציין את הרכיבים בסדר יורד של תכולתם היחסית במוצר המשוחזר, אם סומנו המילים "רכיבים לאחר שחזור".
- 8.1.2 אם אחד הרכיבים הוא מזון שתקן ישראלי חל עליו, מציינים את שמו של המזון ברשימת הרכיבים כנדרש בתקן החל עליו, ואין מפרטים את רכיביו. על אף זאת, אם הוספו למזון הנידון צבע וחומר משמר, תצוין הימצאותם ברשימת הרכיבים של המזון המסומן.
- 8.2 חומרי המוצא והתוספות יסומנו בשמות קבוצתיים או בשם המיוחד, אלא אם רשות מוסמכת חייבה את סימון השם המיוחד של חומר המוצא או של התוספת או שחייבה סימן זיהוי אחר, המתייחס לחומרי המוצא או לתוספות.
- מותר לחוסיף לשם הקבוצתי או לשם המיוחד אחד מהכינויים שלחלן, בהתאם למפורט בנספח ג:
- "טבעי" או "טבעיים";
 - "דמוי טבעי" או "דמוי טבעיים";
 - "מלאכותי" או "מלאכותיים".

(5) ההערה הושמטה.

השמות הקבוצתיים לחומרי המוצא ולתוספות יהיו כלהלן:

8.2.1. חומרי מוצא

- שומנים ושמונים מהחי
- שומנים ושמונים מהצומח (אם השומן מוקשה, יצוין שהוא מוקשה)
- עמילנים (פרט לעמילנים מעובדים)
- סוכרים
- חלבונים מהצומח
- חלבונים מהחי
- קמחים
- כהלים
- עשבים
- תבלינים

8.2.2. תוספות

- חומרים מונעי קצף
- חומרים מונעי גושים
- חומרים מעכבי חמצון
- חומרי חלבנה
- צבעי מאכל
- מתחלבים
- חומרי טעם וריח
- חומרי הבחלה
- חומרים משמרים
- מליצבים
- חומרי עיבוי (כולל עמילנים מעובדים)
- חומצות מאכל
- חומרי קרישה
- חומרי הקצפה
- חומרי הצללה
- חומרי תפיחה
- ויטמינים
- חומרים מנטרלים
- חומרים משפרי טעם
- אנוזימים
- חומרי המתקה לא מזינים
- שאריות ממיסים

8.3. במוצרים שאין תקן ישראלי החל עליהם תסומן, לפי קביעתה של הרשות המוסמכת, התכולה של רכיב באחוזים למאה, כשיש לרכיב זה חשיבות ניכרת מבחינת מחיר המזון.

עוד יזוהו צבע 23.03.2015. תה זה נועד לשימוש אישי בלבד. או לצילום להטויה. להישע או לשרתה הכל דרך עהיא. כל הזרות עתונות לחינו החדשות הערעלי.

9. תאריך

התאריך יסומן כמפורט להלן:

- 9.1. יסומן סימן המזהה את תאריך הייצור או את מנת הייצור.
למרות האמור לעיל, לא חלה חובה לסמן סימן המזהה את תאריך הייצור או את מנת הייצור אם התקיימו שני התנאים שלהלן גם יחד:
- א. התאריך הגלוי המסומן, שמהותו צוינה במילים: "עדיף להשתמש לפני..." או "לשימוש עד..." (ראו סעיפים 9.2; 9.4), כולל ציון של יום, חודש ושנה.
- ב. הרשות המוסמכת קיבלה מראש דיווח מהיצרן על פרק הזמן שבין תאריך ייצור המוצר לבין התאריך הגלוי המסומן על אריזת המוצר.
- 9.2. במוצרי מזון, למעט מוצרי מזון רגישים מאוד לקלקול מיקרוביאלי (ראו סעיף 9.4), יסומן התאריך המציין את העמידות המינימלית, דהיינו התאריך שעדיו המזון שומר על תכונותיו המיוחדות כאשר הוא מוחסן בתנאים נאותים; תאריך זה יסומן כלהלן:
- 9.2.1. מילים המקדימות את סימון התאריך:
- "עדיף להשתמש לפני..." (כאשר התאריך המסומן כולל ציון של יום);
- "עדיף להשתמש לפני סוף..." (כאשר התאריך המסומן אינו כולל ציון של יום).
- 9.2.2. לאחר המילים המקדימות יצוין התאריך עצמו או, לחלופין, המקום על האריזה שבו מסומן התאריך. לפי הצורך יצוינו גם תנאי ההחסנה הדרושים להשגת תקופת העמידות שסומנה.
- 9.2.3. התאריך המסומן חייב לכלול ציון גלוי של יום, חודש ושנה, אולם מותרים החריגים המפורטים להלן:
- 9.2.3.1. במוצרי מזון שהעמידות שלהם אינה גדולה מ-3 חודשים, אפשר להסתפק בציון היום והחודש;
- 9.2.3.2. במוצרי מזון שהעמידות שלהם היא בין 3 חודשים לבין 18 חודשים, אפשר להסתפק בסימון החודש והשנה;
- 9.2.3.3. במוצרי מזון שהעמידות שלהם גדולה מ-18 חודשים אפשר להסתפק בציון השנה.
- 9.3. הדרישות הנקובות בסעיף המשנה 9.2 לסימון תאריך המציינ עמידות מינימלית, אינן חלות על מוצרי המזון המפורטים להלן, זאת בכפוף לנקוב בתקנים הישראליים המיוחדים החלים עליהם:
- 9.3.1. יינות שונים, לרבות יינות מבעבעים, יינות מתובלים וכן משקאות כוהליים דומים להם המיוצרים מפירות שאינם ענבים;
- 9.3.2. משקאות המכילים כוהל אתילי בריכוז גבוה מ-10% בנפח;
- 9.3.3. מוצרי מאפה הנצרכים מטבעם, בדרך כלל, בתוך 24 שעות ממועד הייצור;
- 9.3.4. חומץ סינתטי;
- 9.3.5. מלח בישול;
- 9.3.6. סוכר (מוצק);
- 9.3.7. דברי מתיקה, המורכבים מסוכרים שהוספו להם רק חומרי טעם וריח או רק צבעי מאכל או שניהם גם יחד;
- 9.3.8. גומי לעיסה.

9.4. מוצר מזון הרגיש מאוד לקלקול מיקרוביאלי, ועל כן עלול לאחר תקופה קצרה להוות סכנה מיידית לבריאות בני אדם, יסומן בתאריך אחרון לשימוש, וזאת במקום סימון התאריך המציין את העמידות המינימלית של המוצר (היינו: במקום הסימון "עדיף להשתמש לפני..."). תאריך זה יסומן כלהלן:

9.4.1. מהות התאריך המסומן תצוין במילים "לשימוש עד..." בתוספת ציון התאריך עצמו, או לחלופין בציון המקום על האריזה שבו מסומן התאריך. כמו כן יסומנו תנאי ההחסנה שיש לחקפיד עליהם.

9.4.2. התאריך המסומן יכלול ציון גלוי של יום וחודש; אפשר לסמן גם את השנה.

9.5. אין לשנות את התאריך המסומן על המוצר, למעט במקרה שבו חלה טעות בסימון והמוצר עדיין לא שוק מהמפעל.

10. סימון תזונתי

10.1. סימון תזונתי של המזון, כמפורט בסעיף 10.2, אינו חובה, למעט המקרים המצוינים להלן:

10.1.1. מזון שבסימונו יש התייחסות לפרט אחד או יותר מהנקובים להלן:

10.1.1.1. ערך קלורי.

10.1.1.2. תכולת אחד או יותר מחומרים אלה: חלבונים, פחמימות, שומנים, סיבים תזונתיים, ויטמינים מינרלים (ראה סעיף 10.3).

למרות האמור לעיל, אין חובה לסמן מוצרי מזון בסימון תזונתי (כמפורט בסעיף 10.2), אם התקנים או התקנות החלים על המזון מחייבים לסמן תכולה של אחד או יותר מהחומרים שפורטו לעיל.

אזכור של חומר ברשימת הרכיבים בלבד אינו מחייב סימון תזונתי.

10.1.2. מזון שסומן בכינויים מאלה שפורטו בסעיף המשנה 3.4, או במילים "ללא תוספת סוכר" או במילים "ללא תוספת מלח", או בביטויים שקילים להם.

10.1.3. מזון שבסימונו צוין שהוא מיועד לתינוקות.

10.1.4. מזון שסומן בכינוי "טבעי" או בכינוי "מרכיבים טבעיים" או בביטויים שקילים להם (ראה נספח ג).

10.1.5. מזון שלפי הוראות הרשות המוסמכת חובה לסמנו בסימון תזונתי.

10.2. במוצרי מזון, שיש לסמנם בסימון התזונתי כנקוב בסעיף המשנה 10.1, יסומנו הערכים של תכולת הרכיבים התזונתיים ביחס ל-100 ג' או ל-100 מ"ל של תכולה נקייה. אולם במוצרי מזון, שלצורך הכנתם לצריכה יש להמיס אותם או למהול אותם במים (כגון משקאות לא-כוהליים או אבקות להכנת מרקים), יסומנו הערכים המוזכרים לעיל ביחס ל-100 ג' מזון או ל-100 מ"ל מזון לפי צורת הצריכה, וזאת לפי הוראות ההכנה המסומנות על המוצר. אם צוין בסימון המוצר גודל מנת ההגשה ומספר המנות, מותר לסמן אותם ערכים גם ביחס למנת ההגשה⁽⁶⁾.

(6) סימון הערך התזונתי של מנת ההגשה חל רק על המוצר ולא על חומרי המזון המוספים לו לצורך ההגשה. יש לציין עובדה זו בסימון.

- 10.2.1. בכל המזונות המסומנים בסימון תזונתי יכלול הסימון פרטים אלה:
- 10.2.1.1. ערך קלורי (קילוקלוריות ל-100 ג' או ל-100 מ"ל של תכולה נקייה);
- 10.2.1.2. תכולת חלבון כללי (ג' ל-100 ג' או ל-100 מ"ל של תכולה נקייה);
- 10.2.1.3. תכולת פחמימות (ג' ל-100 ג' או ל-100 מ"ל של תכולה נקייה);
- 10.2.1.4. תכולת שומנים (ג' ל-100 ג' או ל-100 מ"ל של תכולה נקייה).
- הערך הקלורי יבוטא ביחידות של קילוקלוריות ויסומן לצד המספר במילה "קלוריות". מחשבים את הערך הקלורי לפי מקדמי המרה אלה:
- חלבונים - 4 קילוקלוריות לג';
- פחמימות זמינות - 4 קילוקלוריות לג';
- שומנים - 9 קילוקלוריות לג';
- רב-כהלים⁽⁷⁾ - 2.4 קילוקלוריות לג';
- כוהל (אתנול) - 7 קילוקלוריות לג';
- חומצות אורגניות - 3 קילוקלוריות לג'.
- 10.2.2. אם שוקולד, מרגרינה, מיונית, שמנים וגלידה מסומנים בסימון תזונתי, יכלול סימון זה גם את תכולת השומן הרווי⁽⁸⁾ (ג' ל-100 ג' או ל-100 מ"ל של תכולה נקייה).
- 10.2.3. אם מוצרי חלב, בשר, דגים וביצים מסומנים בסימון תזונתי, יכלול סימון זה גם את הפרטים האלה:
- 10.2.3.1. תכולת השומן הרווי⁽⁸⁾ (ג' ל-100 ג' או ל-100 מ"ל של תכולה נקייה);
- 10.2.3.2. תכולת הכולסטרול (מ"ג ל-100 ג' או ל-100 מ"ל של תכולה נקייה).
- 10.2.4. אם מוצרי מזון סומנו כמכילים סיבים תזונתיים, יכלול הסימון התזונתי גם את תכולת הסיבים התזונתיים⁽⁹⁾ (ג' ל-100 ג' או ל-100 מ"ל של תכולה נקייה).
- 10.2.5. אם מוצרי מזון סומנו באחד או יותר מכינויים אלה (ראה גם נספח ב) - "ללא תוספת מלח", "נטול נתרן", "ניטול מלח", "ללא נתרן", "ללא מלח", "דל נתרן", "דל מלח", "מופחת נתרן", "מופחת מלח", "לדיאטה דלת נתרן", "לדיאטה דלת מלח", "לדיאטה ללא נתרן" או "לדיאטה ללא מלח" - יכלול הסימון התזונתי גם את תכולת הנתרן (מ"ג ל-100 ג' או ל-100 מ"ל של תכולה נקייה).
- 10.2.6. סדר ציון הפרטים בסימון התזונתי יהיה כלהלן:
- תצוין הכותרת "סימון תזונתי ל-100 ג'", או: "סימון תזונתי ל-100 מ"ל", ואחריה יסומנו הפרטים לפי סדר הופעתם בסעיף 10.2.1. ציון תכולת הסיבים התזונתיים (ראה סעיף 10.2.4) יהיה לאחר סימון תכולת הפחמימות. ציון תכולת השומן הרווי ותכולת הכולסטרול (ראה סעיפים 10.2.2 ו-10.2.3) יהיה

(7) ראה רשימת מונחים בסוף התקן.

(8) תכולת השומן הרווי, כפי שנקבעה לפי תכולת חומצות השומן הרוויות, מבוטאת בסימון כטריגליצרידים.

(9) תכולת הסיבים התזונתיים כפי שנקבעה בשיטה שכתרתה:

Total Dietary Fiber in Foods: Enzymatic-Gravimetric Method (First Action 1985; Final Action 1986) המפורטת בספר הבדיקות של אגודת הכימאים האנליטיקנים הרשמיים בארצות הברית (AOAC).

לאחר סימון תכולת השומנים. ציין תכולות ויטמינים או מינרלים (ראה סעיף 10.3) יהיה בחלק התחתון של הסימון התזונתי.

10.3. הסימון של מזון המכיל ויטמינים, מינרלים או חומצות אמינו, כולם או מקצתם, המצוינים בנספח א, יהיה כלהלן:

10.3.1. מותר לכלול בסימון התזונתי את תכולות החומרים (המצוינים בנספח א) בכפוף למגבלות המצוינות לגבי כמה מהם בטבלה 2⁽¹⁰⁾. סימון זה יכול להיות בצורת טבלת הרכב או על ידי סימון בולט לעין של המילים "מכיל..." (בתוספת שם החומר). בטבלה 2 מצוינות גם מגבלות לגבי אזכור של כמה מחומרים אלה ברשימת הרכיבים, אף על פי שאזכור זה אינו מוגדר כסימון תזונתי.

הערה:

כאשר המוצר מסומן באנגלית במילים "Enriched with" או "Fortified with" או "with added" (או בביטויים שקילים להם באנגלית או בשפה אחרת) בתוספת שם החומר, יסומן המוצר בעברית באופן מקביל אגב שימוש במילה "מכיל...".

10.3.2. סומן מזון בסימון המעיד עליו שהוא מכיל חומר (המצוין בנספח א) - תסומן תכולת חומר זה ב-100 ג' או ב-100 מ"ל תכולה נקייה⁽¹¹⁾ ביחידות שלהלן:

- ויטמינים - במיקרוגרמים, במיליגרמים או ביחידות בין-לאומיות;
- מינרלים - במיליגרמים;
- חומצות אמינו - במיליגרמים.

טבלה 2

(תכולות ב-100 ג' או ב-100 מ"ל תכולה נקייה)

תכולה מינימלית המאפשרת ציון היסוד בסימון התזונתי	תכולה מינימלית המאפשרת אזכור יסוד ברשימת הרכיבים	יחידות	רכיב
800.00	100.00	יחידות בין-לאומיות	ויטמין A
0.30	0.03	מ"ג	ויטמין B ₁
0.30	0.03	מ"ג	ויטמין B ₂
3.00	0.40	מ"ג	ניאצין
15.00	1.00	מ"ג	ויטמין C
100.00	20.00	מ"ג	סידן
3.00	0.30	מ"ג	ברזל

(10) אלא אם בתקן המיוחד החל על מוצר המזון מותנה הסימון "מכיל..." (בתוספת שם החומר) בכך, שריכוזו המינימלי של החומר גבוה מהערך הנקוב בטבלה 2.

(11) מותר גם לסמן את התכולה למנת הגשה, כנקוב בסעיף המשנה 10.2.

11. הוראות החסנה, הובלה ושימוש

הוראות החסנה, הובלה ושימוש ייכללו בסימון במקרים אלה:

- 11.1. אם המזון צונן לטמפרטורה נמוכה מ- $(+8)^{\circ}\text{C}$, או הוקפא.
- 11.2. אם יש הוראות מיוחדות לטיפול קודם פתיחת האריזה או לאחר פתיחתה.
- 11.3. כאשר הדבר מתחייב ממהות המוצר, למשל המילים "להחזיק במקום יבש", "קריר", "בצל", "לא להקפיא שנית לאחר ההפשרה" וכיוצא בהם.

12. כשרות

- 12.1. כל מזון חסומן במילה "כשר", יסומן גם בשם נותן ההכשר ומקום יישובו, או בסימן רשום בארץ של הארגון נותן ההכשר.
- 12.2. מומלץ להוסיף למילה "כשר" את המילים: "בשרי", "חלבי", "למאכלי בשר או חלב", "לפסח", "הופרו תרומות ומעשרות", "נקי מחשש ערלה ורבעי", "לא משנת שמיטה" וכדומה - הכל לפי מהות העניין ובאחריות נותן ההכשר.
- 12.3. מוצרי בשר, לרבות בשר עוף, שאינם ממין כשר, מוצרי דגים ומוצרים המופקים מדגים שאינם ממין כשר - יסומנו במילים "לא ממין כשר".
- 12.4. גודל האותיות, המסמנות את המילה "כשר", לא יהיה קטן מהגודל המינימלי של אותיות שם המזון כנקוב בטבלה 1. גודל האותיות, המסמנות את שם נותן ההכשר ומקום יישובו, לא יהיה קטן מהגודל המינימלי של אותיות שם היצרן כנקוב בטבלה 1.
- 12.5. מוצרים דומים המיוצרים על ידי יצרן אחד, שעל חלק מהם יש סימון כשרות כמצוין בסעיפים 12.1 ו-12.2 ועל החלק האחר אין סימון מעין זה, יהיו שונים בצורת סימונם באופן בולט לעין. דרישה זאת אינה חלה על מוצרים המסומנים במילים "כשר לפסח".

13. סימון מזון ארוז מראש שאינו מיועד למכירה קמעונית

- 13.1. מזון לייצור תעשייתי (לרבות לאריזה מחדש) על אריזת מזון לייצור תעשייתי יסומנו הפרטים שלהלן:
 - שם המזון, כמפורט בסעיף 4;
 - סימן המזהה את המנה.
 לפי דרישת הרשות המוסמכת יציג היצרן מפרט של המזון.

הערה:
למרות האמור בסעיף 3.8, מותר ששפת הסימון של מזון לייצור תעשייתי (לרבות לאריזה מחדש) לא תהיה עברית, אלא אחת השפות שלהלן: אנגלית, צרפתית, גרמנית, ספרדית, איטלקית.
- 13.2. מזון באריזה סיטונית
 - על אריזה סיטונית יסומנו הפרטים שלהלן:
 - שם המזון, כמפורט בסעיף 4;
 - שם היצרן וכתובתו, כמפורט בסעיפים 5 ו-6;

- רכיבים, כמפורט בסעיף 8 ;

- תאריך, כמפורט בסעיף 9 .

13.3. מזון ארוז מראש שהוא צירוף של יחידות אריזה⁽¹¹⁾(12)

על אריזתו יסומנו הפרטים שלהלן :

- שם המזון, כמפורט בסעיף 4 ;

- סימן המזחה את המנה.

עוד יוחי גבע 23.03.2015 תמו זה נועד לשימוש אישי בלבד. או לצלם להשתתף. להפיץ או לשכפל בכל דרך שהוא. כל הזכויות שמורות לתכנון התקנים הישראלי.

(12) יחידות אריזה שעליהן חלות דרישות סעיף המשנה 3.1.1.

נספח ב -

סימון מוצר המזון בכינויים המפורטים בסעיף המשנה 3.4 א
(נורמטיבי)

- ב-1. סימון המוצר בכינויים "נטול...", "ללא...", "דל...", "מופחת..." (בהשלמת שם החומר הרלוונטי) יהיה בהתאם לנקוב בטבלה ב-1.
- מוצר שמבחינת תכולת הנתרן שבו הוא מתאים לדרישות שנקבעו עבור "...נתרן", מותר לסמנו בכינוי "..." מלח" (בהשלמת שם התואר הרלוונטי).
- מוצר שמבחינת הערך הקלורי שלו הוא מתאים לדרישות שנקבעו עבור "מופחת קלוריות" ושסומן בכינוי זה, מותר לסמנו גם בכינוי "קל" או "קלה" או במילים שקילות להם.
- ב-2. מותר לסמן בכינוי "דיאטטי" (או "דיאטי" או "דיאטי") מוצר מזון שסומן בכינוי "דל קלוריות"⁽¹³⁾; כינוי זה, אם יסומן, יצוין ליד המילים "דל קלוריות" בהדגש זהה ובגודל אותיות זהה, ובלבד שלא יהיה גדול מגודל אותיות סימון שם המוצר.
- ב-3. מוצר שסומן בכינוי "דל..." או בכינוי "ללא..." (בהשלמת שם החומר הרלוונטי מבין החומרים: נתרן, מלח, שומן⁽¹⁴⁾), מותר לסמנו בכינוי נוסף "לדיאטה דלת..." או "לדיאטה ללא...", בהשלמת שם החומר הרלוונטי מבין החומרים שצוינו לעיל⁽¹⁴⁾.
כל המילים בשני הכינויים הנ"ל יסומנו בהדגש זהה ובגודל אותיות זהה, ובלבד שלא יהיה גדול מגודל אותיות סימון שם המוצר.

(13) כינוי שסימונו מותנה בעמידה בדרישה הרלוונטית הנקובה לגביו בטבלה ב-1.

(14) לדוגמה: מוצר שסומן בכינוי "דל שומן" מותר לסמנו בכינוי נוסף "לדיאטה דלת שומן".

נועד לפרסום בלבד - אין להעתיק או לשכפל - ייתכן שיהיו שינויים במידות המופיעות בפרסום זה

טבלה ב-1 - סימון מוצרי מזון בכינויים: "נטול..."; "ללא..."; "דל..."; "מומחית..."

ד	ג	ב	א
<p>ערכים מקסימליים מותרים (של ערך קלורי או של תכולת החומר) ⁽⁶⁾</p> <p>חומר כולסטרול עד 2.5 מ"ג ל-100 ג' נתרן עד 5 מ"ג ל-100 ג' שומן עד 0.5% במשקל</p>	<p>אופן סימון הכינוי</p> <p>מותר לסמן את הכינוי כחלק מסימון שם המוצר</p> <p>אין לסמן את הכינוי כחלק משם המוצר, אולם מותר לסמנו במקום אחר על אריזת המוצר, באותיות בגודלן לא יעלה על 2/3 מגודל אותיות סימון שם המוצר</p> <p>אם המצב המביטא בכינוי "דל...", הושג באמצעות תהליך הייצור, מותר לסמן את הכינוי כחלק מסימון שם המוצר</p> <p>אם מוצר המזון הוא מטבעו "דל...", אין לסמן את הכינוי כחלק מסימון שם המוצר, אולם מותר לסמנו במקום אחר על אריזת המוצר, באותיות שגודלן לא יעלה על 2/3 מגודל האותיות של סימון שם המוצר</p>	<p>משמעות הכינוי</p> <p>מציין העדר החומר (בסבולת הנקובה בעמודה ד) אם העדר החומר הושג באמצעות תהליך הייצור</p> <p>מציין העדר החומר במוצר מזון (בסבולת הנקובה בעמודה ד) שמטבעו אינו מכיל את הרכיב</p> <p>מציין שחערך הקלורי או תכולת החומר אינם גדולים מהערכים הנקובים בעמודה ד</p>	<p>כינוי</p> <p>"נטול..."</p> <p>"ללא..."</p> <p>"דל..."</p>
<p>ערך קלורי</p> <p>מזון מוצק: מוצר חלב נוזליים - עד 40 קילוקלוריות ל-100 ג' מזון נוזלי, למעט מוצרי חלב נוזליים - עד 20 קילוקלוריות ל-100 ג'</p> <p>חומר כולסטרול עד 30 מ"ג ל-100 ג' נתרן עד 100 מ"ג ל-100 ג' שומן עד 2.0% במשקל</p>	<p>אופן סימון הכינוי</p> <p>מותר לסמן את הכינוי כחלק מסימון שם המוצר</p> <p>אין לסמן את הכינוי כחלק משם המוצר, אולם מותר לסמנו במקום אחר על אריזת המוצר, באותיות בגודלן לא יעלה על 2/3 מגודל אותיות סימון שם המוצר</p> <p>אם המצב המביטא בכינוי "דל...", הושג באמצעות תהליך הייצור, מותר לסמן את הכינוי כחלק מסימון שם המוצר</p> <p>אם מוצר המזון הוא מטבעו "דל...", אין לסמן את הכינוי כחלק מסימון שם המוצר, אולם מותר לסמנו במקום אחר על אריזת המוצר, באותיות שגודלן לא יעלה על 2/3 מגודל האותיות של סימון שם המוצר</p>	<p>משמעות הכינוי</p> <p>מציין העדר החומר (בסבולת הנקובה בעמודה ד) אם העדר החומר הושג באמצעות תהליך הייצור</p> <p>מציין העדר החומר במוצר מזון (בסבולת הנקובה בעמודה ד) שמטבעו אינו מכיל את הרכיב</p> <p>מציין שחערך הקלורי או תכולת החומר אינם גדולים מהערכים הנקובים בעמודה ד</p>	<p>כינוי</p> <p>"נטול..."</p> <p>"ללא..."</p> <p>"דל..."</p>

(המשך הטבלה בעמוד הבא)

טבלה ב-1 - סימון מוצרי מזון בכינויים: "נטול..."; "ללא..."; "דל..."; "מופחת...". (המשך)

7	3	2	4
ערכים מקסימליים מותרים (של עדך קלורי או של תכולת החומר) (א)	אופן סימון הכינוי	משמעות הכינוי	הכינוי
<p><u>ערכים בתשואות למוצר מזון דומה (שאלו מושוות המוצר שסומן בכינוי "מופחת...")</u></p> <p><u>עודף קלורי:</u> עד ל- 2/3 ים</p> <p><u>תכולת כללית:</u> עד ל- 2/3 ים</p> <p><u>תכולת נתרן:</u> עד ל- 1/4 ים</p> <p><u>תכולת שומן:</u> עד ל- 2/3 ים</p>	<p>מותר לסמן את הכינוי כחלק מסימון שם המוצר</p>	<p>מציין שהערך הקלורי או תכולת החומר הופחתו לפחות בנקוב בעמודה ד בהשוואה למוצר מזון דומה (כמפורט בתקנים או בתקנות החלים על מוצר המזון הדומה), ובלבד שפרט להפחתה בערך הקלורי או להפחתה בתכולת החומר, המוצר שקיל מבחינה תזונתית למוצר המזון הדומה (שאלו הוא מושווה) (י)</p>	<p>"מופחת..."</p>
<p><u>הערות לטבלה:</u></p> <p>(א) הערכים הם על בסיס 100 ג' (או 100 מ"ל) מזון לפי צורת הצריכה⁽¹⁾, וזאת בהתאם להוראות ההכנה או הצריכה המסומנות על אריזת המוצר; אם לא סומנו הוראות הכנה או צריכה, הערכים הם על בסיס 100 ג' (או 100 מ"ל) של תכולה נקייה של המוצר כפי שהוא משווק לצרכנים.</p> <p>(ב) כלומר, הישגה הפחתה ב-33.3% לפחות, בהשוואה למוצר המזון הדומה.</p> <p>(ג) כלומר, הישגה הפחתה ב-75% לפחות, בהשוואה למוצר המזון הדומה.</p> <p>(ד) אולם אם חל שינוי בערכי התזונתי של המוצר כתוצאה מתפתחת הערך הקלורי, הוא יסומן, נספך על סימון התזונתי, גם בשם ובערך הקלורי של מוצר המזון שאליו הוא מושווה.</p>			

המסמך מסתמך על הוראות המנהל הכללי של הרשות להגנת הצרכן, להפיק ולשפוט את כל המידע הרלוונטי, וכן על כל המידע הרלוונטי אחר. תאריך: 23.03.2015 עמ' 17

נספח ג - סימון מוצר מזון בכינוי "טבעי" או בכינוי שקיל
(נורמטיבי)

סימון מוצר מזון, כולו או רכיבים שלו, בכינוי "טבעי" או בכינוי שקיל לו, יהיה בכפיפות למפורט להלן. עצם ציון הכינוי "טבעי" אין משמעותו שאפשר לייחס סגולות תזונתיות מיוחדות למוצר.

ג-1. סימון מוצר מזון כולו בכינוי "טבעי"

מותר לסמן בכינוי "טבעי", ללא מילים נלוות, מזון יחיד או מקטע שלו, שאינו תערובת של מזונות, שאין בו תוספת רכיבים ושלא עבר תהליכים אחרים מאלה המפורטים להלן:

- איור (7);
- צבירות (7) (ללא שינוי כימי וללא תוספת כימית);
- מיוזג של מזון יחיד, או חלק ממזון יחיד, ממקורות שונים (blending);
- סרכוז (7);
- קירור;
- הקפאה;
- הקטנת גודל (לרבות חיתוך, גריסה, ריסוק, טחינה);
- חיבוץ (7);
- המגון (7);
- ניקוי (ללא שינוי כימי);
- ריכוז (ללא שינוי כימי);
- סילוק עצמות (ללא ריסוק מכני של העצם) (7);
- סילוק השומן (ללא שינוי כימי);
- סילוק הנבט;
- ייבוש, לרבות ייבוש בחקפאה;
- פירוק אנזימטי;
- תסיסה;
- סינון;
- הצללה (7) (ללא שינוי כימי);
- הפתחה (7) (ללא תוספת כימית);
- עיצוב צורה (7);
- פיתת (7);
- טיפול תרמי (לרבות אפייה, חליטה, הרתחה, בישול, טיפול בגלי מיקרו, פסטור, עיקור, קלייה);
- הבחלה, הבשלה (7) (ללא תוספת כימית);
- התכה, הפשרה;
- סילוק הקליפה (ללא תוספת כימית);
- כבישה (7);
- התפחה (7);
- הגבנה (ללא תוספת כימית);

עוד יוחי גבע 23.03.2015. תחזיקה לשימוש אישי בלבד. אין לצלם להעתיק, להפיץ או לשכפל בכל דרך שהיא. כל הזכויות שמורות למכון התקנים הישראלי.

- הפרדה ⁽⁷⁾ (לרבות ניפוי ⁽⁷⁾, קינוב ⁽⁷⁾, שפייה ⁽⁷⁾);
- השריה;
- טיפול בגזים אינרטיים (פחמן דו-חמצני, אריזה באווירה של חנקן);
- שיחול ⁽⁷⁾.

ג-2. סימון רכיבי מזון בכינוי "טבעי"

סימון רכיבי מזון בכינוי "טבעי" (ראה סעיף המשנה 8.2) או בכינוי שקיל יהיה כלהלן:

- ג-2.1 **הגדרת "רכיב טבעי":**
רכיב טבעי - רכיב שהופק ממזון שמותר לכנותו בכינוי "טבעי" כמפורט בסעיף ג-1, אגב שימוש בתהליכי ייצור מאלה שצוינו בסעיף ג-1, ולעתים אגב שימוש גם בתהליך מיצוי ⁽⁷⁾ או שחזור ⁽⁷⁾ או זיכוך ⁽⁷⁾, ובלבד שבתהליך ההפקה לא עבר הרכיב שינוי כימי כלשהו.
- ג-2.2 מוצר מזון שיוצר על ידי ערבוב של שני "רכיבים טבעיים" (כמוגדר בסעיף המשנה ג-2.1) או יותר ושאינו מכיל רכיבים שאינם "רכיבים טבעיים", מותר לסמנו בכינוי "מרכיבים טבעיים", אולם אסור לסמנו כמוצר מזון "טבעי".
- ג-2.3 מזון המכיל רכיב כלשהו שאינו "רכיב טבעי" (לדוגמה: חומר טעם וריח מלאכותי) אסור לסמנו בכינוי "טבעי" או בכינוי "מרכיבים טבעיים", אולם מותר לציין, ברשימת הרכיבים שלו בלבד, את המילה "טבעי" לכל רכיב שהוא "רכיב טבעי".

ג-3. סימון רכיבי מזון בכינוי "דמוי טבעי"

סימון רכיבי מזון בכינוי "רכיב דמוי טבעי" ⁽⁷⁾ (ראה סעיף המשנה 8.2) יהיה כלהלן:

- ג-3.1 **הגדרת "רכיב דמוי טבעי":**
רכיב דמוי טבעי ⁽⁷⁾ - רכיב שהופק באופן סינתטי והוחה בהרכבו הכימי לזה של "רכיב טבעי" (ראה סעיף המשנה ג-2.1).
- ג-3.2 סימון רכיב או רכיבים בכינוי "דמוי טבעי" מותר ברשימת הרכיבים בלבד.

**נספח ד - תקנים ישראליים שחלה עליהם הקביעה בנושא סימון תאריך (ראה סעיף 1)
(נורמטיבי)**

ת"י 10 חלק 1	-	תרכיז של מיץ תפוזים משומר על-ידי טיפול בחום
ת"י 10 חלק 2	-	תרכיז של מיץ תפוזים משומר על-ידי חומר משמר
ת"י 16 חלק 1	-	תרכיז של מיץ אשכוליות משומר על-ידי טיפול בחום
ת"י 16 חלק 2	-	תרכיז של מיץ אשכוליות משומר על-ידי חומר משמר
ת"י 17	-	תרכיז של מיץ לימון משומר על-ידי חומר משמר
ת"י 34	-	ריבות, מרמלדות, קרישים, קונפיטורות ופובידל שוקולד
ת"י 36	-	חלב שומשומין
ת"י 38	-	מיץ עגבניות מרוכז
ת"י 41	-	קמח חיטה
ת"י 46	-	מיץ הדסים (במכלים אטומים)
ת"י 52	-	בסיסים להכנת משקאות מפירות
ת"י 54	-	שימורי אפונה ירוקה
ת"י 56	-	מלפפונים כבושים
ת"י 58	-	כרוב חמוץ: כבוש או בחומץ
ת"י 96	-	שמן אתרי מתפוחי-זהב
ת"י 111	-	פלחי אשכוליות משומרים על-ידי טיפול בחום
ת"י 112	-	פלחי תפוזים משומרים על-ידי טיפול בחום
ת"י 113	-	גבינות לבנות רכות
ת"י 115	-	שימורי פירות וירקות
ת"י 143	-	שימורי אפונה ירוקה וגזר
ת"י 147	-	זיתים ירוקים כבושים
ת"י 157	-	שמן אתרי מלימונים
ת"י 180	-	שמן אתרי מאשכוליות
ת"י 181	-	שמן זית
ת"י 191	-	שמן מאכל צמחיים
ת"י 216	-	שימורי שעועית בתרמילים
ת"י 229	-	שמנת מתוקה
ת"י 237	-	שמנת חמוצה
ת"י 244	-	מוצר פסטה: מקרוני, ספגטי, אטריות, רמיצ'לי, לזניה ופתייתים
ת"י 262	-	חלב פרה לשתייה
ת"י 284	-	מוצרי חלב מותססים
ת"י 285	-	שימורי דגים בשמן
ת"י 291	-	שימורי דגים ברוטב עגבניות
ת"י 301	-	חמאה
ת"י 323	-	מוצרי גלידה, קרחונים ותערובות להכנתם: דרישות למוצר
ת"י 327 חלק 1	-	

נועד עותק בריט א 2014 03 23 חדר זה נועד לטווחו נוסף ולרשימת המוצרים המפורטים להלן על מנת להבטיח את אמינותם ולמנוע שינויים בהם.

מיץ לימון משומר	-	ת"י 329
עמילן למאכל	-	ת"י 331
שימורי דגים: דגים מעושנים או דגים בטעם מעושן	-	ת"י 338
סוכר	-	ת"י 356
מיץ עגבניות	-	ת"י 357
מי סודה	-	ת"י 358
מרגרינה	-	ת"י 370
דבש	-	ת"י 373
מיץ ענבים משומר בטיפול בחום	-	ת"י 384
מרקים יבשים	-	ת"י 387
שימורי בשר בקר	-	ת"י 389
שימורי שעועית לבנה ברוטב עגבניות	-	ת"י 394
בירה	-	ת"י 407
פלפל שחור ופלפל לבן	-	ת"י 408
מלח למזון: נתרן כלורי	-	ת"י 411
רסק תפוחים	-	ת"י 423
שימורי במיה ברוטב עגבניות	-	ת"י 424
מיונית ומוצרים דמויי מיונית	-	ת"י 431
שימורי גזר	-	ת"י 440
שימורי פירות (לפתנים)	-	ת"י 441
סירופ גלוקוז	-	ת"י 443
בירה מאלט	-	ת"י 445
פפריקה טחונה	-	ת"י 468
חרדל וממרח חרדל	-	ת"י 476
מיץ תפוחים	-	ת"י 481
תרכיז של מיץ ענבים	-	ת"י 482
שימורי אספרגוס	-	ת"י 486
קטשופ	-	ת"י 524
תרכיז של מיץ לימון משומר על-ידי טיפול בחום	-	ת"י 545
משקאות מוגזים	-	ת"י 594
טחינה מזרעי שומשומין	-	ת"י 642
אבקת קקאו	-	ת"י 650
שימורי פטריות תרבותיות	-	ת"י 655
זיתים שחורים כבושים	-	ת"י 664
שימורי פטריות בר	-	ת"י 671
ירקות מיובשים	-	ת"י 701
שימורי תירס	-	ת"י 705
פלחי פרי הדר מעורבים (תפוזים ואשכוליות) משומרים על-ידי טיפול בחום	-	ת"י 718
שימורי סרדינים בשמן	-	ת"י 729

עוד יוח' גבע 23.03.2015 תקן זה נועד לשימוש אישי בלבד. אין ללגום להעתיק, להפיץ או לשכפל בכל דרך שהיא. כל הזכויות שמורות למכון התקנים הישראלי

מוצרי עגבניות	-	ת"י 730
שימורי פלפל מתוק	-	ת"י 737
שימורי דגים : טונה, בוניטו וטונה קטנה	-	ת"י 746 חלק 1
שימורי דגים : קוליאס (מקרל) או טרכון	-	ת"י 746 חלק 2
ממרחים מתוקים על בסיס שומני	-	ת"י 760
נקטר פירות	-	ת"י 776
תרכיז קפוא של מיץ אשכוליות (הקפאה עמוקה)	-	ת"י 806
תרכיז קפוא של מיץ תפוזים (הקפאה עמוקה)	-	ת"י 807
שימורי דגים : קרפיון במתכונת מסורתית (געפילטע פיש)	-	ת"י 841
חמאת קקאו	-	ת"י 871
פירות וירקות מוקפאים : כללי	-	ת"י 877
מיץ ענבים משומר על-ידי חומר משמר	-	ת"י 881
תירס מוקפא	-	ת"י 908
קפה נמס	-	ת"י 909
גזר מוקפא	-	ת"י 920
מוצרי פירות וירקות משומרים בחומרים משמרים	-	ת"י 926
אפונה מוקפאת	-	ת"י 939
שעועית מוקפאת	-	ת"י 979
פלפל מתוק מוקפא	-	ת"י 991
מרציפן ומוצרי	-	ת"י 1006
מרגרינה דלת-שומן	-	ת"י 1015
ברוקולי מוקפא	-	ת"י 1036
משקאות קלים מפרי הדר	-	ת"י 1071 חלק 1
משקאות קלים מפירות	-	ת"י 1071 חלק 2
משקאות בטעם פירות ובטעמים אחרים	-	ת"י 1071 חלק 3
כרובית מוקפאת	-	ת"י 1074
פירות מיובשים : צימוקים	-	ת"י 1075
שימורי בשר בקר או כבש עם תוספות מן הצומח	-	ת"י 1085
קפה קלוי	-	ת"י 1103
פירות מיובשים : שזיפים	-	ת"י 1130
ירקות מוקפאים מעורבים	-	ת"י 1131
סירופ בטעם פירות ובטעמים אחרים	-	ת"י 1140
אבקות להכנת רפרפת (פודינג) וקריש	-	ת"י 1152
חומץ טבעי	-	ת"י 1160
חומץ סינתטי	-	ת"י 1162
מוצרי מאפה עמידים : ביסקוויטים, עוגיות וקרקרים	-	ת"י 1181 חלק 1
בשר בהמות טחון : דרישות למוצר	-	ת"י 1188 חלק 1
שימורי אפונה מיובשת בתמיסת מלח	-	ת"י 1193
רצועות תפוחי אדמה מטוגנות ומוקפאות	-	ת"י 1203

שימורי סלרי (כרפס)	-	1204	ת"י
אורז מעובד	-	1208	ת"י
לחם	-	1241	ת"י
בדיקות מיקרוביולוגיות של חלב ומוצריו : ספירת שמרים ועובש	-	1242	ת"י
תה	-	1246	ת"י
אבקות להכנת משקאות בטעם פירות ובטעמים אחרים	-	1248	ת"י
פירות מיובשים : תמרים	-	1251	ת"י
סלט חומוס (חימצה)	-	1252	ת"י
מחית פרי	-	1253	ת"י
סלטים מחומרים צמחיים המשומרים בהחסנה בקירור בתוספת חומר משמר או בלעדיו	-	1254	ת"י
פירות מיובשים או פירות מיובשים למחצה : כללי	-	1295	ת"י
ממתקים : סוכריות קשות, סוכריות טופי וסוכריות דחוסות	-	1307	ת"י
תרד מוקפא	-	1310	ת"י
פירות מיובשים : תאנים	-	1312	ת"י
סלט טחינה	-	1314	ת"י
יין	-	1318	ת"י
פירורים ממוצרי מאפה	-	1325	ת"י
צמקאו : הגדרות, רכיבים וסימון	-	1351	ת"י
תבלינים ואבקות או תערובות אחרות לתיבול מזון	-	1359	ת"י
גבינות מלוחות	-	1361	ת"י
צמחים מיובשים להכנת משקה בחליטה	-	1384	ת"י
שמרים לאפייה	-	1426	ת"י
מצות לפסח	-	1450	ת"י
מי שתייה במכלים	-	1501	ת"י
משקאות כוהליים - הגדרות, תיאורים וסימון	-	1572	ת"י חלק 1
גבינות קשות למחצה	-	1743	ת"י

עוד יוח' גבע 23.03.2015. תהו זה נועד לשימוש אישי בלבד. אין לצלם להעתיק. להפיץ או לשכפל בגל דרך שהיא. כל הזכויות שמורות למכון התבנים הישראלי.

רשימת מונחים

aeration	-	איור
ripening, maturing	-	הבחלה, הבשלה
homogenisation	-	המגון
separation	-	הפרדה
flocculation	-	הפתתה
clarifying, fining, finishing	-	הצללה
puffing	-	התפחה
refining	-	זיכוד
churning	-	חיבוץ
pressing	-	כבישה
as consumed	-	לפי צורת הצריכה
extraction	-	מיצוי
sieving	-	ניפוי
"manual" deboning	-	סילוק עצמות (ללא ריסוק מכני של העצם)
centrifugation	-	סרכוז
forming	-	עיצוב צורה
agglomeration	-	צבילת
flaking	-	פיתות
trimming	-	קינוב
polyols	-	רב-כהלים
nature identical ingredient	-	רכיב דמוי טבעי
reconstruction	-	שחזור
extrusion	-	שיחול
decantation	-	שפייה

עוד יוחי גבע 23.03.2015 תמונה נועד לשימוש אישי בלבד. אין לצלם ולהעתיק. להפיץ או לשכפל בכל דרך שהוא. גיל הרגשות מתורגמת לתמונת התעמולה.

© כל הזכויות שמורות למכון התקנים הישראלי.
אין לצלם, להעתיק או לפרסם, בכל אמצעי שהוא, תקן זה או קטעים ממנו, ללא רשות מראש ובכתב ממכון התקנים הישראלי.

עוד ניתן ברו 2015 03 23 חזו זה עוד לשנות עונו לרד עו לילה להשווה לימוט עו לשרמל ררל דרר אורמו רל הרמונו מורמר לברר הרמונו הרמונו.

התקנים הישראליים עומדים לבדיקה מזמן לזמן, ולפחות אחת לחמש שנים, כדי להתאימם להתפתחות המדע, הטכניקה והתעשייה. המשתמשים בתקנים יודאו, שבידיהם המהדורה המעודכנת של התקן על גיליונות התיקון שלו.

הצעות לשינויים יש לשלוח לפי כתובת מכון התקנים הישראלי:

מכון התקנים הישראלי

רח' חיים לבנון 42, תל-אביב 69977, טל' 03-6465154, פקס' 03-6412762
להזמנת תקנים: טל' 03-6465191/2 פקס' 03-6426762 library@sii.org.il
ובאתר מכון התקנים הישראלי:
WWW.SII.ORG.IL

סיוון התשס"ב
מאי 2002

גיליון תיקון זה מעדכן את
התקן הישראלי ת"י 1145 מיולי 1982
גיליון התיקון מס' 2 מספטמבר 1989
גיליון התיקון מס' 3 מיולי 1995
גיליון התיקון מס' 4 מיוני 1996
תיקון מס' 5 מדצמבר 2000

סעיף 1א - אזכורים

לרשימת המסמכים הישראליים יוסף:
תקנות בריאות הציבור (מזון) (סימון תזונתי) - ק"ת 5524 וק"ת 5660, על עדכוניהן

סעיף 2 - תחום התקן

לאחר הגדרה 2.19 תוסף הגדרה זו:
2.20 - ארץ ייצור של מזון מיובא - ארץ או חבל ארץ שלא חלים בו דיני המזון של מדינת ישראל.

סעיף 3 - דרישות כלליות

3.8 - לאחר המשפט הראשון, המסתיים במילים "לכתוב בעברית", יוסף משפט זה:
למרות האמור לעיל, סימון בלועזית רק של שם המזון או/וגם של התכולה או/וגם של המילים
המסבירות את מהות התאריך הגלוי, אינו מחייב סימון בלועזית של כל פרטי הסימון הנדרשים בתקן.

סעיף 5 - שם היצרן, היבואן, המשווק והארוז

5.3 - הכתוב בסעיף יושמט, ובמקומו יכתב:
בכפוף לאישור הרשות המוסמכת, מותר לציין על המזון את שמו וכתובתו של אדם אחר במקום שם
היצרן וכתובתו, אם נקט האדם האחר את כל האמצעים להבטחת קיומו של כל דין הקשור בייצור
המזון, לרבות ביקורת מתמדת על ייצור המוצר, אריזתו, משקלו, סימונו, שיווקו, הובלתו והחסנתו.
אם סומן שם אדם אחר במקום שם היצרן, יסומן שם יצרן המזון בקוד.

סעיף 6 - ארץ הייצור

6.1 - הכתוב בסעיף יושמט, ובמקומו ייכתב:
מזון מיובא יסומן בשם ארץ הייצור (ראו הגדרה 2.20)

לאחר סעיף 6.2 יוסף סעיף 6.3, כמפורט להלן:
6.3 - סימון מוצר מזון ב"מקור" (designation of origin) או בציון הגיאוגרפי (geographical indication) יהיה בכפוף לאפשרויות לוודא את נכונות סימון זה.

סעיף 7 - תכולה

7.1 - המשפט הראשון בסעיף יושמט, ובמקומו ייכתב:
הסימון יכלול את התכולה הנקייה (נטו) של המזון באריזה, ביחידות משקל או ביחידות נפח, כמפורט להלן. אולם בתקן ישראלי מיוחד החל על המוצר, אם קיים, או בדין כלשהו, מותר לחרוג מהאמור לעיל.

סעיף 8 - רכיבים

8.3 - הכתוב בסעיף יושמט, ובמקומו ייכתב:
תכולת הרכיב תסומן כמפורט להלן.
8.3.1 - תכולת רכיב, באחוזים למאה, תסומן באחד מהמקרים האלה:
8.3.1.1 - כאשר הרכיב צוין בשם של מוצר מזון או כאשר שם מוצר המזון מתקשר בדרך כלל בעיני הצרכן לרכיב.
8.3.1.2 - כאשר הרכיב חיוני לאפיונו של מוצר המזון או לצורך הבחנה בינו לבין מוצרי מזון אחרים, שמראם או השמות שבהם סומנו עלולים לגרום לקשיים בהבחנה ביניהם.
8.3.2 - סימון תכולה של רכיב במוצר מזון תהיה כמפורט בתקן הישראלי החל עליו. במוצרים שלא חל עליהם תקן ישראלי תסומן תכולת הרכיב לפי קביעתה של הרשות המוסמכת.
8.3.3 - תכולת הרכיב, כאמור לעיל, תסומן בסמוך לשם המוצר או ברשימת הרכיבים.

סעיף 10 - סימון תזונתי

הכתוב בסעיף יושמט, ובמקומו ייכתב:
הסימון התזונתי יהיה לפי "תקנות בריאות הציבור (מזון) (סימון תזונתי)", כפי שפורסמו בקובץ התקנות 5524 מיום 25-05-1993 וכפי שתוקנו בקובץ התקנות 5660 מיום 25-05-1994, או כל דין אחר שיבוא במקומן.

אלול התשס"ח
ספטמבר 2008

גיליון תיקון זה מעדכן את
התקן הישראלי ת"י 1145 מיולי 1982,
לרבות גיליון התיקון מס' 1 מיולי 1982
(המשולב בתוכו),
גיליון התיקון מס' 2 מספטמבר 1989
גיליון התיקון מס' 3 מיולי 1995
גיליון התיקון מס' 4 מיוני 1996
תיקון מס' 5 מדצמבר 2000
גיליון התיקון מס' 6 ממאי 2002

סעיף א1. אזכורים

לרשימת המסמכים הישראליים יוסף:

חוק לתיקון פקודת בריאות הציבור (מזון) (מס' 2), התשס"ד-2004, ספר החוקים 1953 מיום 01-08-2004
תקנות בריאות הציבור (מזון) (שימור מצרכי מזון על ידי קרינה), התשמ"ה - 1985, קובץ התקנות 4770 מיום
06-03-1985, על עדכוניהן

תקנות בריאות הציבור (מזון) (בשר מצונן, קפוא, מיושן, מיושן קפוא, מעובד)^(א2), על עדכוניהן
תוסף הערת שוליים (א2), כמפורט להלן:

הערת שוליים (א2)

בעת פרסום גיליון תיקון זה, התקנות נמצאות בהכנה. שם התקנות הסופי עשוי להיות שונה מהנקוב לעיל.

סעיף 8. רכיבים

לאחר סעיף 8.3.1.2 יוסף סעיף 8.3.1.3 כמפורט להלן:

8.3.1.3. כאשר בסימון של מוצר המזון הרכיב מודגש באמצעות מילים או תמונות או תיאור גרפי אחר
(לדוגמה: איור).

הערה:

סעיף זה ייכנס לתוקף שנה מיום פרסום גיליון תיקון זה.

(ראו המשך בעמוד הבא)

- לאחר סעיף 13.3 יוסף סעיף 14 כמפורט להלן:

14. סימון המילה "טרי", על נטיותיה ונגזרותיה, וצירופי מילים המכילים אותה

- מילת התיאור "טרי", על נטיותיה ונגזרותיה, או צירוף מילים המכיל אותה (להלן: המילה "טרי") יסומנו כמפורט להלן:

הערה:

הדרישות שבסעיף זה אינן חלות על סימון המילה "טרי" בעבור בשר ומוצריו.

בעבור בשר ומוצריו תסומן המילה "טרי" כמפורט בחוק לתיקון פקודת בריאות הציבור (מזון) (מס' 2), התשס"ד-2004⁽⁶⁾ ובתקנות בריאות הציבור (מזון) (בשר מצונן, קפוא, מיושן, מיושן קפוא, מעובד)^(א2).

- האותיות יסומנו בהדגשה זחה, וגודלן יהיה זהה ולא גדול מגודל אותיות סימון שם המוצר.

- מזון יסומן במילת התיאור "טרי" עקב תכונתו כבלתי מעובד, אם הוא מזון גולמי וכן אם לא חוקפא או נחשף לעיבוד תרמי או תהליך שימור כלשהו.

- למרות האמור לעיל, אפשר לסמן מזון במילה "טרי" גם אם עבר תהליך (אחד או יותר) מהתחליכים שלהלן:

(א) הוספת שעווה או ציפויים מאושרים;

(ב) שימוש בחומרי הדברה מאושרים - לאחר האסיף;

(ג) שטיפה של פירות וירקות בחומרים העומדים באמות המידה שנקבעו על ידי הרשות המוסמכת⁽⁷⁾;

(ד) הקרנת מוצרים גולמיים בקרינה מייננת שלא תעלה על מנת קרינה של 1 קילוגריי⁽⁸⁾;

(ה) קירור או צינון, בתנאי שמתקיימות כל דרישות סעיף זה;

(ו) פסטור לסוגיו של חלב המשוק בצינון;

(ז) אריזה באטמוספירה מוסגלת⁽⁹⁾ (MAP) ואריזה באטמוספירה מבוקרת⁽¹⁰⁾ (CAP).

- יוספו הערות השוליים (6), (7), (8), (9) ו-(10) כמפורט להלן:

הערת שוליים (6)

ספר החוקים 1953 מיום 2004-08-01, עמוד 484.

הערת שוליים (7)

הרשות המוסמכת - שירותי המזון והתזונה, שירותי בריאות הציבור, משרד הבריאות.

הערת שוליים (8)

ראו תקנות בריאות הציבור (מזון) (שימור מצרכי מזון על ידי קרינה), התשמ"ה-1985, על עדכוניהן, או כל דין אחר שיבוא במקומן.

הערת שוליים (9)

אריזה באטמוספירה מוסגלת - MAP - Modified Atmosphere Packaging

הערת שוליים (10)

אריזה באטמוספירה מבוקרת - CAP - Controlled Atmosphere Packaging

SI 1145

July 1982

Amendment No. 8

February 2013

תקן ישראלי ת"י 1145

יולי 1982

גיליון תיקון מס' 8

אדר התשע"ג - פברואר 2013

סימון מזון ארוז מראש

Labelling of prepackaged food

מכון התקנים הישראלי
The Standards Institution of Israel

רח' חיים לבנון 42, תל-אביב 69977, טל' 03-6465154, פקס' 03-6412762, www.sii.org.il

גיליון תיקון זה הוכן על ידי ועדת המומחים 54403 - סימון מזון - מילות תאור, בהרכב זה:
אבידור גינסברג, ענת כאביה בן-יוסף (יו"ר), ארלט כהן, אורנה לוי, זאב פייקובסקי, אמנון צירלין

תקן זה אושר על ידי הוועדה הטכנית 544 - סימון מוצרי מזון, בהרכב זה:	
איגוד התעשייה הקיבוצית	- שאול מידב
איגוד לשכות המסחר	- איתן גרנות
איגוד רשתות השיווק	- רוברטו דלה רוקה
המועצה הישראלית לצרכנות	- דן אבגר, זאב פרידמן
התאחדות התעשיינים בישראל	- קורט גבור (יו"ר, עד 2012), זאב פייקובסקי (מ-2012)
מכון התקנים הישראלי - אגף התעשייה	- ענת קגנוב
משרד החקלאות ופיתוח הכפר	- רותי ארדי
משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה	- פנינה אורן - שנידור (עד 2012), עמרני מירית (מ-2012)
צבא ההגנה לישראל - ענף מזון	- ציפי ברמץ
רשות ההסתדרות לצרכנות	- אלי שמש
שירות המזון הארצי	- דפנה הר-אבן
	- ענת כאביה בן-יוסף

נפתלי פולק ריכז את עבודת הכנת גיליון התיקון.

הודעה על גיליון תיקון

גיליון תיקון זה מעדכן את
התקן הישראלי ת"י 1145 מיולי 1982
גיליון התיקון מס' 2 מספטמבר 1989
גיליון התיקון מס' 3 מיולי 1995
גיליון התיקון מס' 4 מינוי 1996
תיקון מס' 5 מדצמבר 2000
גיליון התיקון מס' 6 ממאי 2002
גיליון התיקון מס' 7 מספטמבר 2008

עדכניות התקן

התקנים הישראליים עומדים לבדיקה מזמן לזמן, ולפחות אחת לחמש שנים, כדי להתאימם להתפתחות המדע והטכנולוגיה. המשתמשים בתקנים יודאו שבידיהם המהדורה המעודכנת של התקן על גיליונות התיקון שלו. מסמך המתפרסם ברשומות כגיליון תיקון, יכול להיות גיליון תיקון נפרד או תיקון המשולב בתקן.

תוקף התקן

תקן ישראלי על עדכוניו נכנס לתוקף החל ממועד פרסומו ברשומות. יש לבדוק אם התקן רשמי או אם חלקים ממנו רשמיים. תקן רשמי או גיליון תיקון רשמי (במלואם או בחלקם) נכנסים לתוקף 60 יום מפרסום ההודעה ברשומות, אלא אם בהודעה נקבע מועד מאוחר יותר לכניסה לתוקף.

סימון בתו תקן

כל המייצר מוצר, המתאים לדרישות התקנים הישראליים החלים עליו, רשאי, לפי היתר ממכון התקנים הישראלי, לסמנו בתו תקן:

זכויות יוצרים

© אין לצלם, להעתיק או לפרסם, בכל אמצעי שהוא, תקן זה או קטעים ממנו, ללא רשות מראש ובכתב ממכון התקנים הישראלי.

סעיף 3 - דרישות כלליות

3.4 א. לאחר פרט הסימון השני: "דל..." או "מופחת...", יוסף פרט הסימון שלהלן:
- "דל מאוד בנתרן"

סעיף 10 - סימון תזונתי

בסוף הסעיף תוסף פסקה חדשה, כמפורט להלן:
סומן מזון בסימון תזונתי לפי תקנות בריאות הציבור כמפורט לעיל, לא ייחשב סימון זה כטיעון תזונתי לעניין סימון המזון בכינויים המפורטים בסעיף 3.4 א לעיל.

נספח ב - סימון מוצר המזון בכינויים המפורטים בסעיף המשנה 3.4 א

- כותרת הנספח תושמט ובמקומה ייכתב:
סימון מוצר המזון^(א12) בכינויים המפורטים בסעיף המשנה 3.4 א
- לאחר הערת שוליים 12 תוסף הערת שוליים 12 א כמפורט להלן:
^(א12) המונח 'מוצר מזון' לעניין נספח זה אינו כולל מי שתייה במכלים, לרבות מים שתקנות בריאות העם (מים מינרליים ומי מעיין), התשמ"ז-1986, על עדכניהן או כל דין שיבוא במקומן חלות עליהם.

סעיף ב-1

- המשפט הראשון יושמט, ובמקומו ייכתב:
סימון המוצר בכינויים "נטול...", "ללא...", "דל...", "מופחת..." (בהשלמת שם החומר הרלוונטי) ובכינוי "דל מאוד בנתרן", יהיה בהתאם לנקוב בטבלה ב-1.
- המשפט השני יושמט, ובמקומו ייכתב:
מוצר שמבחינת תכולת הנתרן שבו הוא מתאים לדרישות שנקבעו עבור "נתרן", ושסומן בכינוי זה, מותר, נוסף על כך, לסמנו גם בכינוי "מלח" (בהשלמת שם התואר הרלוונטי).

סעיף ב-3

- המשפט הראשון יושמט, ובמקומו ייכתב:
מוצר שסומן בכינוי "דל..." או בכינוי "ללא..." (בהשלמת שם החומר הרלוונטי מבין החומרים: נתרן, מלח, שומן⁽¹³⁾), או בכינוי "דל מאוד בנתרן", מותר, נוסף על כך, לסמנו גם בכינוי "לדיאטה דלת..." או "לדיאטה ללא...", בהשלמת שם החומר הרלוונטי מבין החומרים שצוינו לעיל⁽¹⁴⁾.

טבלה ב-1 - סימון מוצרי מזון בכינויים: "נטול..."; "ללא..."; "דל..."; "מופחת..."

- כותרת הטבלה תושמט, ובמקומה ייכתב:
טבלה ב-1 - סימון מוצרי מזון בכינויים: "נטול..."; "ללא..."; "דל..."; "דל מאוד בנתרן"; "מופחת..."
- כותר עמודה ב ("משמעות הכינוי") יושמט, ובמקומו ייכתב:
משמעות הכינוי ותנאים לסימון
- בשורת הטבלה המתייחסת בעמודה א לכינוי "דל...", בעמודה ד תושמט השורה שלפני האחרונה, המתחילה במילה "נתרן", ובמקומה ייכתב:
נתרן עד 120 מ"ג ל-100 ג'
- לאחר שורת הטבלה המתייחסת בעמודה א לכינוי "דל...", תוסף שורת טבלה חדשה בת ארבעה תאים, כמפורט להלן:

		<p>המידע הנדרש:</p> <p>1. מידת ההפרש הכמותי, מבוטאת באחוזים או בשבר.</p> <p>2. זהות המזון/המזונות שאליו/אליהם מושווה המזון תסומן בפרטים באופן שיאפשר לצרכנים לזהותם בנקל.</p>	
--	--	---	--

- הערה (ג) לטבלה תושמט, ובמקומה ייכתב:
(ג) כלומר, הושגה הפחתה ב-25% לפחות, בהשוואה למזון/למזונות הדומה/הדומים.

SI 356

10
0

תקן ישראלי ת"י 356*

February 2009

שבט התשס"ט - פברואר 2009

ICS CODE: 67.180.10

סוכר

Sugar

עוד יותו גבע 2020.13.01 תקן זה נועד לשימוש אישי בלבד. אין לצלם להנתיק להפיץ או לשכפל בכל דרך שהיא. כל הזכויות שמורות למכון התקנים הישראלי

מכון התקנים הישראלי
The Standards Institution of Israel

רח' חיים לבנון 42, תל-אביב 69977, טל' 03-6465154, פקס' 03-6412762, www.sii.org.il

תקן זה הוכן על ידי ועדת מומחים בהרכב זה:
 אסתר גבריאלי, חיים פלגי, דוד פרנקלין, לריסה צ'רפנוב, שושנה רובין (יו"ר)

תקן זה אושר על ידי הוועדה הטכנית 521 - סוכרים ודבש, בהרכב זה:

איגוד התעשייה הקיבוצית	-	שושנה רובין (יו"ר)
איגוד לשכות המסחר בישראל	-	יורם פז
איגוד צרכנים בלתי תלוי	-	מיינר חיה
איגוד רשתות השיווק	-	שמואל חודרוב
המועצה הישראלית לצרכנות	-	הדסה קמינר
התאחדות התעשיינים בישראל	-	חיים פלגי
מכון התקנים הישראלי - אגף התעשייה	-	רותי ארדי
משרד החקלאות	-	ישעיהו שטרן
משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה	-	כרמלה שמעוני
צה"ל - ענף מזון	-	דב בקר
רשות ההסתדרות לצרכנות	-	אסתר גבריאלי
שרותי המזון והתזונה	-	ענת כאביה בן-יוסף

נטע קליין ריכזה את עבודת הכנת התקן.

הודעה על חויזה

תקן זה בא במקום

התקן הישראלי ת"י 356 מיולי 1991

מילות מפתח:

סוכר (מזון), מוצרי מזון, הרכב כימי, חומרי המתקה, סוכרוז, בדיקות מיקרוביולוגיות, בדיקות מזון.

Descriptors:

sugar (food), food products, chemical composition, sweetening agents, sucrose, microbiological analyses, food testing.

עדכוניות התקן

התקנים הישראליים עומדים לבדיקה מזמן לזמן, ולפחות אחת לחמש שנים, כדי להתאימם להתפתחות המדע והטכנולוגיה. המשתמשים בתקנים יודאו שבידיהם המהדורה המעודכנת של התקן על גיליונות התיקון שלו. מסמך המתפרסם ברשומות כגיליון תיקון, יכול להיות גיליון תיקון נפרד או תיקון המשולב בתקן.

תוקף התקן

תקן ישראלי על עדכוני נכנס לתוקף החל ממועד פרסומו ברשומות. יש לבדוק אם התקן רשמי או אם חלקים ממנו רשמיים. תקן רשמי או גיליון תיקון רשמי (במלואם או בחלקם) נכנסים לתוקף 60 יום מפרסום ההודעה ברשומות, אלא אם בהודעה נקבע מועד מאוחר יותר לכניסה לתוקף.

סימון בתו תקן

כל המייצר מוצר, המתאים לדרישות התקנים הישראליים החלים עליו, רשאי, לפי היתר ממכון התקנים הישראלי, לסמנו בתו תקן:

זכויות יוצרים

© אין לצלם, להעתיק או לפרסם, בכל אמצעי שהוא, תקן זה או קטעים ממנו, ללא רשות מראש ובכתב ממכון התקנים הישראלי.

תוכן העניינים

1 הקדמה

1 **פרק א - עניינים כלליים**

1 1.1. חלות התקן

1 1.2. אזכורים

2 1.3. הגדרות

3 1.4. מיון וכינוי

3 **פרק ב - זרישות כלליות**

3 2.1. כללי

3 2.2. תוספים

4 2.3. אריזה

4 2.4. סימון

5 2.5. התאמה של יחידת אריזה אחת של מוצר לתקן

5 2.6. התאמה של מנה לתקן

5 **פרק ג - בדיקות - שיטות וזרישות**

5 3.1. התכולה

5 3.2. הרכב סוכר לבן וסוכר חום

7 3.3. דקות הגבישים במוצר ממין 1.4.3.2 (אבקת סוכר)

7 3.4. תכולת המתכות

7 3.5. בדיקות וזרישות מיקרוביולוגיות

9 **נספח א - התאמה לתקן של מנת יחידות אריזה של מוצר**

11 **נספח ב - שיטת בדיקה להימצאות חיידקים מסוג *Alicyclobacillus* (TAB)**

עוד יוח גבע 13.01.2020. תקו זה מעד לשימוש אישי בלבד. אין לצלם להעתיק, להפיץ או לשכפל בכל דרך שהיא. כל הזכויות שמורות למונן התקנים הישראלי.

הקדמה

תקן זה מבוסס על הדיקטטיבה האירופית לסוכרים COUNCIL DIRECTIVE 2001/111/EC ועל התקן לסוכרים של ה-Codex Alimentarius Commission (Amd.1-2001), CODEX STAN 212-1999.⁽¹⁾

פרק א - עניינים כלליים

1.1. חלות התקן

תקן זה חל על סוכר המופק מסלק סוכר או מקנה סוכר והמיועד למאכל ולשימוש בתעשיית המזון (להלן "המוצרי").

1.2. אזכורים

תקנים ומסמכים המאזכרים בתקן זה (תקנים ומסמכים לא מתוארכים - מהדורתם האחרונה היא הקובעת):

תקנים ישראליים

- ת"י 331 - עמילן למאכל
- ת"י 885 חלק 2 - שיטות בדיקה מיקרוביולוגיות למוצרי מזון: הכנת דוגמות לבדיקות מיקרוביולוגיות
- ת"י 885 חלק 3 - שיטות בדיקה מיקרוביולוגיות למוצרי מזון: ספירה כללית של מיקרואורגניזמים אירוביים
- ת"י 885 חלק 8 - שיטות בדיקה מיקרוביולוגיות למוצרי מזון: ספירת שמרים ועובש
- ת"י 885 חלק 10 - שיטות בדיקה מיקרוביולוגיות למוצרי מזון: קביעת הימצאות של חיידקים תרמופיליים וספירתם
- ת"י 885 חלק 11 - שיטות בדיקה מיקרוביולוגיות למוצרי מזון: הנבטה וספירה של נבגים מזופיליים ותרמופיליים
- ת"י 1059 - סבולת המשקל וסבולת הנפח של מוצרי מזון ארוזים מראש
- ת"י 1145 - סימון מזון ארוז מראש
- ת"י 5113 - חומרי פלסטיק ומוצרים ומרכיביהם העשויים פלסטיק חבאים במגע עם מזון ומשקאות

חוקים, תקנות ומסמכים ישראליים

תקנות בריאות הציבור (מזון) (תוספי מזון) התשס"א-2001, על עדכוניהן

מסמכים זרים

ICUMSA⁽¹⁾ - Methods Book (latest edition)

AOAC - Association of Official Analytical Chemists
 ASTM - American Society for Testing and Materials
 CFR - Code of Federal Regulations
 CODEX STAN - Codex Alimentarius Standard
 ICUMSA - International Commission for Uniform Methods of Sugar Analysis

(1)

ת"י 356 (2009) - תקן זה נועד לשימוש אישי בלבד. אין לצלם להעתיק, להפיץ או לשכפל בכל דרך שהוא. כל הזכויות שמורות למכון התקנים הישראלי.

- 21 CFR⁽¹⁾ - Code of Federal Regulations - Title 21 (FDA) (latest edition)
<http://www.cfsan.fda.gov/~dms/opa-fcn.html> - Inventory of Effective Food Contact Substances
- AOAC⁽¹⁾ - (latest edition)
- ASTM⁽¹⁾ E11 - Specifications for wire-cloth sieves for testing purposes (latest edition)

1.3 הגדרות

הגדרות אלה כוחן יפה בתקן זה:

- 1.3.1 מנה
 כלל יחידות האריזה הנמצאות במקום אחד, כולן בגודל אחד, המכילות מוצר מסוג אחד וממין אחד, ושנארוזו על-ידי יצרן או אורז אחד ביום ייצור אחד.
- 1.3.2 מדגם
 כלל הדוגמות שניטלו באקראי ממנה אחת, לצורך קביעת התאמתה או אי-התאמתה לתקן (ראו נספח א).
- 1.3.3 דוגמה
 יחידת אריזה או כמות מייצגת מתכולת יחידת האריזה שניטלה לבדיקה.
- 1.3.4 דוגמה פגומה
 דוגמה שאינה עומדת בדרישה מדרישות התקן.
- 1.3.5 מספר קבלה
 המספר המקסימלי של הדוגמות הפגומות שבמדגם שעבורו המדגם עדיין נחשב עומד בדרישות התקן החלות עליו.
- 1.3.6 מספר זחייה
 המספר המינימלי של הדוגמות הפגומות שבמדגם, שעבורו המדגם אינו נחשב עומד בדרישות התקן החלות עליו.
- 1.3.7 סוכר לבן
 סוכרוז (saccharose) מזוכך ומגובש.
- 1.3.8 סוכר חום
 מוצר המופק מסירופים שמקורם בתהליך זיכוך הסוכר, בעל גוון בתחום שבין חום בחיר לחום כהה.

1.4 מיון וכינוי

ממיינים את המוצר ומכנים אותו כמפורט להלן:

1.4.1 לפי הצבע

1.4.1.1 סוכר לבן; הכינוי: לפי סעיף 1.4.2.

1.4.1.2 סוכר חום; הכינוי: "סוכר חום".

1.4.2 לפי דרגת הלבון של הסוכר הלבן

1.4.2.1 סוכר לבן במיוחד; הכינוי: "סוכר לבן במיוחד";

1.4.2.2 סוכר לבן; הכינוי: "סוכר לבן";

1.4.2.3 סוכר לבן למחצה; הכינוי: "סוכר לבן למחצה" (semi-white sugar).

1.4.3 לפי דקות הגבישים

1.4.3.1 סוכר גבישי (כינוי הסוכר הגבישי - בהתאם למיונים האחרים כמפורט לעיל);

1.4.3.2 אבקת סוכר; הכינוי: "אבקת סוכר".

פרק ב - דרישות כלליות

2.1 כללי

2.1.1 איכות הסוכר

המוצר יהיה באיכות טובה, ללא טעם זר וריח לוואי, ללא עקבות של מזיקים ומכרסמים וללא זיהומים.

סוכר לבן, על מינו, יהיה שפיד.

הגבישים של מוצר ממין 1.4.3.1 (סוכר גבישי) יהיו הומוגניים.

2.2 תוספים

אין להוסיף למוצר תוסף כלשהו, למעט התוספים המפורטים להלן:

2.2.1 מוצר ממין 1.4.3.2 (אבקת סוכר) מותר להוסיף, כדי למנוע היווצרות גושים, עמילן המתאים לדרישות הטיב המפורטות בתקן הישראלי ת"י 331, בכמות שאינה גדולה מ-5% ממשקל המוצר;

2.2.2 למוצרים ממין כלשהו מותר להוסיף כל תוסף מזון המותר להוספה למוצרים שתקן זה חל עליהם, על פי תקנות בריאות הציבור (מזון) (תוספי מזון) התשס"א-2001, על עדכוניהן, והרשימה שתקנות אלה מפנות אליה.

עוד יוחי גבע 13.01.2020. תקן זה נועד לשימוש אישי בלבד. אין לצלם להעתיק, להפיץ או לשכפל בכל דרך שהיא. כל הזכויות שמורות למכון התקנים הישראלי.

2.3. אריזה

האריזה תגן על המוצר מפני שפיכה ומפני זיהום.
 האריזה לא תוסיף למוצר טעם וריח כלשהם ולא תזוהם את המוצר.
 חומרי האריזה יתאימו לתקנים ולתקנות התקפים בישראל. בחיעדר תקנים או תקנות ישימים, יתאימו חומרי האריזה לדרישות המינחל הפדרלי למזון עבור חומרי אריזה למזון ולתרופות (FDA) בארצות הברית, כפי שפורסמו ב-21 CFR, או להרשאות המפורטות באתר האינטרנט של ה-FDA⁽²⁾, או, לחלופין, לדרישות לחומרים ולמוצרים הבאים במגע עם מזון, המפורטות בדירקטיבות העדכניות של האיחוד האירופי.
 חומרי אריזה מפלסטיק יעמדו בדרישות התקן הישראלי ת"י 5113.

2.4. סימון

דרישות הסימון שבתקן הישראלי ת"י 1145 חלות על המוצר בתוספות ובשינויים אלה:

2.4.1. שם המוצר

שם המוצר יתאים לכינויו, כמפורט בסעיף 1.4 בתקן זה.
 במוצר ממין 1.4.3.2 (אבקת סוכר) תוסף המילה "אבקת" כמילה ראשונה בסימון שם המוצר.
 במוצר ממין 1.4.3.1 (סוכר גבישי) מותר לחוסיף את המילה "גבישי" לאחר המילה "סוכר".
 אין לסמן את המוצר, בעברית או בלועזית, בכינוי המורה על סוג מעולה כגון: "אקסטרה" או "מעולה".
 אין לסמן את המוצר בכינוי כלשהו המציין או הרומז שהמוצר הוא "טבעי".

2.4.2. סוכר למטרות מיוחדות

מותר כינוי משנה לשם המוצר, לציון ייעוד המוצר, כגון: "סוכר לציפוי עוגות", ככינוי משנה לסוכר גבישי בעל גודל גרגירים קטן.
 גודל האותיות של כינוי המשנה לא יהיה גדול ממחצית גודל האותיות של שם המוצר.

2.4.3. תאריך

2.4.3.1. עבור סוכר המיועד לצרכן, יסומן תאריך האריזה.

2.4.3.2. עבור סוכר המיועד לשימוש בתעשיית המזון:

- כאשר הסוכר ארוז, יסומן תאריך שנת היבול או תאריך האריזה;
- כאשר הסוכר בתפזורת, יסומן תאריך שנת היבול בתעודות המשלוח.

2.4.4. התכולה

התכולה המוצהרת של המוצר תסומן על גבי אריזתו ביחידות משקל לפי סעיף 3.1 בתקן זה.

2. 5. התאמה של יחידת אריזה אחת של מוצר לתקן

2. 5. 1. כדי לקבוע אם יחידת אריזה אחת של מוצר מתאימה לתקן בודקים את התאמתה לכל דרישות התקן.

2. 5. 2. יחידת אריזה אחת של מוצר מתאימה לתקן אם היא מתאימה לכל דרישותיו. יחידת אריזה אינה מתאימה לתקן אם אינה מתאימה לדרישה מדרישותיו.

2. 6. התאמה של מנה לתקן

קובעים התאמה של מנה של מוצר בהתאם לתוכנית הדגימה המובאת בנספח א לתקן זה.

פרק ג - בדיקות - שיטות ודרישות

3. 1. התכולה

קובעים את התכולה למעשה כמתואר בתקן הישראלי ת"י 1059 כנקוב בטבלה 1. התכולה המוצהרת של האריזה תהיה כנקוב בטבלה 1.

טבלה 1 - התכולה המוצהרת

סעיף	תיאור המוצר	תכולה מוצהרת	הסטייה המקסימלית של התכולה למעשה מהתכולה המוצהרת
3.1.1	סוכר, למעט סוכר חום, אבקת סוכר וסוכר בצורת קוביות או מנסרות	עד 10 גי"א, 200 ג', 500 ג', 1 ק"ג, 2 ק"ג, 5 ק"ג וכפולות של 5 ק"ג	כנקוב בתקן הישראלי ת"י 1059 לגבי "מוצרים קלים למילוי"
3.1.2	אבקת סוכר	100 ג', 200 ג', 500 ג', 1 ק"ג וכפולות של 1 ק"ג	כנקוב בתקן הישראלי ת"י 1059 לגבי "מוצרים קלים למילוי"
3.1.3	סוכר חום, סוכר בצורת קוביות או מנסרות	עד 10 גי"א, 200 ג', 500 ג', 1 ק"ג, 2 ק"ג, 5 ק"ג וכפולות של 5 ק"ג	כנקוב בתקן הישראלי ת"י 1059 לגבי "מוצרים קשים למילוי"
הערה לטבלה: (א) מותר לארוז באריזות קטנות של עד 10 ג'.			

3. 2. הרכב סוכר לבן וסוכר חום

דרישות ההרכב ושיטות הבדיקה של סוכר לבן וסוכר חום יהיו כנקוב בטבלה 2.

עוד יוחי גביז 13.01.2020. תקן זה נועד לשימוש אישי בלבד. אין לצלם להעתיק, להפיץ או לשכפל בכל דרך שהיא. כל הזכויות שמורות למכון התקנים הישראלי.

טבלה 2 - דרישות חרכב ושיטות בדיקה של סוכר לבן (סוכר חום

שיטת הבדיקה(א)	הדרישה						הרכב / תכונה	סעיף משנה
	סוכר חום	קוביות ומנסרות		סוכר שפיר		סוכר לבן במיוחד		
		יצוקות	דחוסות	למחצה	סוכר לבן			
1) ICUMSA Method GS2/3-1 2) AOAC Method 925.46	88%	99.7	99.5	99.7	99.7	99.7	סוכרוז, מיני (אחוזים למאה במשקל)	3.2.1
1) ICUMSA Method GS2/1/3-15 2) AOAC Method 925.45B	4.5	0.3	אין דרישה	0.06	0.06	0.06	הפסד בחימום, מקסי (אחוזים למאה במשקל)	3.2.2
1) ICUMSA Method GS2-6 2) AOAC Method 923.09	12%	0.05	אין דרישה	0.04	0.04	0.04	סוכר אינוורטי, מקסי (אחוזים למאה במשקל)	3.2.3
ICUMSA Method GS2/3-17	3.5	0.04	אין דרישה	אין דרישה	0.027	0.01	אפר, מקסי (אחוזים למאה במשקל)	3.2.4
ICUMSA Method GS2/3-9	אין דרישה	אין דרישה	אין דרישה	אין דרישה	45	22.5	גוון, יחידות - ICUMSA, מקסי	3.2.5
ICUMSA Method GS2/3-19	אין דרישה	אין דרישה	60	60	60	60	חומר שאינו נמס במים, מקסי (מי"ג לק"ט)	3.2.6

הערות לטבלה:

(א) כאשר מצוינות שתי שיטות, ניתן לבחור אחת מן השתיים.

(ב) סכום תכולת הסוכרוז ותכולת הסוכר האינוורטי לא יהיה קטן מ-88 אחוזים למאה במשקל.

מועד ירחי גבע 13.01.2020. תהי זה מועד לשימוש אישי בלבד. אין לצלם להעתיק, להפיץ או לשכפל בכל דרך שהיא. כל הזכויות שמורות למבן התקנים הישראלי

3.3 דקות הגבישים במוצר ממין 1.4.3.2 (אבקת סוכר)

בודקים את דקות הגבישים על ידי ניפוי המוצר במערכת הכוללת מכסה, גפה תקנית מסי 80 (גודל העינה 0.18 מ"מ)⁽³⁾ ותחתית.

שוקלים את כל המערכת לפני הניפוי. שוקלים 100 ג' מהמוצר.

מנפים בניעור רצוף במשך 5 דקות לפחות. שוקלים את השארית שבגפה ושבתחתית. מחשבים את התוצאות באחוזים למאה במשקל, ביחס לכמות המוצר שנופתח.

דקות הגבישים של מוצר ממין 1.4.3.2 תהיה כנקוב לחלו:

לפחות 70 אחוזים למאה במשקל יעברו דרך גפה מסי 80 (גודל העינה 0.18 מ"מ).

3.4 תכולת המתכות

תכולת המתכות⁽⁴⁾ בסוכר לבן ובסוכר חום לא תהיה גדולה מהנקוב בטבלה 3.

טבלה 3 - תכולת מתכות ושיטות בדיקה של סוכר לבן וסוכר חום

שיטת הבדיקה	הדרישה	המתכת	סעיף משנה
ICUMSA Method GS2/3-23	0.5	ארסן, מקסי (מ"ג לק"ג)	3.4.1
ICUMSA Method GS2/3-24	0.5	עופרת, מקסי (מ"ג לק"ג)	3.4.2

3.5 בדיקות ודרישות מיקרוביולוגיות

3.5.1 ספירה כללית של מיקרואורגניזמים אירוביים

בודקים כמפורט בתקן הישראלי ת"י 885 חלק 3. הספירה הכללית תהיה קטנה מ-100 ב-1 גרם.

3.5.2 ספירת שמרים ועובש

בודקים כמפורט בתקן הישראלי ת"י 885 חלק 8. ספירת השמרים והעובש תהיה קטנה מ-10 ב-1 ג'.

3.6 בדיקות והמלצות מיקרוביולוגיות עבור סוכר המיועד לתעשיות מיוחדות

סעיף זה מתאר בדיקות רשות. הערכים והקביעות המפורטים בסעיפים 3.6.1 ו-3.6.2 שלחלק הם המלצה בלבד.

3.6.1 ספירת נבגי חיידקים

כאשר הסוכר מיועד לייצור שימורים לא-חומציים, עורכים את הבדיקות לפי דרישה מיוחדת של מזמין הבדיקה.

בודקים את התאמת המוצר לפי סעיפי המשנה 3.6.1.1 - 3.6.1.4 שלחלק.

מכינים את הדוגמה לבדיקה לפי השיטה המתוארת בתקן הישראלי ת"י 885 חלק 2.

(3) מספר הנפה וגודל העינה נקבעו לפי התקן של האגודה האמריקנית לבדיקות ולחומרים ASTM E11.

(4) בודקים את התאמת המוצר לדרישות אלה רק במקרה של חשד לאי-התאמה לדרישות או לפי דרישה מיוחדת.

3. 6. 1. 1 **ספירה של נבגי חיידקים תרמופיליים אירוביים**
 בודקים לפי השיטה המתוארת בתקן הישראלי ת"י 885 חלק 11.
מספרם הכולל של נבגי החיידקים התרמופיליים האירוביים ב-10 ג' סוכר לא יהיה גדול מ-150 בכל אחת מ-5 הדוגמות שנבדקו, וממוצע המדגם לא יהיה גדול מ-125.
3. 6. 1. 2 **ספירה של נבגי חיידקים הגורמים ל"פלט-סאור"⁽⁵⁾**
 בודקים לפי השיטה המתוארת בתקן הישראלי ת"י 885 חלק 10.
מספרם של נבגי החיידקים הגורמים ל"פלט-סאור" ב-10 ג' סוכר לא יהיה גדול מ-75 בכל אחת מ-5 הדוגמות שנבדקו, וממוצע המדגם לא יהיה גדול מ-50.
3. 6. 1. 3 **ספירה של נבגי חיידקים אנאירוביים היוצרים מימן גפרי**
 בודקים לפי השיטה המתוארת בתקן הישראלי ת"י 885 חלק 10.
לא יימצאו נבגים אנאירוביים היוצרים מימן גפרי ב-3 דוגמות ויותר מבינן 5 הדוגמות שנבדקו. בדוגמה שהימצאותם של נבגים כאלה הוכחה בה, לא יימצאו יותר מ-5 נבגים ב-10 ג' סוכר.
3. 6. 1. 4 **הימצאות נבגים של חיידקים אנאירוביים שאינם יוצרים מימן גפרי**
 בודקים לפי השיטה המתוארת בתקן הישראלי ת"י 885 חלק 10.
לא יימצאו נבגים אנאירוביים שאינם יוצרים מימן גפרי ב-4 דוגמות ויותר מבינן 5 הדוגמות שנבדקו. בדוגמה שהימצאותם של נבגים הוכחה בה, לא יימצאו נבגים ביותר מ-4 מבחנות מבינן 6 המבחנות שנבדקו.
3. 6. 1. 5 **דיווח**
 דוח הבדיקה יכלול פרטים אלה:
 א. מספרם הכולל של הנבגים של חיידקים תרמופיליים אירוביים;
 ב. מספר הנבגים הגורמים ל"פלט-סאור";
 ג. מספר הנבגים של חיידקים אנאירוביים היוצרים מימן גפרי;
 ד. מספר המבחנות שניכרו בהן סימני נבגים של חיידקים אנאירוביים שאינם יוצרים מימן גפרי.
 מספר הנבגים בפריטים (א), (ב) ו-(ג) מחושב עבור 10 ג' סוכר. מספר המבחנות שבהן מתגלים נבגים, מחושב לפי המספר הכולל של המבחנות שנבדקו.
3. 6. 2 **בדיקה להימצאות חיידקים מסוג *Alicyclobacillus* (TAB)**
 כאשר הסוכר מיועד לייצור תרכיזים ומשקאות, עורכים את הבדיקה לפי דרישה מיוחדת של מזמין הבדיקה.
 בודקים הימצאות חיידקים מסוג *Alicyclobacillus* (TAB) בשיטה המתוארת בנספח ב לתקן זה, או בכל שיטה שתבוא במקומה.
לא יימצאו חיידקים מסוג *Alicyclobacillus* (TAB)

(5) "פלט-סאור" (flat sour) הוא קלקול של מצרכי מזון המתבטא בהחמצה בלא יצירת גז.

נספח א - התאמה לתקן של מנת יחידות אריזה של מוצר

(נורמטיבי)

- כדי לקבוע אם מנה מתאימה לתקן נוקטים נוהל זה:
- נוטלים מהמנה 3 מדגמי אקראי, כמפורט להלן:
 - **מדגם 1** - לבדיקת ההתאמה לדרישות התכולה (סעיף 3.1).
 - **מדגם 2** - לבדיקת ההתאמה לכל דרישות התקן, למעט דרישות התכולה ודרישות המיקרוביולוגיות.
 - **מדגם 3**⁽⁶⁾ - לבדיקת ההתאמה לדרישות המיקרוביולוגיות.
- ניתן להשתמש בדוגמות של מדגם 1 כדוגמות עבור מדגם 2 ומדגם 3.

א-1. התאמת המדגמים לתקן

- א-1.1. **התאמת מדגם 1**
- נוטלים מדגם כנקוב בתקן הישראלי ת"י 1059 ובודקים את התאמת התכולה לדרישות התכולה לפי סעיף 3.1.
- א-1.2. **התאמת מדגם 2**
- נוטלים מהמנה מדגם אקראי שגודלו כנקוב בטבלה א-1, עמודה 2. מחלקים את המדגם לשני מדגמי משנה שווים: מדגם משנה א ומדגם משנה ב, שגודלם כנקוב בטבלה א-1, עמודה 3.
- א-1.2.1. **בדיקות של כל דוגמה בנפרד**
- בודקים את התאמת הדוגמות שבמדגם המשנה א לדרישות אלה:
- אריזה (סעיף 2.3)
 - סימון (סעיף 2.4)
 - דרישות כלליות (סעיף 2.1)
 - הפסד בחימום (סעיף משנה 3.2.2).
- המדגם מתאים לדרישות אלה אם מספר הדוגמות הפגומות אינו גדול ממספר הקבלה הנקוב בטבלה א1, עמודה 4.
- אם מספר הדוגמות הפגומות שבמדגם המשנה א גדול ממספר קבלה זה, אולם קטן ממספר הדחייה הנקוב בטבלה א-1, עמודה 5, בודקים את הדוגמות שבמדגם המשנה ב. המדגם מתאים לדרישות שלעיל אם מספר הדוגמות הפגומות במדגם המצטבר משני מדגמי המשנה אינו גדול ממספר הקבלה למדגם המצטבר הנקוב בטבלה א-1, עמודה 6.

(6) נוטלים מדגם 3 ובודקים את התאמתו לתקן כאשר נדרשת התאמה לדרישות המיקרוביולוגיות, כמפורט בסעיף 3.5.

טבלה א-1

6	5	4	3	2	1
מספר קבלה למדגם המצטבר	מספר דחייה למדגם המשנה א	מספר קבלה למדגם המשנה א	מספר הדוגמות במדגמי המשנה א או ב	מספר הדוגמות במדגם	מספר יחידות האריזה במנה
1	2	0	3	6	עד 7200
1	2	0	5	10	7201 ומעלה

א-1.2.2. בדיקות של דוגמה מעורבת

מכינים מהדוגמות של מדגם המשנה א (ראו טבלה א1) דוגמה מעורבת מייצגת, ובודקים את התאמת הדוגמה המעורבת לדרישות הרלוונטיות למין המוצר, המפורטות בסעיפים 3.2 ו-3.3, למעט הדרישה להפסד בחימום (סעיף 3.2.2).

א-1.2.3. התאמה לדרישות סעיפי משנה א-1.2.1 ו-א-1.2.2

מדגם 2 מתאים לדרישות התקן, אם הדוגמות שנבדקו כל אחת בנפרד והדוגמה המעורבת מתאימות לדרישות הרלוונטיות, כמפורט בסעיפי המשנה א-1.2.1 ו-א-1.2.2.

א-1.3. התאמת מדגם⁽⁶⁾

נוטלים מהמנה מדגם אקראי בן 3 דוגמות ובודקים את התאמתן לדרישת סעיפי משנה 3.5.1, ו-3.5.2. המדגם מתאים לדרישות התקן אם כל אחת מ-3 הדוגמות מתאימה לדרישות סעיפי משנה 3.5.1 ו-3.5.2.

א-2. אי-התאמה של מנה

מנה אינה מתאימה לתקן, אם לפחות אחד מהמדגמים שניטלו מחמנה (1, 2, 3) אינו מתאים לאחת או ליותר מדרישות התקן.

נספח ב

שיטת בדיקה להימצאות חיידקים מסוג

Alicyclobacillus (TAB)

(למידע בלבד)

בודקים הימצאות חיידקים מסוג *Alicyclobacillus* (TAB) בשיטה המתוארת להלן, הלקוחה מתוך התקן
First Standard IFU⁽⁷⁾ - Method on the Detection of *Alicyclobacillus* in Fruit Juices - IFU Method No.12
הסעיפים הרלוונטיים מובאים להלן כלשונם.

⁽⁷⁾ IFU - International Federation of Fruit Juice Producers

A. PREFACE

Alicyclobacillus is an emerging foodspoilage bacterium, particularly threatening the fruit juice industry. Over the last years world wide a number of incidents of juice spoilage occurred due to the formation of typical off flavors produced by *Alicyclobacillus*. The economic impact of such incidents appeared to be very high. So far to date no human health risks are known with regard to the consumption of juices and other food products containing *Alicyclobacillus* bacteria.

Alicyclobacillus is a sporeforming bacterium which is difficult to control. The spores survive usual juice pasteurization conditions and proliferate in low pH substrates. Industry is faced with stabbing questions on the occurrence of *Alicyclobacillus* in raw materials, the behaviour of the bacterium in their products and adequate control measures. The presence of *Alicyclobacillus* spores in raw materials often leads to confusion and debates on detection methods and (un)acceptable levels between providers and users.

An IFU inventory revealed a wide diversity of detection methods in use in industry and research institutes. Therefore the IFU Working Group Microbiology took the initiative to harmonize existing *Alicyclobacillus* detection methods for proper tuning of *Alicyclobacillus* criteria in microbiological specifications, resulting in this first standard IFU-Method on the Detection of *Alicyclobacillus* in fruit juices.

B. PRINCIPLE

Notes

- For the examination of **raw materials** (fruit concentrates, syrups, tea, etc.) this Standard IFU-Method should detect just *Alicyclobacillus* spores, therefore heat treatment of the test specimen to inactivate vegetative bacterial cells is prescribed (I).
- For the examination of **final products** (fluids, pastes, sauces, etc.) this Standard IFU-Method includes separate procedures for the examination of final products taken directly after processing (II-1), and final products taken from the market (II-2); spores as well as vegetative cells should be determined, therefore no heat treatment of the test specimen is prescribed.

עוד יוחי גבע 13.01.2020. תקו זה מועד לשימוש אישי בלבד. אין לעולם להעתיק, להפיץ או לשכפל בכל דרך שהיא. כל הזכויות שמורות למחנן התקנים הישראלי.

C. METHOD

1 PROCEDURE FOR JUICE CONCENTRATES AND OTHER RAW MATERIALS

1.1 Sampling

- Take samples aseptically, using suitable, sterile tools and containers,
- Samples must be representative, minimal amount 10 gram.

1.2 Sample pretreatment

- Dilute 10 gram of sample 1:10 with sterile physiological salt solution, saline or Ringer solution, and homogenize carefully.

1.3 Heat shocking

- Properly heat the diluted sample for 10 minutes at $80^{\circ}\text{C} \pm 1^{\circ}\text{C}$ in a waterbath, followed by immediately cooling to 45°C .

Nb: The heat shock treatment is intended to inactivate vegetative bacterial cells and to activate bacterial spores, see also IFU Method No. 6 "Mesophilic & Thermotolerant-Thermophilic Bacteria-Spores Count".

1.4 Plating

- Inoculate 0,1 ml of the heat shocked material directly onto petridishes containing solid BAT-medium*, using the spreadplate technique.

* Composition and preparation BAT-medium: see Annex 1.

1.5 Presence/absence test

- The detection limit of the plate count method is 100 cfu/g, if a lower detection limit is required, a presence/absence test can be performed: filter, if possible, the proper amount of diluted, heat shocked sample, using a sterile $0,45 \mu\text{m}$ membrane filter, and subsequently transfer the filter onto a layer of solid BAT-medium in a petridish and incubate.
If the diluted sample is not filterable, properly heat shock the dilution directly for 10 minutes at $80^{\circ}\text{C} \pm 1^{\circ}\text{C}$ (in case of juice concentrates) or suspend the sample directly in liquid BAT-medium and heat shock the obtained suspension (other raw materials); cool immediately afterwards to 45°C and incubate for 7 days at 45°C , subsequently streak the obtained enrichment culture onto solid BAT-medium.

1.6 Incubation

- Incubate petridishes containing BAT-medium, surface inoculated or provided with a membrane filter, at 45°C for 3 up to 5 days.

1.7 Confirmation

- Examine colonies developed on BAT-medium microscopically to exclude yeast colonies.
- Suspend suspect *Alicyclobacillus* colonies in physiological salt solution and subsequently streak the obtained suspensions on Plate Count Agar (PCA) plates (neutral pH) and BAT-medium.
- incubate PCA- and BAT-plates at 45°C for 3 to 5 days, *Alicyclobacillus* strains do not grow on PCA.

Nb: *Further bio-and genotyping of suspect Alicyclobacillus strains is recommended (see for example Borlinghaus & Engel, Fruit Processing 7: 1-5, 1997).*

טוהר יוזר גבע 13.01.2020. מתקן זה נועד לשימוש אישי בלבד. אין לצולם להעתיק, להפיץ או לשכפל בכל דרך שהיא. כל הזכויות שמורות למכון התקנים הישראלי.

עוד יוחי גבע 13.01.2020. תקן זה נועד לשימוש אישי בלבד. אין לצלם להעתיק, להפיץ או לשכפל בכל דרך שהוא. כל הזכויות שמורות למכון התקנים הישראלי.

